

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitkér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Olvasóinkhoz.

Részoltunk arra, hogy a hitartó munkával töltött év végén, a közönség érdekeinek kielégítésében lefolyt ismét 52 hét után, egyrészt nyugodt lélekkel, másrészt bizalommal forduljunk ugy eddigi olvasóinkhoz, mint egész Bács megye intelligens közönségéhez s hogy a közérdek istápolására fordított fáradozásunk alapján jogcímünk lefessen ismét közönségünk pártolására appellálni.

Ne vegye senki reklámnak e sorokat; hisz, bármit szemére lehet vetni a „Bácska“-nak, csak azt nem, hogy reklámok útján toborzotta össze előfizetőinek seregét, vagy hogy hangzatos s soha be nem váltott ígéretekkel léptünk volna a közönség elé; mindaz amit kérünk, abból áll: méltányolják a megérdemelt arányban lapunkat irodalmi és politikai komolyság szempontjából s járuljanak ahoz, hogy Bács megye érdekében a jövőre is működhesünk.

A „Bácska“ a lefolyt évben előlegezett a közönségnek; oly nagy terjedelemben s oly tartalommal jelent meg, ami — s ezt mindenkinek, aki komolyan kísérte figyelemmel működésünket, el kell ismerni — súlyos anyagi áldozatokkal járt. Nem riadtunk vissza ettől az áldozattól sem, megakaráván mutatni, hogy megyénkben is lehet jó vidéki lapot csinálni; nem riadtunk vissza azért, mert számítottunk arra, hogy a közönségnek egy éven keresztül tett s áldozattal járó szolgálataink a megfelelő pártolással lesznek a jövőben jutalmazva. Ennyit kérnünk, azt hisszük, nem szerénytelenség.

Nem mondjuk azt, hogy mind az öt világrészben vannak külön tudósítók, hogy vezércikkeink országos feltűnésre vannak szárvá, hogy irodalmi és művészeti kérdésekben mi vagyunk a hangadók: de igenis hivatkozhatunk arra, hogy a „Bácska“ a jövőben is irodalmi színvonalon álló, országos politikai kérdéseket (amennyiben tárgyalásunk körébe vonható) komolyan, megyénk és

városunk mindenféle politikai és közügyeit pedig *szakszerű alapossgal tárgyolva*, minden tekintetben *jól értesült, változatos tárcá-rovattal* bíró tekintélyes vidéki lap *marad*, melyet megyénknek nincs oka szégyenleni. Hirrovatunk változatoságát illetőleg pedig a hasonmabeli lapokkal bátran kiálljuk a versenyt.

Ami pedig a jövő évben megkezdődő „választási mozgalmakat illeti,“ ezekre kiváló gond lesz fordítva, állandó rovat szerkesztve, úgy, hogy a „Bácska“-ból olvasóink minden a képviselőválasztásokra vonatkozó mozzanatról részletesen értesülhessenek.

Irányunk minden tekintetben az marad, melyet a lefolyt évben szorosán követtünk.

Megyénk közönségén áll, hogy a jövő évben, melyben a „Bácska“ 15-ik évfolyamába lép, még változatosabbá és érdekesebbé tegyük lapunkat.

Lapunk állandó munkatársai a következők: Bieber Gyula, dr. Dudás Gyula, dr. Gertinger Pál, dr. Lovász Márton, Matzitz Pál, Mayer Károly, dr. Pataj Sándor, Pozsonyi Béla, Zsulyevits Ernő.

A bennünket támogató díszes írói gárda közül felemlítjük a következőket:

Dr. Ambrozovits Dezső, dr. Badits Ferenc, Balogh Péter, Bárony István, Bácskai Béla, dr. Bruck Mór, dr. Burtik Gyula, dr. Csillag Károly, Dömötör Pál, Erdélyi Zoltán, Erdújhelyi Menyhért, Fárbas József, dr. Flesch Adolf, Forgách Endre (Kajabusz), Gárdonyi Géza, Grossechmid Gábor, Iványi István, Jámor Pál (Hiador), dr. Kabos Márton, Krausz Bernát, Kiss Béla, Lajthay János, Laczko János, Láng Márton, Lovászi Andor, dr. Margalits Ede, dr. Marschalkó János, Maison Mihály, dr. Molnár István Lajos, Morvay Imre, Murai Károly, Németh Simon, Rudnyánszky Gyula, Révész Ernő, Reitzer Ignác, Scossa Dezső, Schlosz Sándor, Spanyol József, Szabadka Gyula, dr. Strasser Lajos, dr. Thim József, Trischler Károly, Vértesi Gyula stb.

A „Bácska“ előfizetési ára a következő:
 Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:

Egész évre . . . 6 ft.
 Félévre . . . 3 ft.
 Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre . . . 4 ft.
 Félévre . . . 2 ft.
 Negyedévre . . . 1 ft.

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájába küldendők.

Bittermann Nándor, Dr. Balogh Ernő,
 a „Bácska“ kiadó-tulajdonosa. a „Bácska“ szerkesztője.

Budapest, 1891. dec. 22.

Nagyon megbízható források erősítik, hogy a Szapáry-kormány elhatározta volna a parlament feloszlását. Látva azt, hogy mily magasra csaptak már a pártszennvedélyek, tudva, hogy a minortás teljesen terrorizálta már a többség törvényes határozási jogát, s hogy éppen e kisebbségi erőszak a parlamentet egészen megbénította, munkaképtelenné tette, minden hazafi könnyebbülten sóhajt fel e hirre, mint házsártos vén felesége halálakor Petőfiként az egyszéri ember: debuisset pridem! régen kellett volna már! És hogy: bár igaz lenne!

Az ellenzék — a Kossuth-politikát titkon valló függetlenségi párt, az 1867-iki alap ellen Ulissesi ravaszsgal törő Ugronék s az államjogunkat személyes hatalmi ambícióból szélsőbali jelszavakkal veszélyeztető Apponyi-párt — tán lelkiifurdalásból, de már régen rémlendezik a ház feloszlásának, a téli választási hadjáratnak gondolatától. A hálátlanok, mért félnek? Hisz milyen büszkén hirdetik, hogy mennyire ver értük a nemzet szíve, melynek szeretete — ismét dicsekedésük szerint — alig várja, hogy őket diadalra segítse, többségre juttassa! Mi a tél hidege az állításukként rájuk váró nemzeti lelkesedés melegéhez képest?!

Az ellenzék a ház feloszlásától való rémlendezését azon gunyos híreszteléssel akarja leplezni, hogy a kormány azért gondol az új választásokra, mert fél az ellenzék hatalmától. Ez ugyan nem igaz; de mind a kormányynak, mind

A „BÁCSKA“ tárcája.

A parlament.

Sok templomunk van góth toronnyal,
 Egy szent ereklye és Buda,
 Legődonabb hajlék bizonytal:
 Az ékeszölés temploma;
 Szabad volt ott a szó és az eszme,
 Míg a magyar kormányozott,
 Költőt a nemzet szerette,
 De jobban a nagy szónokot.

Hol síri csend, a muzeumban
 Mit véd országos kegyelet,
 A szobrok néma csarnokában,
 Először ott foglalt helyet;
 Nem fért meg a márványterembe,
 Hol nem látott eget s napot,
 Mint Tháliánk, kezébe vette
 Jogarral a vándorbotot.

Csak próba volt. Mert nem sokára
 Mint győztes visszatért Deák
 S elfoglalt a hon javára
 A bölcs Minerva templomát.
 Itt égi védszárnyak fedezték,
 Mert ott az isten, hol a jog,
 Hajnal virradt ránk és dicsőség
 És szólt a ház: „Nemzet vagyok!“

A szószelek áll az őz teremben,
 Bár új nevet hord, régi, szent,

Hisz mind az ötvenkét megyében
 Űlt hajdan egy-egy parlament,
 Oly régi, mint a nemzet élte,
 Ott lett szónokká a magyar,
 Ott döngött Nagy Pál éljenezve
 S ott villámlott Pest és Bihar.

És nyílt a templom minden évben,
 Hol áldoz ifju s veterán,
 Harcolva a jogért serényen,
 Mert az — örök harcot kíván;
 Mint hajdan, a három Horácok,
 Mérlőznek a nagy szellemek,
 Egy ország néz büszkén reátok.
 S az alkotmányos nemzetek.

Oh büszke csarnok! drága szószelek!
 Légy a hon pajása, oszlopa,
 Övezzen dicsőség, hír s dicsőség,
 Fátýol ne fedjen el soha;
 Haidd forrjon alkotó erővel
 A verseny és nem pártviszály:
 Erősebb a hon parlamenttel,
 Erősebb a magyar király.

De mit beszélek parlamentről?
 Ha régi nemtőnk ott nem él,
 Ha gyász tekint őz cimérünkről,
 Ciprusgally és myrtuslevél;
 Az országháztól mit daloljak?
 Sőtét e szent csarnok nekem:
 Ha legnagyobb két szónokunknak
 Igéje, elve néma benn’.

Hiador.

FÉL UTON.

Egyszerre nagyon tetszenek tetszett a lakásom.
 Mintha hiányzott volna belőle valaki.
 Egy kis fejtörés után rájöttem, hogy bizony itt nagyon is hiányzik egy asszony.

A jó szándék megvolt, hogy megházasodom. Csak azt nem tudtam még, hogy kibe is kellene szerelmesnek lennem. Mert a környékbeli lányokra gondolni se mertem. Mindenki ismert arról a tulajdonságomról, hogy olyan korhely fráter az egész határban nincs több, mint én. Ugyan melyik szülő is adná hozzám a lányát? Csak nem esett senki a feje tetejére. Azt pedig szörnyen rösteltem volna, ha kikoszaroznak.

Elhatároztam tehát, hogy a távoli vidéken — ahova hirnevem még nem jutott el — keresek feleséget.

Ennyire jutottam a tervezgetéssel. Hogy hova menjek kérőbe, azon nem is gondolkodtam, mert egy sem találtam volna ki. Elégnek tartottam, ha nálam az akarat megvan, a többi aztán az urambátyám dolga.

Az én urambátyám valami távoli vérrokonságban volt velem s mintegy három órai járásra lakott Kabakoson. Igen jó ember volt, bár egy kissé hirtelen természetű. Hamar megharagudott, de hamar is megbékült.

Gyakran meglátogattam. Ilyenkor rendesen pogányul összeszidott, hogy már megint ezt, meg azt hallotta rólam (mert hát mindig lehetett rólam valamit hallani), de azért magyarosan megvendéglét.

Denikve abban állapotam meg, hogy urambátyámmal házasítottam meg magamat. Tudtam, hogy széles ismeretsége van a megyében, meg aztán biztam is a guszusába.

Nem mertem sokáig halogatni a dolgot. Azt tartottam, ha már rátaláltam a jó utra, hát rohanok a cél felé, nehogy mást gondolhassak.

Nem törődtem azzal, hogy csikorgó hideg volt és már alkonyodott, hanem rögtön befogattam a szánba. Útra megtöltöttem a kulacsot, dohányzacskót és a kétcsövű puskát. A megboldogult apámtól tanultam még, hogy kulacs, dohányzacskó és puszka nélkül nem jó utra

a parlament méltóságát szívükön hordó hazafiaknak tartaniok kell a botránycsinálásra egyesült ellenzékek rakoncátlan, személyeskedő, a legszélsebb támadási eszközökből rendszert csináló kihágásaitól.

Egy tekintetet kell csak vetnünk a képviselőházra s rögtön észrevehetjük, hogy ez nemcsak működési tehetségét, de munkakedvét is elvesztette. Az oly fontos tanítói nyugdíj-törvény alig jöhetett létre az ellenzéki korteskedő túlkövetelések miatt (rendes ésszel ez urak maguk is elszönrnyednek a követeléseknek az állami háztartás egyensúlyára gyakorolt költségvetési konzekvenciái miatt!) míg az ország közgazdasági fölvirágztatására oly korszakos hatású kereskedelmi szerződések tárgyalása alatt alig volt hártározatképes a ház.

Az ellenzék, különösen a nemzetinek mondott Apponyi-párt, már teljes erővel a jövő választásokat bevezető választási agitációkra vetette magát, s emiatt is a ház munkaképtelen, mert tagjainak figyelme nem az ügyrendre, de a kerületekre van irányozva. Ha most ez izgatásokkal ellenizgatást vetnénk szembe, ez eltekintve attól, hogy ily körülmények közt szó sem lehetne a képviselőház törvényeszerű rendes működéséről, a szenvedélyeket hónapokkal előbb felizgatná, a tulajdonképeni választási mozgalom rendes ideje előtt. A népszennyvedélyek ily hosszú izgalmainak kibírásával pedig kár volna országunk erejét próbára tenni.

Helyesen okoskodott eszerint a kormány, hogy: ha az ellenzék megkezdte a választási mozgalmat, fogjuk szaván, vonjuk le abból a következtetést s oszlassuk fel ez ugyis halálos beteg, halálosan kompromittált parlamentet.

Az új választásokat tehát rövid idő alatt elrendelik. A téli választási hadjárat nem rendes ugyan, de pártpolitikai viszonyaink sem rendezettek. Nem kevesebbről lesz e választásoknál szó, mint a parlament rendszer s törvényszerűség visszaállításáról, s a népképviselő működési képességének s tekintélyének restaurálásáról.

Az ellenzéki pártok egyesülésének forradalmi tendenciájú működése az ország önállóságának s nemzetünk hatalmi fejlődésének biztos alapját képező 1867-iki kiegyezés ellen irányul, s hozzá oly időben, mikor minden perc nemzetünk létérdekeit legközvetlenebbül érintő európai rázkódásokat idézhet elő! Meg kell hát kezdeni az ellenműködést, nehogy a nép félrevezettség s a behizelgő, csábító, szép jelszavaknak edesen kábitó mómora a választók ítéletét megvesztegethesse. A mostani európai válságos, kitérrel fenyegető viszonyok közt nemzetünk s nemzeti magyar államunk nagy erejét s biztosítékát képezi az Ausztriával 1867-ben létrejött törvényes szövetségi viszony s e viszony megszakítására tör ellenzékeink szövetsége egy részről nyíltan, más részről tán öntudatlanul, de mindenképp kárhözatos.

Teljesen meg vagyunk győződve, hogy e forradalmi agitáció ellen diadallal fog megküzdeni a kormánygr. Szapáry miniszterelnök vezetése alatt, ki a Kossuth forradalmi elszakadási politikájának kultuszának lábrakapását már egyszer megakadályozta, s a nemzet számára annak a dinastia bizalmában s az Ausztriával való közjogi

kapcsolatban rejlő erősségét s biztonságát a jövő veszélyekkel szemben megbürtotta. E ténye tette őt a jelenlegi magyar politikai helyzet egyedül hivatott irányzóivá, s meggyőződésünk, hogy a nemzet óriás többsége fogja őt e pozíciójában szavazatával megerősíteni.

Alkotmányos költségek. A képviselő választási bíraskodást szabályozó törvényjavaslat tudvaleg azon álláspontra helyezkedett, hogy az u. n. alkotmányos költségek nem képeznek a megválasztásra vonatkozólag bontó okot. Ilyen alkotmányos költség, a választóknak a választási székelyre való szállítása, fuvarköltségek... stb. Alkotmányos választási költségek mindentitt vannak s az „ingyen” választás a praxisban keresztül nem vihető. Ezt az elvet elfogadta a javaslat tárgyalására kiküldött bizottság is; függetlenségi párti tagjai azonban ennek folytán nem akarnak többet részt venni a tárgyalásokban. A bizottság különben tárgyalásait az ünnepek utána halasztotta el.

Változtatások a honvédségnél. A honvéd gyalogság kiképzési és szolgálati tételre való alkalmazási rendszerének változtatása folytán s a honvéd gyalogság szakszerű kiképzésének érdekében a különféle intézeteknél szolgálattételre vezényelt gyalogsági legénység eddigi felváltási módozatának megváltoztatása válna szükségessé, a honvédelmi miniszter a következőket rendelte el: A honvédségi intézeteknél állandóan rendszeresített legénység csakis teljes szolgálati kiképzés után vezényelhető szolgálattételre. Nehogy azonban az intézetbeli szolgálattétel legénységnek egyszerre való felváltása által a szolgálat kárt szenvedjen, a páratlan számú kerületbeli lovassági legénység évente május 1-én, a páros számú kerületbeli lovassági legénység pedig okt. 1-én, a páratlan számú kerületbeli gyalogsági legénység évente május 15-ével a második és okt. 1-vel az első évfolyambeli legénység által, a páros számú kerületi gyalogsági legénység pedig évente május 1-ével a második és okt. 15-ével az első évfolyambeli legénység által váltandó fel.

A Tisza-szabályozás költségei. A földmívelésügyi miniszter által a Tisza szabályozás folytatóság munkálatairól és Földvárnál a Ferenc csatorna torkolatának áthelyezéséről beterjesztett törvényjavaslat ezen fontos s a Tisza-völgyre nézve oly nagyjelentőségű munkát összes költségeit 17 millió forintba irányozza elő. Ezen költség azonban csupán évenkénti egy millió frtnyi terhet képvisel az államkincstárra nézve.

Megyei közgyűlés.

Főispán 9 óra 10 perckor megnyitja az ülést s üdvözlő a megjelent bizottsági tagokat. A tárgysorozatra áttérés előtt indítványozza, hogy a megye törvényhatósága üdvözlő iratot intézzen Császká Györgyhöz, az újonnan kinevezett kalocsai érsekhez, amit a közgyűlés általános helyesléssel egyhangulag el is fogad.

Alispán fölolvassa ezután a megye közállapotáról szóló szokásos jelentését, melyet lapunk legközelebbi számában közlünk s melynél azonnali jelentkezést szölszóra:

Dr. Vojnits István. Örömet fejezi ki a fölött, hogy a megye tisztviselői teljes odaadással teljesítik kötelességüket; örömmel látja amaz intézkedéseket, melyek — az alispáni jelentés szerint — a közigazgatás egyes ágaiban tettek, azokért az alispánnak és a tisztikarnak elismerést szavaztatni kér s hozzászól a jelentés egyik passzusához, amelynek különös jelentőséget tulajdonít, s ez a baja zombor-újvidéki vasút ügye. Kifejti, hogy itt egyesek, tehát magánosok nyerték meg az engedményt a vasútépítésre s kérték ezt azért, mert egyrészt szívükön viselik a megye érdekeit, másrészt meggyőződést akartak szerezni arról, hogy a megye közönységében milyen az érdekeltség ez iránt. Most látja, hogy ugy az érdekeltség, mint a maga egészében a megyei törvényhatóság is lelkesedéssel fogadja az eszmét. Ha a megye maga szerzi meg az engedményt, ugy az úgy hosszadalmas eljárásnak van alávetve, s azért praktikusabb azt

— amint történt — magán kezébe venni. Ezuttal azonban Latinovits Ernő és engedményes társai nevében egy indítványt tesz idevonatkozólag, nevezetesen, hogy küldjön ki a megye közönysége egy bizottságot, mely ismét lépjen érintkezésbe az engedményesekkel s együtt állapodjanak meg a traqirozás s a finanszírozás és az építkezés tekintetében és egyben tárgyalásokba bocsátkozzanak az iránt is, hogy az engedmény esetleg a megye kezébe jusson.

Az alispáni jelentéssel kapcsolatosan föl szólalt **Momirovits István**, ó-sztapári gör. kel. lelkész. Jogának, de kötelességének is ismeri föl szólalni és pedig azon indoknál fogva, mert szerinte Ó Sztapár község viszonyai nincsenek olyan kedvező állapotban, mint a milyennek azokat az alispáni jelentés föltünteteti. Ismerteti a sikasztást s elmondja, hogy a jegyző a váratlan rovancsoláskor odaszólt az ezt végző elüljárókhöz, hogy ezt ő neki 24 órával előbb be kellett volna jelenteni. Ha ezt jobhiszeműleg tette, akkor nem ismeri a törvényt, ha pedig rosshiszeműleg, akkor ő is részes a sikkasztásban. Szerinte az elikkasztott pénzből még most is a jegyző zsebében van 300 frt. Felhozza, hogy szabálytalanul vett föl fizetéselőleget a jegyző s a szolgabíró csak egy részének a visszafizetését követelte. — Panasz emeltetett, hogy a jegyző az 1886. évtől az 1891-ig körülbelül 11000 frttal több adót vetett ki. Azt mondja a jegyző, hogy az iskolaalpból régebben kölcsön vett összeget törleszti a többletből. De hogy hova lett ez a kölcsön, azt a jegyző nem tudja megmondani, s az nincs is följegyezve sehoh. Fölemlíti, hogy a községi földek beérbeadása körül lelkiismeretlenül járt el a jegyző, s hogy ez ügyben a képviselőtestület 10 tagja rendkívüli közgyűlés összehívását kérte, de ezt a jegyző megakadályozta; továbbá fölemlíti, hogy a jövő évi költségvetés megállapításánál szabálytalanul járt el, s hogy a folyó év tavaszán a képviselőtestületi jegyzőkönyvet meghamisította. Elpanaszolja továbbá, hogy Ó Sztapár ügyei későn kerülnek a törvényhatóság elé, ugy hogy azok a mindenkör közelebbi közgyűlés tárgysorozatába föl sem vehetők s ha netán mégis fölveszik, ugy a kinyomatott tárgysorozatba már nem jó bele; így a községi biz. tagok nem tudják, mikor tárgyalják ügyeiket s el sem jönnek a közgyűlésre. Ezzel is a jegyzőt okolja nagyrészt. Kéri, hogy a községi jegyzőt függesszék föl állásától.

Harmadiknak **Szabó László** előhozakodott ismét a zentai dolgokkal, kapcsolatosan az alispáni jelentéssel. És pedig azért, mert a jelentés nem tesz említést Zenta közállapotáról. Elmondja, hogy ott éppen olyan visszaélések történnek, mint Ó Sztapáron, hogy a polgármester eljárása uton-utófélen törvénybe ütközik, hogy törvénytelenséget törvénytelenségre halmoz, szóval Szabó a régi hurokon pengeti az ő régi nótáját. Mint új körülményt említi, hogy kérelmükre a belügyi kormányzat a megye főispánját bizta meg a zentai polgármesterrel szemben felhozott panaszok tárgyában a vizsgálat megajtásával. Ezekről szeretett volna a jelentésben hallani valamit, mert a vizsgálatról pláne semmit sem hallott.

Rác György is „nem azt keresi, a mi az alispáni jelentésben benne van, hanem azt, a mi nincs benne.” Ugy emlékszik, de nem tudja, jól emlékszik-e, s hallotta, de nem tudja jól hallotta-e, hogy a községi ügykezelésre vonatkozó vizsgálati iratokat a belügyminisztérium visszaküldötte. Tudni szeretné mi történt ez ügyben. Reflektál Vojnits Istvánnak a baja zombor-újvidéki vasút ügyében hangoztatott szavaira s nem tartja helyesnek, hogy a megye azért nem szerezte meg az engedményt, mert az ügykezelés nehézkes és hosszadalmas. Fölhozza továbbá, hogy a sajtóban, különösen a napi sajtóban közlött vádakkal szemben (megint nem tudja igazak-e, de ő „ugy olvasta”) annak rendjelmódja szerint meg kell indítani az „eljárást” (vonakoztatja ezt a főispánra is) s végül indítványozza, hogy küldessék ki egy öttagú bizottság, akik megvizsgálják a községi panaszgyűket.

„Eláll” kiáltás kijutott ugyan bőven a szónokoknak, de „halljuk”-ot is kaptak — egymás ajkairól.

Főispán megjegyzi, hogy mint mindenkinek meg van a maga fölöttes hatósága, ugy ő neki is. Ő ott igazolta magát a fölhozott vádakra nézve, további igazolásra nem tartja hivatottnak magát (általános éljenzés.)

menni. Igaza volt; mert csak egyszer ment el szegény nélkülök, de nem is tért többé soha vissza.

Eppen a hetet harangozták Kabakoson, midőn beállítottam urambátyámékhoz.

Az öreg már papucsban komotizált és az unokáját lovagoltatta a térdén, a nénemasszony meg harisnyakötéssel bajlódt.

Urambátyám azt sem várta, hogy az üdvözlési szertartást elvégezzem, hanem rögtön azt kérdezte: — Hát te honnan a pokol mélységes fenekéből kerülisz ilyenkor ide?

— Igen komoly ügyben jöttem.

— Mi a patvar? Kíváncsi vagyok rá.

— Hát jól tudja azt urambátyám, hogy az embernek nem jó egyedül lenni.

— Tudom gyehenna tűzére való, hogy te nem szeretsz egyedül lenni, azért is keresed mindig a vig cimborák társaságát.

— Nem tréfálok urambátyám, kereken kimondom, én házasodni akarok.

Ennek a kijelentésnek a hatása abban nyilvánult, hogy nénemasszony leejtette a tőről egy másit, urambátyám pedig leejtette a kis Jánoskát. A másli békével túrta a sorsát, de Jánoska egy kissé pityergett.

Előbb a nénemasszony jutott szóhoz.

— Hát Pista, te csakugyan nőülisz? Aztán kit akarsz elvenni?

— Azt biz én még magam se tudom. Éppen azért jöttem, hogy urambátyám rekkomendáljon valami jóra való leányzót.

— En, neked? De hiszen azt már nem akarom, hogy az a szegény teremts, akit veled összebörönlétek, egész életén át átkozzon engemet.

— Áldani fogja. Mostra férj leszek.

A nénemasszonyban jó védőre találtam, az öreg beadta a derekát.

— Hej gyerek, gyerek — sopánkodott urambátyám — attól félek én, hogy nem vallok veled becsületet. Hát ki is lenne az a lány?

— Csak a megye tulsó szeléről kezdjük.

— Értem, értem.

Megkezdődött a konferencia. Javaslata hozták egyikét is, másikát is. Végre nénemasszony azt indítványozta, hogy legjobb lesz a Kelepczey Ádám lánya.

— Ugyan hova gondolsz anyjuk? A Magduskát, azt a fiatal, szelid leánykát, ennek a vén rókának? (Urambátyám ugy látszik valami hétfejű sárkányt akart.)

Hanem nénemasszony se azon a fán termett, hogy ilyen dologban engedjen. Mert jobban tudja ő ennek a sorját. Utóljára is a férjeura kénytelen volt megadni magát.

— No nem bánom hát. De azt előre megmondom neked, te ördögök cimborája, ha megkapod azt a lányt és legkisebb panaszra adsz neki okot, akkor én mentem agyonlőlek.

Szó nélkül beleegyeztem.

— Aztán mikor indulunk?

— Mindjárt holnap. Elkészültem rá. Szénát és zabot hoztam bőven.

— No azt jól tetted, mert öt nap belekerül, míg onnan hazaverődünk. Hanem más itt a bibi. Érzem a tyukszememről, hogy valami zimankós idő lesz.

— No édes öregem — mondá jóakarólag a felesége — akkor okosabban is teszed, ha itthon maradsz. De urambátyám se az az ember volt, akit saját rezzortjában kapacitálni lehessen. Megmondta, hogy meggyünk és punktum.

Mig lefeküdtünk leckét kaptam, hogy miként kell magamat viselnem.

Elég az hozzá, másnap elindultunk.

Az utazás szépen ment. Délre szerencsésen elérünk egy kis falut, ahol pihenőt tartottunk. Hanem inentől kezdve már kutya dolgunk volt. Alig haladtunk félórát, három farkas megtámadott bennünket. Egyet lepuskáztunk, erre a másik kettő visszamaradt, hogy társuk tetemét tisztességesen eltakarítsák.

Ami ezután következett, az még a farkasoknál is rosszabb volt. A hó elkezdett esni és erős nyugoti szél kerekedett.

— No öcsém — mondogatta az öreg — hát nem megjósoltam, hogy így lesz.

Szerencsésen idejekorán a csókási csárdába jutottunk, különben a fergeteg aligha el nem temetett volna bennünket.

Kénytelenek voltunk abba a zsványfészekben keresni menedéket.

A csárdás és csárdásné vendégek hiányában ott unatkoztak ketteskén az ivóban.

Mindjárt első tekintetre feltűnt a csárdásné. No még ilyen vadvirág se terem sok a pusztán. Szép, kacsiás menyecske volt. Szép rajta felejtettem a szememet. Alig bírtam elhinni, hogy az a csunya, ragyás ember — akinek az ábrázatján meg lehetett volna gyujtani a gyufát — férje legyen annak a gyönyörű teremtsének.

No — gondoltam magamban — megkóstoljuk a szép asszony főztét.

— Kaphatunk-e jó vacsorát, jó ágyat?

Biztosítottak, hogy mindkettő meglesz. Ámbár ágyat saját bundáinkból csinálnak, de azért jó lesz. Aztán nyugodtan is alhatunk, mert a pandurok tegnap ugrasztották szét a törzsvendégeket. Most egy darabig kerülnek a csárdát.

Urambátyám észrevette, hogy szivesen legeltetem a szememet a szép csárdásné.

— Öcsém, — sugta az öreg — ne nézegess annak a néembernek a szemébe, mert Krisztus ucsse megbabonáz.

Igaza volt urambátyámnak. (Csak hogy azok a pokoltűz, fekete szemek már akkor meg is babonáztak).

Azon ürügy alatt, hogy az istállóba megyek a lovakat megnézni, kisettenkedtem a menyecske után a konyhára.

Megkezdtem a hódítás nagy munkáját. Mondhatom gyorsan ment. Tíz perc alatt annyira vittem, hogy késznek ígérkezett velem megszökni. Igéretének zálogául egy csókot nyomott az ajkamra.

Ez a csók még jobban elvette az eszemet.

Az időt ő határozta meg. Azt mondja, hogy feleltünk a padláson alusznak a baromfiak. Mikor a kakas

Melléklet a „Bácska“ 100-ik számához.

Alispán válaszolva a felszólalásokra, örömmel látja azokból, hogy a megye közönsége érdeklődik a közügyek iránt s részt vesz azok intézésében.

Momirovits felszólalására megjegyzi, hogy bizony ő maga is régebbi idő óta elégedetlen az ó-zstapári viszonyokkal és pedig nem csak azokkal, a melyeket a jegyző igazgat, hanem azokkal is, a melyeket mások igazgatnak. Jelentésében különösen apostrofálta a sikasztást, elmondott arra vonatkozólag minden lényegest; a hiány is annyi, a mennyinek ő mondotta. A főszolgabíró eljárására vonatkozólag meg azt mondja, hogy az nem szokta az ügyeket elhanyagolni s a mostani vizsgálat is olyan gondos munka, hogy azt példakép jelezheti (éljenzés). A vizsgálati iratokban szó van a jegyzőről is s el van rendelve ellene is a fegyelmi eljárás. A hatóság a község elüljáróival és a fegyelmi eljárás levezetésében bánt el; (helyeslés) hogy ki a bűnös, a vizsgálat megfogja állapítani. A rovincsolásra a jegyző által tett megjegyzésnek talán volt is valami alapja, mert a törvény értelmében a jegyző is tagja a rovincsoló bizottságnak, s ez esetben az nélküle történt. Ó Zstapár ügyei is épp úgy intézettek el, mint a többi községekéi; a biz. tagsággal jár a közgyűlésen való megjelenés, akár olvassák a községük ügyeit a tárgysorozatban, akár nem.

Szabó szavaira megjegyzi, hogy a zentai viszonyokról hozzá semmiféle újabb beadvány nem érkezett a zentai polgármesterre vonatkozó ügyben, tehát újabb intézkedés nem történt s így a jelentésbe sem vehetett föl újabb dolgokat. Sőt egyáltalán nincs is tudomása újabb panaszról. Hogy ő elhanyagolná Zenta ügyeit, az nem áll, mert pl. a mai közgyűlésre is ki van tűzve több ügye a városnak.

Rácznak megjegyzi, hogy soha nem említett sehoh, hogy a miniszterium tudomásul ne vette volna a községi ügykezelésre vonatkozó jelentést s nem áll, hogy az iratokat valaha visszaküldötte volna. Sőt kimondotta a miniszterium, hogy a vizsgálat minden évben megejtendő s az ide vonatkozó iratok föl s körültekintően ez után, hanem az alispán fogja azokat fölülvizsgálni. — Választ éljenzés mellett veszik tudomásul.

Vojnits István dr. Kifejti, hogy mennyiben lenne hosszadalmas az eljárás, ha a megye szerzi meg a vasútépítési engedélyt; a Rácz indítványát nem helyesli, mert éppen ez tenné hosszadalmas az eljárást.

Momirovits újból hangsúlyozza, hogy a községi jegyző felfüggesztendő.

Alispán téves információkat ad, mondja azt az állítást, hogy az ó-zstapári jegyzőnél még 300 frt lenne az elikkasztott pénzből s fölémlíti, hogy a jegyző tényleg föl van már függesztve állásától.

Főispán a Szabó szavaira előadja, hogy ámbár ő, mint nem a megye közege, itt felvilágosításokat adni nem köteles, de a közgyűlés iránti kiváló tiszteletből folyólag és minden ebből jövőre várható következtetés nélkül azon felvilágosítást adja, hogy ő fölterjesztette a miniszteriumhoz Gombos fölfüggesztését és a Boromisza fegyelmi ügyére vonatkozó iratokat s ebben eleget tett megbízatásának, mert a vizsgálatot újból megejteni fölösleges.

Szabó szerint a főispán eme ténykedésének benne kellett volna lenni az alispáni jelentésben. A Gombos-féle sikkasztás közvetett előidézőjeül is a polgármester mondja, mert mulasztásokat követett el. A városi közgyűlés el akarta e miatt rendelni a polgármester ellen a fegyelmit, de utóbbi a közgyűlést „szétgergette“, stb. Kéri a főispánt, ejtse meg a régi vizsgálatot, hogy ne kelljen „országos dolgot csinálnia az ügyből“ s ne kelljen „odaforogni“ alkalmatlankodni. „Adjon elégtételt Zentának, mert ha nem kap, maga vesz!“

Boromisza János zentai polgármester a Szabó vádjait cáfolgatta.

Rácz indítványát visszavonja s a községek ügyeiben holmi takargatásokat említ.

Korbay Károly indítványozza a napi rendre térést. Alispán válaszol Rácz utóbbi szavaira s erélyesen kikel az általa érintett vádak ellen, mert a fegyelmi eljárások elhanyagolva nincsenek s ő soha el nem hallgat semmit (zajos éljenzés).

Rácz (többszörös „eláll“ kiáltás között) sajnálja az alispán érzékenységét; az ó-zstapári ügyben vélt ő eltakargatásokat látni (zajos „eláll!“)

Főispán Szabónak azt válaszolja, hogy a vizsgálatot megfogja indítani, ha a miniszterium arra őt utasítani fogja.

Áttérnek ezután a Vojnics István indítványára s a közgyűlés két tag (Szemző Gyula és Rácz György) kivételével az alispánnak és a megyei tisztikarnak buzgó és eredménydús működéséért, nagy éljenzés közt, elismerést szavaz és kiküldi alispán elöklele alatt dr. Alföldy Gedeon, Roheim Károly, Vissy Károly, a megyei főügyész és főszámvévőből álló bizottságot, hogy az engedményekkel érintkezésbe lépve esetleg az engedmény átvétele iránt is tanácskozzanak.

Ezek után áttért a közgyűlés a tárgysorozat egyes pontjaira.

Belügyminiszteri intézkedés a vármegye 1892. évi költségvetésének jóváhagyása tárgyában. — A miniszterium jóváhagyta s ez tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri intézkedés a vármegye monografijának megírására megszavazott 1/3%-nyi pótdokkivetésének jóváhagyásáról. — Jóváhagyott s ennek alapján alispán ur megbízatik a további intézkedésekkel.

Belügyminiszteri intézkedés a vármegye bizottságtagválasztó kerületek beosztása tekintetéből teendő intézkedések tárgyában. — Az utolsó népszámlálás adatai alapján összeállított beosztás elfogadott.

Kereskedelmi miniszteri intézkedés a zombori állam-építészeti hivatal hozzájárulási összegének a közúti alap terhére történt megállapítása tárgyában. — A miniszterium a megye hozzájárulását 2518 frt 18 krban állapítja meg az 1892., 1893. és 1894. évekre, az utazási átalány 3000 frtban állapítja meg a megye részéről; de a megye föntartja egyszersmind, hogy esetleg önálló mérnöki hivatal is rendezesíthessen.

Pénzügyminiszteri intézkedés a pénzügyigazgatóság által használt vármegyei székhelyiségek visszabocsátása és ezen helyiségeknek bérfizetés nélkül történt átengedése tekintetéből nyilvánított köszönete. — A visszabocsátott helyiségek egyrésze a törvényszékek engedtetik át, másik része pedig a főispáni lakás kiegészítésére s a főispáni lakás földszinti szobái ennek folytán a levéltár részére engedtetnek át.

Belügyminiszteri intézkedés a törvényhatósági határozatok jóváhagyása tekintetében záradékolások jövőre leendő miképeni kezelése tárgyában. — Amint a multkoriban már megirtuk, egyszerű megerősítési záradékkal történnek jövő hó 1-től az egyes jóváhagyások.

Földmívelésügyi miniszteri intézkedés a szőlővesszők szállításának szabályozása tárgyában. — 75-80 kiválóan szőlőtermelő község van a megyében; ebből 20 homokos talajú, 35 már régebben filloxerás, a többi 20 szintén inficiálva van; kimondta a közgyűlés, hogy a szőlővessző szabadon szállítható a megye egész területén, a mentes községek azonban nyilatkozhatnak, vajjon a zárlat mellett akarunk-e maradni vagy sem.

A vármegyei közigazgatási bizottságból ez év végével kilépő öt tag helyett új tagok választása. — Megválasztottak: Debélyácsy Izidor és Freund Ferenc 53 szavazattal, dr. Alföldy Gedeon, Piukovits József és dr. Vojnits István 55-55 szavazattal.

Az igazoló választmány megalakítása. — Megválasztottak: Czifrusz Ferenc, id. Ertl János, Késmárky Béla, Freund Ferenc és ifj. Szalay Károly; a főispán kinevezte elnökül Schmausz Endre alispánt, tagokul Piukovits Józsefet, Schlagetter Gyulát és dr. Molnár István Lajost.

Az igazoló választmány jelentése a megejtett megyebizottsági tagok pótválasztásáról. — Tudomásul vétetik.

Az üresedésben levő vármegyei II-od alügyészi állásnak betöltése és ennek folytán esetleg megürülő más állásoknak választás utján betöltése. — A kandidáló bizottságba választottak: dr. Vojnits István, Latinovits Pál és Trischler S. Ferenc, főispán kinevezte: Czifrusz Ferenc, Fernbach Kilint és Korbay Károly biz. tagokat. — Az alügyészi állásra mint egyetlen folyamodó jelöltetett s megválasztott dr. Horváth Akos, az ezzel megürült árva-

széki ülnöki állásra Zsigmond Dénes ujvidéki szolgabíró, ujvidéki szolgabíróvá meg Tukacs Fábán tb. szolgabíró. — Főispán az ujvidéki szolgabírószághoz Mezey Imre topolyai szolgabírót s az ujonnan megválasztott Tukacs Fábiant a topolyai szolgabírószághoz osztotta be.

Ezek után, 1/4 órakeresztül a főispán az ülést be-rekesztette s annak folytatására másnap délelőtti 9 óráig tüzte ki.

E hó 23-án mindenekelőtt az előző napi jegyzőkönyv hitelesítettett.

Szabó László kérelmére először is a zentai regále-ügyet tárgyalta a közgyűlés;

Zenta város képviselő testületének határozata az állam regále kezelése és ez ellen Száris Bertalan városi főügyész Rotkovits Ferenc Zettin és társai véleménye zentai lakosok részéről beadott felebbezése. — Két év előtt bérbeadott a regále, a mi ellen annak idején felebbezés adatott be. A megyei törvényhatóság a bérbe-adást jóváhagyta s ez ellen maga a község képviselőtestülete (élén Szabó Lászlóval) felebbezett. És most a miniszterium az előbbi bérletet az 1891. év végéig terjedő időre nézve jóváhagyta, a következő évre nézve pedig feloldotta, amennyiben esetleg előnyösebb bérlet is köthető. A község egy bizottságot küldött ki (élén Szabóval) a bérlet megkötése iránt, ami meg is történt, de most ez ellen is adatott be felebbezés s az állandó választmány annak helyt is adott s a szerződés jóváhagyását megtagadta. — Élénk és hosszas vita fejlődött itt ki egyrészt Szabó, másrészt Boromisza, a főügyész és az alispán között, melynek végével az ügy szavazásra bocsátván, a közgyűlés az állandó választmány javaslátát fogadta el.

Szatmár vármegye és Zemplén vármegye közönségeinek átiratai a vármegyei tisztviselők fizetésének felemelése iránt az országgyűlés képviselőházához, illetőleg a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett felirataik pártolása tárgyában. — Fölirat fölterjesztése határozottatott.

Gróf Széchenyi István emlékére Nagy-Czenken felállítandó szobor létesítésére alakult szobor-bizottság kérelme e célra bizonyos összeg megszavazása iránt, s ezzel kapcsolatban Szilagy vármegye közönségének átirata báró Wesselényi Miklós emlékszóbrának felállításához bizonyos összeggel leendő hozzájárulás és adakozás iránt. — A közgyűlés fölterjesztette a főispánt a gyűjtésre s a befolyó összeget két egyenlő részben a jelzett célokra való fordításra.

Békes vármegye közönségének átirata az emberi egészségre lényeges befolyással bíró jó ivóvíz nyerhetése végett — különösen az alföldön — ártéki kutak fúrása tekintetében szükséges intézkedések megtétele végett a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett felirat pártolása végett. — Tudomásul vétetik.

Kecskemét város közönségének átirata a gyümölcs-fákban a mezei nyulak által okozott károkat folytán a vadászati törvény módosítása végett a képviselőházhoz intézett felirat pártolása tárgyában. — Az állandó választmány határozatával szemben főispán indítványára pártoló fölterjesztés vétetik.

Főispán ur ömeltósága átirata a f. hó 15-én tartott számonkérésokról. — Tudomásul vétetik.

Alispáni előterjesztés a községi számvizsgáló elnökök kijelölése tárgyában. — Ez eddigiekhez képest 3-4 módosítás történik csupán.

Főispán itt átadja az elnöki széket az alispánnak s távozik sürgős ügyei elintézésére.

Alispáni előterjesztés a betegápolási alapra folyó 1891. évre megszavazandó 12.000 frt tárgyában. — Az eddigi kiadások 11.165 frtban tudomásul vétetnek.

A megyei közigazgatási bizottság és a szegedi kereskedelmi és iparkamarának átiratai, melyekben az 1892-ik évben a törvényhatósági bizottság mellett működendő ipartanácsnok részéről megválasztott tagok neveit közlik. — Tudomásul vétetnek.

Főispán ur ömeltóságának átirata, melyben tudatja, hogy a Paulovits Izidor elhalálása folytán megüresedett alszámvevői állásra Schmidt György megyei irnokot nevezte ki. — Tudomásul vétetik.

A szegedi kereskedelmi és iparkamarának véleményes nyilatkozata az ó-becsei ipartestület szállója és munkaközvetítési osztálya részére megállapított ügyrendre vonatkozólag. — Felterjesztetik jóváhagyás végett.

másodsor kukurikol a kocsis fogjon be. Mi pedig csendesen kimegyünk és elillanunk.

A kocsisnak azonnal kiadtam a parancsot, hogy mihez tartsa magát. Egy kicsit csóválta a fejét.

— Nem jó lesz az ifur.

— Ne morfondirozz! Az ilyen extra dolog borralvalóval jár. — Ez megnyugtatta.

Vacsora után odavontuk a csárdást is közénk. Jó ideig elkvaterkáltunk. Én szörnyen győztem a bort s a két őreget meglehetősen becsipettem. Kezdte már őket elfogni a buzgóság.

Urambátyám és én az ivóban fektüdtünk le, a csárdás és felesége pedig a másik szobába mentek aludni.

Az öreg csakhamar úgy aludt, mint a bunda.

En erősen elhatároztam, hogy ébren leszek. De egyszerre mély álomlásba lettem. Egy darabig csak küzdöttem ellene, hanem utóljára is elaludtam.

Reggel arra ébredtünk föl, hogy a csárdás önmagából kikelve rontott be az ivóba.

Iszonyu patáliát csinált.

Hát biz az történt, hogy a csárdásné megszökött a kocsisommal. Aztán nem is a saját alkalmosságukon, hanem az én fogatomon mentek el.

Most már világos volt előttem minden. Az ármányos asszony valami altatót tett a borba, melytől úgy elaludtam, hogy még a harmadik kukurikulásra sem ébredtem föl.

En szidtam a csárdást, a csárdás szidott engemet és urambátyám szidott mind a kettőnket.

Mondhatom ezzel nagyon jól ellett az egész délelőtt. Délutánra megbékültünk egymással és a helyzetel. Nem maradt más mulatságunk, mint az ablakon keresztül bámulni a fergeteget.

Valamikor negyednapra kerültünk haza.

Később hallottam, hogy a szökevényeket a farkasok megették.

Igy indultam én el a családi boldogság felé, de bizon csak fele utjára jutottam el.

KISS Béla.

A költő anyja.

— Visszaemlékezés. —

A korszellem a nemzet ifjait

Magával sodrá, — és ügyvéd levék.

— Mikéntha pálya más nem nyílta itt,

Csupán ez egy, — mint egy a menny, az ég.

Előre hát a választott uton!

Az első lépés im előtted áll!

Rideg, komor, de a borlátlan

Keresztül tör a fény, az ideál;

Az első lépés az neked, a mi

A fórumon túl már a végezet:

Mi nyerve van, te menj behajtani;

Vidd győzelemre az ítéletet!

S megyek. A város palotasorát

Már rég elhagytam s még mindig megyek;

Akácfolombos, tág utcákon át,

Hol már szabad madarak zengenek.

Oly nyílt e városrészt! Virágözön

S dal tölt be erre annyi ablakot.

Itt egy magányos, csöndes kis közön

Gyermekkoromban egy költő lakott.

Meddig megyünk még? Közel a mező.

Ott szállt, repült a költő lelke fent!

Előtte még csupán a tetető,

Hol oly korán, oly ifjan megpihent.

Célnál vagyunk. Mily ismerős e ház!

A rég kivitt koporsót látom ott...

S mi szívet tép és lelket összeráz:

Anyját, a mint megtörve zokogott.

Célnál vagyunk: más itt már a lakó.

A csalóány fészket elfoglalák.

Végezzünk! A mi összeirható,

Te törvényszolga, kezd el, rajta hát!

S belépünk a szobába csöndesen.

Milyen szegényes! Mily bútoratlan!

Sarokban egy ágy, csaknem üresen;

Csak egy-két rongy az, a mi rajta van.

De a rongyok mozdulnak. Sirlakó

Csontujjától, szemének födele...

„Két keretek?“ — felnyög tompán a szó, —

„Fiamat? Meghalt. Én is ő vele.“

„Ki ez a nő?“ „Az adós.“ „És ki volt

Fia?“ „Egy költő.“ „Oh, nagy ég! De ő

Más névvel bírt?“ „Irói neve volt;

Való nevén fedi a temető.“

A költő anyja! Oh, minő nyomor

Út ágya mellett s végperccét lesi,

Míg lelke a fiához vándorol,

Megtört szárnyát odáig verdesi.

A költő anyja! A ki bölcséjét

Ringatta egykor lágyan, csöndesen,

S e bölcsődalból olvadt, ömle szét

Költészetén az édes, lány ütem.

Az ó-kanizsai ipartestület módosított alapszabályai s a szegedi kereskedelmi és iparkamarának erre vonatkozólag adott véleménye. — Felterjesztetik jóváhagyás végett.

Schmausz Andre alispán urnak a Gaisin Pál elhalálozása folytán megürelt titeli rétkeselő bizottsági elnöki állásnak betöltése iránt tett intézkedéséről s azok eredményéről. — A választás megerősítettetik.

Alispáni előterjesztés az ó-kéri vasuti marharakodó állomáshoz kirendelt szakértő iránt. — Az alispán által történt kirendelés tudomásul vétetik.

Alispáni előterjesztés a titeli főszolgabírói lakáson szükségelt helyreállításoknak engedélyezése iránt. — Az engedély 460 frt 27 kr erejéig megadatik.

A vármegyei árvaszék elnökének előterjesztése az árvaszéki kiadóban alkalmazott három ideiglenes díjnoknak további egy évre alkalmazhatása iránt. — Engedélyeztetik.

Ugyanannak előterjesztése az árvaszéknel alkalmazott két napidijas ülnöknek további egy évre alkalmazása tárgyában. — Engedély adatik.

Ugyanannak jelentése a községektől átvett árvaszéki tárgyakban. — Halasztás adatik a jövő év június haváig.

Ugyanannak előterjesztése az árvaszéki személyzet szaporítása iránt. — Kiadják véleményezés végett.

A megyei árvaszék jelentése a német-palánkai 1888. évi gyámpénztári számadásból felmerült hiány megtérítése tárgyában. — A hiány megtérítve, a fölmentvény megadatik.

Vármegye közg. bizottságának átirata az ülésekről igazolálatlan elmaradt tagoknak bejelentése iránt. — Tudomásul vétetik.

Vármegyei kezelő bizottság átirata özv. Paulovits Izidorné részére megszavazott nyugdíj iránt. — 340 frtban megállapítottatik.

Ugyanannak átirata özv. Bagó Károlyné részére megszavazott nyugdíj iránt. — 250 frtban.

Vármegye alispánjának előterjesztése a megtakarított pénztári maradvány terhére egyeseknek segélyezése iránt. — A következő díjak szavaztatnak meg: Hirmann Ferencnek 20 frt, Kleiner Fábriának 50 frt, Molnár állatorvosnak 50 frt, Tóth Gábor és Deszpi díjnokoknak 40—40 frt, Veszelszky árvaszéki iktatónak, Staudacher kiadónak, a hódásági és titeli szolgabírói irnokoknak 40—40 frt és 21 megyei szolgának 20—20 frt.

Vármegye alispánjának előterjesztése az ada-zentai utáthelyezéssel felmerülő költségek vállalkozó Szárits Bertalan és Jankovics József zentai lakosok részére leendő megállapítása iránt. — 120 frt megszavazása jóváhagyatik.

Ugyanannak jelentése az elnökle alatt kiküldött bizottságának a községi jegyzői nyugdíjszabályzatnak mikénti módosítása iránt. — Felolvasatott s szabályszerűen meg fog hirdettetni.

A vármegyei főügyészének jelentése Szabadka-Martonos közötti határ kijavítása iránt. — Semmiféle határsértés elő nem fordult s így intézkedésre szükség nem volt.

Zombor sz. kir. város polgármesterének átirata a Zombor város és Monostorszeg közötti határkiigazítás iránt. — Kiküldetik a megyei főügyész, Ribiczey apatini főszolgabíró és az áll. építészeti hivatal is megkerestetik egy tag kiküldése iránt.

Nemes-Militics községnek a Nagy Lajos ns.-militicsi lakos családi alapítványára vonatkozó alapítólevél bemutatása iránt. — Nem fogadtatik el, fölterjesztetik a határozat jóváhagyás végett.

Nemes-Militics községnek határozata az ottani telepítvényesekkel kötött szerződésnek Lakatos Imre és Kmettenik Mihály javára kiállított szerződésnek záradékolása iránt. — Záradékoltatnak.

Tiszaföldvár községnek határozata a községi pénztárban a m. jegyzői nyugdíjalapba befizetett összegnek visszafizetése, ez ellen Winkler József ottani lakos és volt községi bíró részéről beadott felebbezés iránt. — Jóváhagyatott a határozat.

Gombos Béla főszolgabíró jelentése Pávticsiek Vásza szt.-tamási lakos kárára bekebelezett rabtartási költségeknek törlése iránt. — Töröltetik.

Paraga község határozata Bugarszki Velicsko és Bugarszky Jása után felmerült hiányoknak történt biztosításáról a zálogjegyek kitorlése iránt kiadott nyilatkozatnak záradékolása iránt. — Befizetve, a törlési nyilatkozat szabályszerűen kiállítatik.

Rigyica községnek határozata a közlegelő tulajdonjogának tkvi kiigazítása iránt. — Kiadatik a főügyésznek véleményezés végett.

Tiszaföldvár községnek határozata az ottani r. kath. és gör. kel. lelkészek részére bocsátandó földterület s ez ellen a gör. kel. hitközség és Szárits István és társai által benyújtott felebbezés iránt. — A határozat feloldatik.

Kula községnek határozata az ottani róm. kath. plébánossal a papbér megváltása s az ellen Zányi Mihály és társai, Diener János és társai, ugy Rácz György és társai részéről benyújtott felebbezés iránt. — A felebbezés elutasítottatik s a párbérnek 2500 frtban történt megállapítása jóváhagyatik.

Moholy községnek a községi alkalmazottak fizetéséről alkotott szabályrendelete. — Jóváhagyatik.

Rác-Militics községnek a községi alkalmazottak fizetéséről és napidijairól alkotott szabályrendelet módosítása. — Helybenhagyatik.

O-Becse községnek módosított szervezési szabályrendelete és az ellen Albrecht Gyula, Laczkovits Károly és Geiger Mór ottani lakosok részéről beadott felebbezésük iránt. — Visszaadatik átdolgozás végett.

Jankovác községnek határozata az előfogatosok felváltása iránt. — Kiadatik a meghirdetés kiegészítése végett.

Tisza-Földvár községnek határozata a trachomásos gyógykezelésére megállapítandó jutalom és az ellen Placsó Jócó részéről beadott felebbezés iránt. — 50 frt jutalomból állapítottatik meg.

Hódásági községnek határozata 2 tanterem felállítására iránt. — Kiadatik a főügyésznek véleményezés végett.

Zenta város határozata a népiskola udvari jégverem eltávolítása iránt. — Jóváhagyatik.

Filipova községnek határozata az ottani vendéglő eladása iránt. — Jóváhagyatik.

O-Morovica községnek határozata a rendőri felügyeletnek a községi külterületre való kiterjesztése és abból kifolyólag a mezei csöszöknek beszüntetése iránt. — 4 gyalogrendőri állás szerveztetik.

A topolyai járásához tartozó községeknek a járási rendőrfelügyelői állás rendszeresítése iránt alkotott szabályrendelete. — Az állás rendszeresítettik 1200 forint fizetés mellett.

Az apatini járásához tartozó községeknek a járási rendőrfelügyelői állás rendszeresítése iránt alkotott szabályrendelete. — Az állás rendszeresítettik 1200 forint fizetés mellett.

Petrovosszéli község határozata a nagyvendéglő építésénél működött ellenőrző bizottsági tagok jutalmazása és az ellen Molnár Károly és társai részéről beadott felebbezés iránt. — Az áll. választmány javaslata elfogadtatik.

Bezdan községnek határozata a szegényalap pénztárából felveendő kölcsön iránt. — A kölcsön fölvétele engedélyeztetik.

Bezdan községnek határozata a telekkönyvi betétek beszerzésének megtagadása iránt. — Jóváhagyatik.

O-Becse községnek határozata két id. tanítói állás szervezése és az ellen Fonyó Pál és Milasin József részéről beadott felebbezése. — Az állások rendszeresítettnek.

Déronya községnek határozata az ottani rendőrök fizetésének fel nem emelése és ez ellen Bikár György részéről beadott felebbezés iránt. — Jóváhagyatott, a felebbezésnek hely nem adatott.

Nádaly községnek határozata a községi orvos fizetésének felemelése iránt. — A 400 frtról 600-ra történt fölemelés jóváhagyatott.

Ada községének határozata az ottani orvosok díjazása iránt. — 50 frtban jóváhagyatott.

O-Becse községnek határozata a róm. kath. kántorlak toldozása és az ellen Milasin József által beadott felebbezése iránt. — Jóváhagyatott.

N-Palánka községnek határozata egy csikókert felállítására iránt. — 300 frt költséggel jóváhagyatott.

Lality községnek határozata a tkvi betétek másolatának beszerzése iránt. — Jóváhagyatott.

Hódásági községnek határozata az árvtár kezeléséről járó díjak megállapítására alkotott szabályrendelete. — Jóváhagyatott. (150 frt).

Petrovosszéli községnek határozata az iskolák fűtése és az ellen Mihályi József és társai részéről beadott felebbezése iránt. — A felebbezés elutasítottatik s a határozat jóváhagyatik.

Titel községnek határozata a róm. kath. hitközségnek ajánlékozott földterület iránt. — 200 □ ölben jóváhagyatott.

Kovil-Szt.-Iván községnek határozata a gör. k. egyházközséggel kötött szerződésének jóváhagyása iránt. — Jóváhagyatott.

O-Becse községnek határozata a gör. k. temető kibővítésére megvett telek iránt. — Jóváhagyatott.

O-Becse községnek határozata Zavisits István által elkészített kataszteri munkálatokért megszavazott jutalom és az ellen Dörner Márton részéről beadott felebbezés iránt. — A határozat jóváhagyatott.

Tisza-Földvár községnek határozata Tripolszky Béla díjazása és az ellen Placsó Jova és Tripolszky Béla részéről beadott felebbezése iránt. — 175 frtban jóváhagyatott.

Apatin községének határozata a kincstári nagykorosma vételárának kölcsön útján leendő fedezése iránt. — 883 frt kölcsön fölvétele engedélyeztetett.

Temerin községének határozata az ottani község ház felépítése iránt. — Jóváhagyatik s a tervek felülvizsgálás végett kiadatik az állami építészeti hivatalnak.

Prg.-Szt.-Iván községének határozata a közös legelőből megveendő földterület iránt. — Jóváhagyatik.

Bogyan községnek határozata a róm. kath. kántortanító járandóságának megállapítása és az ellen Fuczin Márk részéről beadott felebbezés iránt. — A felebbezés elutasítottatik s a határozat jóváhagyatott.

Gajdobra községnek határozata egy felvett kölcsönnek és kamatának visszatérítése iránt. — Jóváhagyatik.

Veprovác községnek határozata a népiskolák kibővítése és egy tanítói állás rendszeresítése iránt. — Jóváhagyatik.

Déronya községnek határozata a gör. kel. új iskola építésénél előfordult változtatás és többletmunkának megtérítése iránt. — 350 frtnyi eltérés mellett a határozat jóváhagyatott.

Martonos községnek határozata a Rudolf-féle ösztöndíj adományozása és az ellen Terzin Arkadia részéről beadott felebbezés iránt. — Fölterjesztetik a miniszteriumhoz.

Bikity községnek határozata Bittermann Károly ottani volt lakos részére eladott házbély iránt. — Kiadatik a főszolgabírónak az egyezség megkísérlése végett.

Pacsér községnek az árvtári tartozásoknak mikénti fedezése iránt. — Jóváhagyatott.

O-Becse községnek határozata egy házhelynek megvétele iránt. — Jóváhagyatik.

O-Kanizsa határozata közpénztári könyvelői állás rendszeresítése iránt. — 500 forint fizetés mellett jóváhagyatott.

Tisza-Földvár községnek határozata a községi rendőrség szaporítása iránt. — 2 gyalogrendőri állás rendszeresítése engedélyeztetik.

O-Morovica községnek határozata a nagyvendéglő épületének megvétele s a vételárnak a regáléváltóság-kötvényeknek eladása által leendő fedezése iránt. — Megtagadtatik.

Tisza-Földvárnak határozata a helyettesített adójegyző díjazása iránt. — Jóváhagyatik felfizetés mellett.

Moholy községnek határozata Schvanfelder Antal volt községi segédjegyző kegydíjazása iránt. — 300 frtban jóváhagyatik.

Dautova községnek határozata a felekezeti iskoláknak közös iskolákká átalakítása iránt. — Feloldatik.

Tisza-Földvár községnek határozata a legelőfelosztásból felmerült költségeknek fedezése iránt. — Jóváhagyatik.

Zsablya községnek határozata a Jegrieska nevű föld megvétele iránt. — Kiadatik a főügyésznek véleményezés végett.

Zenta város képviselőtestületének a tiszai állóhid 30 évre leendő bérbeadása tárgyában 442/1891. sz. a hozott határozata és az ezen határozat elleni felebbezések. — Jóváhagyatott.

Martonos község képviselőtestületének f. évi 95. sz. a. a Szabó László ügyvédnek behajtása végett kiadott kötelezvények tárgyában hozott határozata és ez ellen Szabó László zentai ügyvéd által beadott felebbezés. — A felebbezés elutasítottatik az ügy kiadott az alispánnak, hogy a netáni vagyoni felelősség és fejelemi eljárás iránt intézkedjék.

(Folyt. köv.)

Helyi és megyei hírek.

Lapunk legközelebbi száma — a közbeeső karácsonyi ünnepek következtében — jövő pénteken, 1892. január hó 1-én fog megjelenni. Kárpótlásul mai számunk, a „Karácsonyi szám“-mal együtt, 4 ív terjedelemben s a szokottnál is gazdagabb tartalommal jelenik meg. — Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk lapunk összes barátainak.

A „Bácska“ 100-ik száma rendkívüli mellékletének tartalma: *Karácsonyi ünnepén*. Don Carlos. — 1891. *Politikai és társadalmi revue*. Dr. Marschalkó János. — *A század vége felé*. Pozsonyi Béla. — *A bácsmegeyi Karavukováról*. Cziráky Gyula. — *Megegyi kórházat!* Dr. Thim József. — *Régiségek vándorlása*. Muhoray Alfonz. — *A szegedi múzeumról*. Dr. — *A század vége felé*. Hiador. — *Agglegény karácsonya*. Erdélyi Zoltán. — *Fényképrás*. M. I. L. — *Másnak baj, neki szerencse*. Bársony István. — *Hajón*. Rudnyánszky Gyula. — *Késő tavasz*. Ambrozovics Dezső. — *Holdvilágos...* Szabadka Gyula. — *A hó*. Virág Sándor. — *Vanitatum vanitas*. Révész Ernő. — *Öt perc az örökkévalóságba utazás előtt*. M. M. — *Vágy*. Erdélyi Zoltán. — *A nagyapó meséje*. Del Toró. — *Azra*. Pataj. — *Karácsonyi pattantyúk*. — *Heinebol*. S. József Imre. — *Közgazdaság*.

Dr. Ambrozovits Dezső, ismert nevű hirlapíró, lapunk munkatársa, a napokban sikerrel tette le az ügyvédi vizsgálatot.

Istenítisztelet. Az ágost. evang. híveknek tudomásul adatik, hogy karácsony másnapján, azaz december 26-án délelőtt, az e célra kibérelt helyiségekben urvacsorával egybekötött istentisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívattak. Korossy Emil, ág. ev. lelkész. Gallé Emil, egyházi felügyelő.

Választás. Bajmok községben a f. hó 23-án tartott képviselőtestületi közgyűlésen Nagel Gyula választott meg egyhangulag községi aljegyzővé. Jelölve volt még Nagy József és Tiprovác György.

Fölvétel a haditengerészethez. A cs. és kir. haditengerészet hajós és suhanc-iskolájában még 180 hely van trespésben, melyekre magyar honosságú ifjaknak pályázni lehet. A folyamodványhoz keresztlevele, honossági és erkölcsi bizonyítvány mellékelendő. A részletes feltételek a hadkiegészítési irodákban tudhatók meg.

Szilveszter-estély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1891. évi december hó 31-én a polgári kaszinó-egylet helyiségeiben tombolával egybekötött dal- és táncestélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1. Lányi Ernő. 3 eredeti magyar dal férfikarra. a) Muzsikálnak, harangoznak. b) Ennek a kis lánynak nem volt szeretője. c) Nem kell a szőke énnekem. 2. Massenet J. Ária a „Le Cid“ című dalműből. Eneklí Galyasi Paula k. a., a budapesti opera-iskola növendéke. 3. a) Thern Károly. Nem tudom én, mi a bajom. b) Witt Tódor. A köny. Férfi négyesdalok. 4. Benedix. Egy boldogtalan asszony. Magánjelenet. Előadja Kalapsza Bella k. a. 5. Gaal Ferenc. Epilog. Férfikardal. 6. Ketterer és Durand. Kettős Gounod „Faust“ című dalművének dallamaiból, zongorára és harmoniumra. Előadják Horváth Ákos dr. és Bieber Gyula urak. — Galyasi Paula és Kalapsza Bella kisasszonyok szívessegéből működnek közre. — Belépő-jegyek 1 frtjával Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében előre is válthatók. Kezdeté 8 órakor.

A karácsonyi szünetek. A helybeli főgimnáziumban, valamint a középkeres. iskolában a harmadéves „értesítőket“ szerdán vették kézhez a tanulók, s ezzel megkezdődött a karácsonyi szünetek, mely bezárólag jövő év 3-ig tart.

Mily büszke volt fírára! És ez őt
Mily gyöngéd szeretettel környezé!
A hogy csak legjobb gyermek a szülőt,
A hogy csak anyját közt szereté!

S rongyok között, kiért zené dalát,
Hogy rá a jótét selyme omlana,
Ki lelkében legmagasabban állt
Minden eszmény közt — az ídes anya.

No rajta hát, kutass! A jog veled.
Az ócska szekrényt, asztalt sorra nézd!
S ha máshol nem, hab, ottan megleled:
Feje alatt, a pénzt! A pénzt! a pénzt!

Hordass el minden bútoradarabot,
Földindulás kövesse bár nyomát!
Csak az az ágy maradjon s rajta ott
Egy költő anyja, küzde éhhalált.

S már indul a föld... az asztal, a szék
Szívemhez ütődik... és fejemet
Már nyomja a ház; de íme az ég
Leküld egy bús, szelíd tekintetet.

Oh költő! Látom, mit intesz felém
A szeretet honából, — értelek:
Irgalmat és könyört vár a szegény;
Isten veled, jó nő, isten veled!

Dömötör Pál.

Szilveszter est. Az új-szivaci olvasó-egylet saját helyiségében dec. hó 31-én felolvasás és szavalás-saját egybekötött táncestélyt rendez. Belépő-díj 50 kr. Kezdet fél 8 órakor. Műsor: 1. „Eine liebe Frau.“ Felolvasa Hoffmann János tanító. 2. „Pókainé“, költemény Gyulai Páltól, szavalja Kún Géza tanító. 3. „Die verschieden Küsse.“ Előadja Simkó Győző tanító.

Beszűntetett kompforgalom. Hivatalos értesítés szerint a Gombos Erdőd közötti összes kompforgalom e hó 22-étől kezdve, bizonytalan időre beszünttetett. A beszüntetés oka a Dunán a napokban beállott jégzajlás.

A sokac gyerek. Budánovits István, Béregh községnek évekként elzött volt jegyzője, gyerekkorában a házába vett egy árva sokac gyereket. Fölnevelte és megtanította őt a munkára; előbb kanász lett, majd udvarosnak avasították s végre kocsisnak. De megtanult a kis sokac gyerek magyarul is, aminek ő most leginkább örül. 1884-ben Budánovits nyugdíjba ment, Bajmokra költözött s akkor megvált e hű kocsisától és azóta hirt se hallott felőle, míg végre e hó 12-én, a felesége névnapján, a következő levelet kapja pártfogójától: „Köluth, Plebaniján 1891 December 11 Jó napot kívánok tejes Úrnak és tejes Aszonjok, tisztelem kérem szépen tejes aszonjok, neve napja Isten Böldek, Kivanok, sok esztende eljen es azt kerlek szeretem tuni zén ereg tejes úr, él még, Azér irtom mer halotom ereg tejes ur meghalt En vagyok Filipov Matija ki voltam maguknak Szolga 6. évig, most is vagyok kuluti Plebaniján. Tisztelem Arpad és Arpadnak Felesig jec urnak Kerem szepen legyeneg ujon jó irjátok nekem vissza ne sajnálatok 5. krajczár. Tisztelem minjajo zegisz Aszot. Isten, Aldyo meg jo Egésig kívánom, sbogom Filipov. Matija. Köluth Plebanijan vagyok 11 december 1891“

Az iskolás gyerekek vakációja. A helybeli róm. kath. népiskolákban (ugy az apáca nénék intézetében, mint a többi elemi iskolákban) a karácsonyi szünetek csak éppen a három ünnepponapon át tartanak. Az előadások már hétfőn újból megkezdhetnek.

Milyenek a kilátások? Nem a politikai helyzetre vonatkozólag, sem arra nézve, hogy a láthatáron mutatkozik-e felhő, mely az európai egyensúlyt megzavarhatná. Elegen vannak a hivatott és hivatlan jóskok, akik örökké ezen tépelődnek. Melyek lesznek a jövő év kritikus napjai? Majd kistiti Falb. Milyen arca távozik majd az urnától az egyesült — 48-as — függetlenségi párt? Majd elváltik a közelgő választások után. De milyen lesz az idei farsang — már t. i. nálunk. — Kérdezi az ifju s táncolni vágyó lányok serege? Sehoh a legkisebb mozgalom, mindenki csak azzal van eltelve, hogy ki az „éljen“, s azokra az angyalokra, akik azt mondják, hogy „éljen a tánc“, senki sem gondol, szomorú auspiciumok között megyünk bele a farsangba. A jó dalárda megtartja Szilveszteri mulatságát s — egyéb semmi. Pedig de másképp volt ez egy pár év előtt. Mi az oka ennek? Tessék rajta elmélkedni a hosszú karácsonyi estéken. — Valamikor még „jégünnepélyekről“ is tudott közönségünk, — most megmagyarázhatlan közönyt nézünk a vasut melletti koresolyatér megfagyott göröngyreire. Pedig van koresolya egyetünk! Szóval — eltekintve attól a fránya politikától — gyengén, nagyon gyengén állunk.

Vizjogi döntvény. A földmíveléstudgyi miniszter egy konkrét eset alkalmából kimondta, hogy vizművek létesítésére vonatkozó engedélykirat határozmányainak módosítása csakis új engedélyezési eljárás mellett eszközölhető.

Miről jó a csók. Jaj, ki tudná azt most elmondani... Hanem arra bizonyosan senki sem mert gondolni, hogy a csók a szeplő ellenében is hatásos szer. Pedig úgy van. Egy német városban lakó fiatal hölgy próbálta ki, teljesen, váratlan sikerrel. Mult hétfőn, írja egy német lap, egy hannoveri fiatal hivatalnokember a Worbis nevű német városka határán fekvő erdőbe sétált ki és alig tett pár lépést a lombos fák alatt, az isteni magányban félénk léptekkel, egy mélyen elfátyolozott fiatal hölgy közeledett feléje, a ki egy hervadt ágat tartott kezében. A hölgy hirtelen hátradobta az ágat, gyorsan fellebbentette fátylát és mindkét felől egy egy cuppanós csókot nyomott a fiatal hivatalnok arcára. A fiatal hölgy ez után a mindenesetre szokatlan üdvözlési mód után, fillig pirulva és a legnagyobb zavarában egy pár bocsánatkérő szót dadogott a meglepett fiatal emberhez és egy könyvecskét mutatott neki, melyben a következő sorok voltak olvashatók: „Szer a szeplő ellen; eredj ki az erdőre és kezdedben egy hervadt faágat tartva, sétálj ott lehetőleg egyedül; mihelyt egy fiatal emberrel találkozol, dobd hirtelen a faágat hátra és csókold meg a fiatal ember mindkét arcát.“ A bűvös szer csakugyan használt: mult szerdán a fiatal hivatalnok, be sem várva, hogy a szeplők elmuljanak arcából — eljegyezte a babonás kisasszonyt.

Szent-Tamás bevétel. Nevezetes szerep jutott megyénk területének is a 48—49-iki események alkalmával. Kine olvasott avagy hallott volna pl. a szent tamási titkózetrol is? A szabadságbarci emlékek kiállításába érkezett érdekesebbnél érdekesebb okmányok közt talán legbecesebb az a jelentés, a melyet Perczel Mór tábornok Szent-Tamás bevételéről április 3-án küldött Debrecenbe a honvédelmi bizottmányhoz. Hangzik a jelentés a következőképen: „Reggeli 8 óratól 10 és fél óráig tartott erős agyúzás után Szent-Tamás végre rohammal vitéz seregem által elfoglaltatott. Négy lobogó, hat ágyú, tömérdek vagyon és fegyver, löszert esett birtokunkba. A támadás es rohanás Kis Keér és a Verbász felőli sáncokra egyszerre történt. Az ellenség, mely elszánt vitézséggel sok ezernyi mennyiségben utolsó percig tartá magát s megszámlálhatlan mennyiségű holtakat veszte, 4—5000-en túl lehet az elesettek, a vízbehaltak vagy halottak száma. Mi is több tisztet és vitézt vesztenék, kik dicsően baltak el a dicsőség és eredménydus ostromban. Isten segítségével Bács már ismét miénk és a haza szabadságára — a lázadás első fészékének elfoglalása s szétrombolása által — nevezetes lépés történt. Földvári a szegedi szabad csapat őrnagyja, és csapatja utánna voltak az első, kik a hid fősáncot bevették. Ő a csatapiacon általam a kis érdemjelre érdemesítették. Gál ezredes vezeté a verbázi sáncok elleni támadást, hol a nyolcadik és ötvenedik honvédszászlóalj és a Wasa-gyalogság tüntették ki magukat. Perczel Miklós alezredes vezeté a hid-fősánc megtámadását, melynek bevételé dönté el Szent-Tamás sorsát. E sánc bevételénél az oldalas rohamot vezető Bach kapitány, a homlokron rohanó Turszky-zászlóalj Rainer őrnagy alatt, jeles vitézségöknek

elvitázhatlan tanuságát adá. A tüzérség becsületesen megfelelt hivatásának. Általában az egész sereg, lovasság, gyalogság egyaránt megtevé kötelességét. Ők tökéletes hazafiak. Gróf Batthyány Kázmér a jeles és bátor hazafi osztja velem e nagy napnak fáradsáimait és veszélyeit.“

Az influenza. Még nem szerencsételtett ugyan bennünket az idén ez a divatos betegség, de mert valóban nagy népszerűségnek örvend, és mert a kinek csak egy kis náthája van, avagy olyas baja, a melyet azelőtt „migrén“-nek nevezett, hát már influenzáról panaszkodik, — azt hisszük, nem lesz érdektelen megismerkedni közelebbről ezzel a nagyhirű nyavalyával. Az alább közölt sorok dr. Angyán Béla egyetemi magántanár és a budapesti Rókus kórház második belgyógyászati osztályának vezetőjétől származnak, a ki nagy előszeretettel tanulmányozta két év előtti járványos föllépés alkalmával ezt a betegséget, s tanulmányozza az idén is, a mikor már ismét erősen grasszál Budapesten. E sorok a következők: Már négy hét előtt észleltem az influenza fellépését. Eleinte csak szórványosan jelentkezett, de ma már a járvány jellegével bír, noha korántsem lépett fel oly intenzívással, mint azelőtt két évvel, mikor ez a betegség egész Európát bejárta. Akkor is december közepén jelentkezett Budapesten, de járványos jellegét csak az év utolsó hetében öltött. Erre rohamosan kezdett terjedni, olyannyira, hogy január első felében körülbelül a lakosság ötven százaléka influenzás beteg lett. Hogy a járvány ezideig Budapesten minő nagy tért hódított, még csak sejteni se lehet, mert a hatóságok nem tettek semmiféle intézkedést az iránt, hogy mikép más hevenyfertőző betegség, az influenza is bejelentessék, mire pedig ugy közegészségügyi, mint tudományos szempontból szükség volna. Az influenza tünetei, Angyán Béla dr. észlelei szerint a következők: A betegség borzongással vagy rázó hideggel kezdődik be, igen sok esetben éjjel, nagy foku bágyadság, fejfájás, izom- és izületfájdalmak kíséretében. Ez a bevezető szaka a betegségnek csak rövid ideig, mindössze egy-két óráig tart, mely után a betegség minden jellegével kifejlik. Az orvosi tudomány a kifejldött betegség három alakját különbözteti meg: 1. A tisztán ideges alak, melynél a tünetek az idegrendszeren jelentkeznek legpregnansabban, néha neuralgikus fájdalmai kíséretében. A betegség többnyire éjjel vagy munka közben lép meg. Borzongás, ritkábban hidegrázás és fejfájás vezet be. A test hőmérséklete pár óra alatt egész 40 fokig felszökik: rendkívüli hőség- és fáradság-érzet mutatkozik a vétagokban. A fejfájás rendkívül heves, mialatt a beteg sokszor feljajdulnak, félrebeszélnek. Heves fájdalmai lépnek fel a háton, a keresztzájon, de különösen a vétagok izmaiban. A bőr forró, száraz, különösen az arcon kipirult. 4—6 óra múlva a fejfájás csökken, épp úgy a test hőmérséklete is, s egy nap alatt a beteg lázátlan lesz. A láz megszűnése után bágyadság marad, mely azonban pár nap alatt az egészgerzetnek enged helyet. A bántalom ez ideges alakjával nátha és köhögés rendszeren nem jár. A betegség után nagy a hajlandóság a visszaesésre. 2. A hurutos alak a leggyakoribb az influenza-esetek közt. Egy-két napig lappang a betegség, s ez alatt bágyadság, fázékonyosság bántja a beteget, több kevesebb fájdalommal a vétagok izmaiban. Majd láz lép fel, mely rendszerint 39 fokig emelkedik. Fejfájás, keresztzájás, nátha, köhögés és rekedtség jár a bajjal. Gyakran nehéz a lélegzés és nagy az izzadásra való hajlandóság. A betegség 2—3 napig tart, azután megszűnik. A rekonvaleszcencia azonban eltart 7—8 napig s a visszaesések és komplikációk gyakoriak. 3. A harmadik alak a gasztrikus, melynél az emésztőszervek is bántva vannak. A láz erős fázással kezdődik, azután a test hőmérséklete rohamosan emelkedik, s főfájással, valamint a keresztzájt is fájdalommal jár. A beteg kedélyhangulata nagyon nyomott. Nyugtalan, álmatlanság, delirium bántja. Szervi megbetegedéssel nem jár a baj. Rendszeren 1—2 napig tart, a rekonvaleszcencia azonban eltart két hétig is. A visszaesések itt is gyakoriak. A gyógykezelés, mivel az influenza fertőző anyaga ismeretlen, tisztán szimptomatikuss. Jóhatású a láz ellen az antipyrin, az antifebrin vagy a phenacetil. A kínzó, görcsös köhögések ellen nagyon jó a terpentines forró vizgőz. A betegség terjedésének megállítására ez idő szerint még lehetetlen. Minthogy a betegség valószínűleg a levegő útján terjed, ajánlatos a kelő szellőztetés, célszerű ruházat által pedig a meghűlést kell óvakodni. Alig van járvány, mely oly gyakran visszatérjen s rövid idő alatt oly határt nem ismerő kiterjedést vegyen, mint az influenza. Az influenza nincs klimatikus viszonyokhoz kötve; otthont talál a hideg északon és a forró trópusok alatt, megjelenik majd nyáron, majd télen, száraz és nedves időben egyaránt. Nem válogatós a helyekben; hegy, völgy ismeretlen előtte; nem keresi, mint más járvány, a nagyobb közlekedési utakat, balad a szél ellenében, épp úgy mint a szél irányában. Meglátogatja a nagy városot és a pusztát, a palotát és a kunyhót. Kor és nem előtte közönyös. Ha egy városba belép, igen gyorsan elterjed s négy-hat hét alatt ismét megszűnik. Im, ez az influenza; a nagy közönségnek bizonyosan hasznára lesz, ha ismeri ezeket a dolgokat.

Szívből pipadohány. A kúbaszivar régi jó hira alaposan mecsappant és amint hanyatlott a renoméja, oly arányban gyült össze az a gyárakban, raktárakban. Most már nagyon csekély kelendőségnek örvend. Igen érdekes dolgokat hallunk most a fölhalmozódott kúbaszivarok sorsáról. Egy gyárban ugyanis több száz ezer darabot csináltattak belőle, de a tőzsdékben nem tudtak rajtuk tudni. A trafikosok panaszt emeltek, hogy a nyakukon vész a készlet. Az illető igazgatóság tehát elhatározta, hogy a készletet pipába való dohánynak apríttatja föl, és — amint már rebesgetik — újévtől kezdve nem lesz többé kúbaszivar.

A koresolyázók ruhadivata. Mindennek megvan ma már a külön toalettje. Az asszony, más ruhát ölt reggel, mást délben, délután stb., mást ha sétálni, ha látogatába, ha színházba, és a jó Isten tudja hova nem megy. Hát még az estélyek és bálók toalettje! No de még ez is mind kevés; az idén ehhez még egy újabb divat is sorakozik: a koresolyázó hölgyek divatja. A koresolyázóruhák számára ez idén új díszet találtak ki az asszonyok. Az utolsó divatu koresolyázóruhák ezüstszürke perzselből készülnek s ebbe a szövetbe élthű havi gyopár-virágok vannak belehímézve. Ehhez szürke prém, vagy chenillel átszőtt paszománydísz járul.

Új bélyegjegyek. A pénzügyminiszterium a hivatalos lap után közölt hirdetémmel ismételve figyelmezteti a közönséget, hogy a régiebb kiadású (rózsaszínű, illetve sötétbarna színű alyomattal ellátott) bélyegjegyek csak folyó évi december hó végéig használhatók, és hogy 1892. évi január hó 1-től kezdődőleg, eme használaton kívül helyezett bélyegjegyeknek használata a törvényes bélyegkötelezettség nem teljesítésével fog egyenlőnek tekintetni.

A halálozások statisztikája. Sok mindent kiszámítanak néha a jókedvű statisztikusok, ami bizony akárki fiának aligha jutna eszébe is. Legújában kiböngésztek a numerusokból, hogy az egész világban átlag hány ember hal meg évenként, amiből aztán megtudjuk — persze szintén az ő számításukból — hogy hány haláleset jut egy órára, egy napra, egy órára, egy percre, sőt másodpercre. Kiszámították pedig a számoknak eme tudósai, hogy egy napra 91.555, egy órára 3730, egy percre 62, s így egy másodpercre valamivel több mint egy halál esik.

A polgári iskolai tanárok nyugdíjügye. A polgári iskolai tanárok orsz. egyesülete kérvénnyel fordult a képviselőházhoz, hogy a tanítói nyugdíjtörvényben a polgári iskolai tanítók számára 3 százalékos hozzájárulás mellett, rokkantság esetén már 30 évi szolgálat után állapítsa meg a teljes nyugdíjat. Ezt a kívánságot a kérvény öt pontban okolja meg, melyeknek a veleje: hogy a nyugdíjalap ezt a terhet igen könnyen megbirja; hogy a nyugdíjazás orvosilag igazolandó, rokkantságtól lévén feltételezve, visszaélésektől tartani nem lehet; hogy a polg. iskolai tanárok 4 százalékos hozzájárulást is hajlandók evállalni; hogy méltányos, hogy a polgári iskolai tanárok rokkantság esetén megkapják azt, amit ugyanazzal a kvalifikációval és munkakörrel bíró felsőbb leányiskolai tanítók feltétlenül megkapnak; végre, hogy a polgári iskolai tanítók a nyugdíjalap számadásaiban eddig csak mint fizetők s nem mint élvezők szerepelnek. A kérvényt, melyet Hahóthy Sándor, Lád Károly és Göző József dr. irt alá, a képviselőház a tanítói nyugdíjügy rendezéséről szóló törvényjavaslat kapcsán fogja tárgyalni.

A bulkeszi csárda. Vajjon ki ne hallotta volna már hírét a bulkeszi csárdának? Azért hogy „szegénylegények“ nem igen tanyáznak benne, mint pl. tanyáztak a hortobágyi csárdában, mégis van olyan nagy hire, mint ennek. Aki a környékből kénye-kedve szerint akart dözsölni, duhajkodni, az csak a bulkeszi csárdát szokta fölkeresni. Nagy is volt a panasz rája! Hogyis ne, mikor azt se tudják, hogy tulajdonképp Bulkeszhez, avagy Kulpinhoz tartozik-e s így melyik község rendőrségének a hivatását illetékeségét ez ügyben s ők az esetben véget vetnek ott a jó világnak. Így hát alighanem beföllegzik a híres csárdának is!

Pérez a levélben. Sokszor panaszkodnak a postai hatóságok, hogy mennyi galibát okoz nekik egyesek könnyelműsége, az t. i. hogy ajánlott a vagy egyszerű levélben küldenek pénzt, de panaszkodnak az egyesek is, mert a pénz nagyon gyakran el is tűnik a kuvertből. Most aztán a belügyminiszterium intézett rendeletet a törvényhatóságokhoz, hogy a lakosságot értesítse, miszerint ezután sohase küldjenek pénztérteket azoknak a boritékon leendő feltüntetése nélkül, mert elvesztés esetén az illető hivatalos közeg súlyos kártérítésre íteltetik s a mellett kérdőre is vonatik. Ezen rendelet oka abban rejlik, hogy újabb időben a sok pénzérték — mely ilyen egyszerű levélbe volt téve — a kezelő személyzetnek nagy fáradságot okozott.

Karácsonyi ünnepély. A zombori r. k. apáczárda vezetése alatt álló felsőbb leányiskola növendékei e hó 22-én tartották nagyszámú és díszes közönség előtt szokásos karácsonyi színelőadásukat. „A hónapok versenye“ volt címe a zene és énekkísérettel előadott költeménynek, melyben a hónapokat az egyes növendékek személyesítették. Úgyesen rendezett csoportkép fejezte be az előadást, mely után Jozsenszky Jolán mondott a megjelenteknek köszönetet, tolmácsolván egyben haláljukat az intézet felejthetlen alapítója iránt. Utána pedig Fejér Gyula apát-plebános adott kifejezést elismerésének a sikerült előadás felett, buzdítva a növendékeket, hogy a megkezdett uton haladjanak tovább, a közönség pedig azon tudattal távozott, hogy a nőnevelésnek városunkban igazi othona van.

Zentai választók névjegyzéke. Zenta város központi választmánya e hónap 17-én tartott ülésében állapította meg az orsz. képviselő választóknak 1892. évre érvényes névjegyzékét, mely szerint 2098 választó van, és pedig két régi jog, 1591 föld, 83 ház, 296 jövedelmi adó, 126 értelmiség alapján. Ennyi választó még nem volt Zentán; a mult évben 1878 volt a választók száma.

Városi ügyek.

Árvák és lelencek. A százat megközelíti azon gyermekek száma, kik mint árvák és lelencek, vagy eltartásra képtelen szülők gyermekei a város által tartatnak el. Fejenként mintegy 40 frtra rug azon összeg, melyet ezért a város fizet. A gondozók a gyermekek testi épségéről már saját érdeklükben is eléggé gondoskodnak ugyan, a gyermekek nevelése, szellemi fejlődése azonban sok kívánni valót hagy. E hiányon segítendő, a városi tanács tegnapi üléséből tőlésből megkereste a kalocsai érseket, mily feltételek mellett volna esetleg hajlandó, a zombori árvaházba a gyermekek egy részét befogadni? Tudtunkkal az árvaházban volna még elég hely gyermekek számára, másrészt pedig, még ha nagyobb áldozatok volnaak is hozandók, azon külföldiség, mely a gyermekek eddigi eltartása és ottani nevelése közt van, megérdemli, hogy ha kell, némi nagyobb áldozat hozatalát is. Az „angyalcsinálás“ nálunk ugyan meglehetősen ismeretlen foglalkozás, hanem a gyermekeltartás kiegészítő része a nevelés is. Reméljük, hogy e kezdeményezés is sikert fog érni.

Általános jövedelmi pótladó kivetése. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóságuk folyó évi 83921/1891. sz. a. kiadott körrendelete alapján, Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel figyelemzetnek az adóköteles felek, miszerint az 1883. évi 46. t. c. 8. §-ában foglalt rendelkezéshez képest, a föld és házbirtokot terhelő és kamatokkal együtt az ingatlanokra bekebelezett adóssági kölcsönöket, illetve ezen kölcsönökből az 1892-iki adóvetet megelőző 1891. év végéig tényleg le nem róvott tőkemarádék-kamatokat, az általános jövedelmi pótladónak 1892. évi kivetésnél leendő figyelembe vétel végett 1892. évi január hó 1-től január hó 31-ig

bezárolag, okvetlenül vallják be, és a vonatkozó vallo-
másokat minden egyes rovataban pontosan a tényleges
állapotnak megfelelőleg kitöltve, a város adóügyi osz-
tályánál nyújtják be. Hitelezettel foglalkozó pénzinté-
zetektől felvett és bizonyos évek alatt törlesztendő köl-
csönök évi kamatának változatlanul a törlesztési idő
egész tartamára vétetik azon összeg, mely a kötvényben
megállapított kamatláb szerint a kölcsönvett tőkeösszeg
után egy évre esik. Ha a kölcsön törlesztése nem az
év első napján, hanem évközben veszi kezdetét, a tör-
lesztési idő első és utolsó évében az évi kamatoknak
csak aránylagos része vehető számításba az adóköteles
jövdelem megállapításánál. Oly kölcsönökre nézve,
melyeket az illető adózó fél, hitelezettel foglalkozó pénz-
intézetől vett fel, a vallomás jegyzet rovataban kitün-
tetendő azon összeg, mely az eredetileg kölcsön vett és
bizonyos évek alatt törlesztendő tőkeösszeg után a köt-
vényben megállapított kamatláb szerint kamat gyanánt
egy évre esik. Az itt szóban levő vallomásokra szánt
nyomatvány a városi adóügyi osztályánál ingyen kapható
és onnan átveendő lesz. Figyelmeztetik továbbá az
adózó közönség, hogy a fentjelzett benyújtási határidő
lejártá után jellestül, 1892. évi február hó 1—15-éig be-
érkező vallomások a nagyméltóságú m. kir. pénzügy-
miniszteriumnak 1886. évi május hó 3-án kelt 81090.
számu rendelete szerint, már csak fellebbezés útján és
csak azon esetben fognak figyelembe vétetni, ha hitelt
érdemlően igazoltatik, hogy a késedelem elvárhatatlan
akadály miatt történt; február 15-ike után benyújtott
vallomások pedig semmi körülmények között sem fog-
nak figyelembe vétetni. Végül megjegyeztetik, hogy a
vallomások pontos benyújtásának ellenőrzése céljából
mindenki vallomástevő a város adóügyi osztálya részé-
ről a vallomásnak tényleg megtörtént benyújtása igar-
zolásául, egy átvételi elismervényt fog kapni, mely el-
ismervény mindaddig gondosan lesz megőrzendő, míg
ált. jöv. pótdátójának helye kivételéről meggyőződött.
Elismervény nélkül a vallomás senkinek sem adandó át.

Művészet és irodalom.

Uj lap. „Ujvidéki Hírlap“ címen dr. Nemes
Sándor újvidéki ügyvéd szerkesztésében hetenként kétszer
megjelenő politikai lap fog megindulni a jövő hó
elején. Programmjával vallja első sorban Ujvidék helyi
érdekeinek a szolgálatát, amit olyképp vél elérhetni,
hogyha nem csatlakozik egyik politikai párthoz sem.

A „Pesti Hírlap“ munkatársainak névsorában
a legjobb neveket egyesíti; napjaink két legjelesebb
írója: Jókai Mór és Mikszáth Kálmán rendes dolgozó-
társai; tartalma legzadagabb (ma már naponként 20,
s vasárnapokon 32 oldalon jelenik meg); előfizetőinek
rendkívüli kedvezményeket nyújt, mint egy más lap sem
s az ára mégis igen mérsékeltnek mondható. (Egy hóra
1 frt 20 kr, negyedévre 3 frt 50 kr.) Legfőbb rend-
kívüli kedvezménye a Pesti Hírlap nagy képes Naptára,
melyet épen most karácsonyi ajándéknak kap minden
előfizető, sőt megkaphatják azok is, a kik csak újkor
fizetnek elő, mint eddig más lapot járató, új előfizetők,
a Pesti Hírlapra. Ha meggondoljuk, hogy a Naptár,
mely gazdag szépirodalmi részen és vagy ötven képen
kívül a legteljesebb naptári szöveget és tudnivalókat
tartalmazza, egész éven át haszonnal forgatható könyv:
ugy be kell ismernünk, hogy a Pesti Hírlap karácsonyi
ajándéka fillimul minden egyéb rendkívüli karácsonyi
melléklet. Hogy a Pesti Hírlap egyébként is a legvá-
ltozatosabb tartalmu, élénk, kedélyderítő olvasmányokban
bővelkedő, legzadagabb hír- és távirat-rovattal dicse-
kedhető újság: azt rendkívüli elterjedtsége mellett fölös-
leges bizonyítani. Csak azt kívánjuk még megjegyezni,
hogy — mint a szerkesztőség velünk közli — újév
után ismét Jókaitól fog a Pesti Hírlap regényt közleni.
Mikszáth Kálmántól pedig lehetőleg még ez évben kezd
meg egy nagyobb elbeszélést. Ajánljuk hát t. olvasóink
figyelmébe.

A „Vasárnapi Újság“ december hó 20-iki
száma a következő tartalommal jelent meg: „Stefánia
és Erzsébet főhercegnők.“ (Képpel: Stefánia főhercegnő,
Rudolf trónörökös özvegye, leánykájával, Erzsébet fő-
hercegnővel, turista ruhában.) — „Falusi templomban.“
Költemény Szabó Endrétől. — „A kis király beszélő
babája.“ Irta Jókai Mór. (Négy képpel.) — „Vázlatok
a francia forradalom történetéből.“ Második sorozat.
(Képpel: Engliem herceg kivégzése.) — „Falb kritikus
napjai.“ — „Szmeccsányi Pál szepesi püspök.“ (Arc-
képpel, metszete Morelli Gusztáv.) Dr. Dolencz Jó-
zseftől. — „Természet és művészet.“ Csáky Albinné
Bolza Anna grófnétől. — „Zsigmond főherceg.“ (Arc-
képpel.) Marciányi Györgytől. — „Henrik főherceg
családja.“ (Képpel.) — „II. Rákóczy György.“ Váczy
Jánostól. (5 képpel és kézirat hasonmásokkal: 1. Vécs
vára. 2. II. Rákóczy György. 3. Gróf Zrinyi Miklós, a
költő. 4. Makovica vára, Zboró s az eperjesi Rákóczy-
ház. 5. Rákóczy-emlék a fenesi csatatéren stb.) — „Drá-
vamenti örökséglet.“ (Ujváry Ignác rajzával, fára met-
szette Bálint Benedek.) — „Eljegyzés a brit királyi
házban.“ (Areképpel: 1. Clarence és Avondale herceg,
a walesi herceg legidősebb fia. 2. Teok Viktória her-
cegnő, a walesi herceg legidősebb fiának menyasszonya.)
Marciányi Györgytől. — „A divatról.“ (Képpel: 1.
Téli felöltő. 2. Orosz kabát. 3. Utcai öltözékek.) Izától.
— Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek.
— Egyház és iskola. — Mi újság. — Egyveleg. —
Sakkjáték. — Képtalány. — Halálozások. — Szerkesztői
mondanivaló. — Heti naptár. — A „Vasárnapi Újság“
előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Újdonsá-
gok“ kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat
kiadóhivatalában (Budapest, Egyetem-utca 4. sz.) meg-
rendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb újság a magyar
nép számára, félévre 1 frt 20 kr. — A „Vasárnapi
Újság“ból újévtől kezdve Albumszerű kiadás is fog
megjelenni a legfinomabb vastag velinpapíron, a mely
diszpéndányok ára két annyi lesz, mint a rendes kiadásé.
— A „Politikai Újdonságok“ újévtől kezdve a napi
eseményekre vonatkozó számos képpel illusztrálva fog
megjelenni.

**Megjelent a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi-
társulat Évkönyve.** Szerkeszti Grosschmid Gábor társulati
titkár. VII. évfolyam. IV. fűzet. — Tartalma: I. A pé-
terváradai apátság. Irta: Erdújehelyi Menyhért. (Folytatás.)
II. A bácskai nemesség felkelése 1797-ben. Irta: Dr.
Dudás Gyula. III. Történeti ismertetés. Hunyadi Mátyás
király. Fraknoi Vilmostól. Ismerti: Grosschmid Gábor.
(Folytatás.) IV. Jelentés Bács várának romjairól, 1842 ik

évből. Közli: Dr. Dudás Gyula. V. Praehistoricus és római
csérepények a vármegye gyűjteményében. Grosschmid
Gábortól.

Megjelent a „Gazdasági Értesítő.“ A Bács-Bod-
rogh vármegyei gazdasági egyesület közlönyének 12 ik
száma. Szerkeszti: Rombay Dezső egyesületi titkár. —
Tartalma a következő: Felhívás cukorrépa termelésre.
— A mezőhegyesi ménésbirtok. II. — Jegyzőkönyv
(dec. 4. ig. vál.). — Néhány állati betegség előmozdító
okáról és azok elleni óvintézkedésről. Anthrax. — A
szőlővessző-forgalom szabaddá tétele. — Kérelem. — A
rizstermelés Bácskában. — Ingeny kapható könyvek.
— Tanács állategészségügyi kérdésekben. — Talajja-
vitási kölcsönök. — Az újvidéki bortermelek szőlőtelepe.
— Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Komédia.

A „Nagymama“ igen szeretetreméltó öreg asszony,
aki mint egy lánynevelő-intézet pátronája, valószínűleg
véletlenségek közepette rátalál unokájára ez intézet
árvai között, és ennek boldogságát egyesíteni akarván
másik unokájával, egy kis drámai bonyodalmat okoz;
de jó szíve csakhamar enged a kis lány szerelme vá-
lasztásának, és ez azé lesz, akit ő akar. Kabinetalakítás
az a jelenet, amelyben a régóta haragú öreg Örkényi,
kinek szerepét *Halasy* főhétlen díszeset érdemlő gondol-
dal adta, kibékül a szellemes nagymamával (*Lux Matild*).
Csikynék e legnagyobb sikert elért darabja állandó ér-
deklődésben tartotta a telt ház közönségét, amely ki-
tűnően mulatott. A címszerep hálás de nagy feladatának
fényes sikerrel való megoldása egy csapással a közönség
kegyébe emelte *Lux Matild*-ot, akit eddigi kis szerepei-
ben észre sem vett. *Lux* feltűnően utánozta hangban
Prielle Cornéliát, amire pedig nem is volt szüksége, hogy
a hatás teljes legyen. A lányunkat *Veszprémy* ked-
vesen adta. *Rédei* és *Timárné* a 25 év óta jegyben járó
vén mátkapár komikus alakításáért nyílt színen kaptak
tapsot; mellettük *Tiszta* mint „antipyrin“, ugyanis ki-
zárólag arra van hivatva, hogy az ideges öreg Örkényit
csillapítsa, és *Szabóné*, a vén gazdasszony, aki ellen csak
az a kifogásunk, hogy nagyon is elhanyagolt toilettéje
volt a 2. felvonásban, említendő. Az érdekes darab
sikere oly nagy és általános, mit Zomborban már rég
nem regisztráltak.

Azt mondják, hogy a „Fenyegerek“ haszontalan
darab. Így mondtuk eddig mi is, de most a közönség
köréből, amely pedig az ilyenben kompetensebb, kap-
tunk cáfolatot. Még pedig a híres Singer Dalitól, ugyan-
attól, akinek abbeli kérelmét, hogy vezetéknévét „Sin-
ger“, „Dal-“ra fordíthassa, a belügyminiszterium azzal
tagadta meg, hogy két egyenlő neve lenne „Dalfi Dalfi“
ami zavarokra adna okot. Ennek a nevezetes városi
alaknak ugyanis eszébe jutott megtenni a lutriába a Fene-
gyerekekben szereplő három számot 3, 47, 90, és We-
kerle legnagyobb rémültetére — csinált is vele nyere-
ményt. Törödelmesen beismerjük, hogy mi voltunk téve-
desben, midőn azt mondtuk, hogy a Fenyegerek sem-
mire se valók. Ime megmutatták nekünk, hogy mégis
valók valamire. Erre a „valóságra“ persze nem gondol-
hattunk.

De minthogy a „*Tyukodi Lőrinc*“ben még lutri-
numerák sincsenek, erről — az ellenkezőnek való behi-
zonyításig — már sokkal bátrabban merjük azt állí-
tani, hogy semmire se való. A közönség melynek gyér
soraiból — olyan volt a nézőtér, mint egyik másik,
törtülközővel fészülő fiatal öreg ur hajazata — még
a bérlok is hiányzottak, sem a darabon, sem a fogya-
tékos fűtésen fölmelegedni nem bírt. A szereplők közül
Borosné (Nimka) nagyon sikerült naivoskodásait nem
hagyhatjuk megemléltetlenni.

Az „Első és a Második“ helyett egy harmadikat
adtak, még pedig, mivel az egyik színészno idegbaja
miatt nem játszhatott: „*az ideges nőket*“. Hogyha az úres
ház tette őket idegessé, bizony nem csodálnók. A darab
hirtelen előlrntva, elég összevágóan ment. *Veszprémy*
bájos nyelvezetével, még *Borosné* oly flegmával
idegeskedett, hogy szinte bennünket tett idegessé az
idegnélkülisége. *Szinai*, kinek hétfői jutalomjátékában a
„Járvány“ című mulattató vígjátékban (ugyanazt adta
nemrég itt a szeb társulat is) pompás szerepe lesz, adta
a cukrász óriási szerepét. A kis *Peterdi* ügyes szobalány
volt. *Rédei* és *Lux* az öreg pár szerepében zajos derül-
séget keltek.

Dr. Pataj Sándor.

Megyei élet.

Titel, 1891. december 21.

Zákó Milán képviselőjelölése.

F. hó 20-án Zsablyán a titeli választókterület pol-
gárai értekezletet tartottak a külsőben levő képviselő-
választás miatt. — Nem az utolsó pillanat szelleménye
Zákó Milán jelölése, hanem tisztán annak a nagy nép-
szerűségnek a kifolyása, melynek jelöltünk már eleve
örvendett. — Csikorgó hidegben, de telve forró lelke-
sedéstől a titeli járás polgárai 150 kocsin Zsablyára
rándultak, hogy a meghirdetett értekezleten részt ve-
gyenek. A szablyai járás kiküldöttéi szintén tömegesen
megjelentek. A titeli járás polgárai Gyurgyevó községé-
ben találkoztak s innét tömegesen indultak Zsablyára s
a midőn a díszes menet első kocsija Zsablyára ért, az
utolsó még Gyurgyevón járt. Tarack-lövések között in-
dultunk s azok közét értünk a jelölés színhelyére, hol
Zsablya számos választója várt ránk. A Szarajlic-féle
vendéglő volt gyűlő helyül kijelölve, de midőn az ki-
csinynek bizonyult, kénytelenek valánk Zsablya főterén
gyülekezni a csikorgó hideg dacára. A titeli járás 500
és a szablyai járás ugyanannyi polgára közakarattal az
értekezleten Popovics Vászó mosorini szerb plébánost
nemcsak korolnóttl, hanem a szabadelvű párt elnökéül
is megválasztotta. Az értekezlet fontossága óriásilag
emelkedett, ha meggondoljuk, hogy egyhangu határo-
zattá lón a szabadelvű párt megalakulása; elnökét fel-
említettük már, s ennek indítványára Poleraczky kátyi
protestáns lelkész és Szabó Pál szablyai plébános alel-
nököküll kiálltattak ki. Ezután közönségenként a bizottságok
alakítottak meg szintén egyhangulag. — Ezen készüle-
tek után, miután a párt megalakult Popovics Vászó
elnök a képviselőjelölést hozta szóba s a választók tet-
szésére bízta az indítványozást; s akkor valóban ma-
gasztos jelenetnek valánk szemtanui. Közönséges polgári

emberek felálltak s kijelentették, hogy ők mást nem
kívánnak mint Zákó Milánt, a szablyai főszozolgabíró.
Óriási lelkesedés támadt s a vegyes zivósi s éljenzések
között az elnök alig tudott szóhoz jutni. Egyhangu volt
a jelölés s ekkor egy számos tagu bizottság a jelöltért
ment, de a nép tödult utána, teljes ezzer ember jelent
meg lakása előtt s szeretett főszozolgabírját az érte-
kezlet helyére kisérven, hangosan kívánta zavát hallani.
Zákó Milán közöngyelem között kifejtette, hogy nem ki-
ván ezuttal programbeszédet tartani, de annyit mond-
hat, hogy mindenkor szívén fogja viselni a kerület érde-
keit, s a polgárok bizalmát megköszönve őket szívibe
zárja. A lelkesedés ekkor tetőpontját érte s a választó
polgárok Zákót vállukra emelve, diadallal hordozták
körül. — Ezután a Szarajlic-féle vendéglőben elmenve,
reggelig zene és jó kedv között folyt a nóta; érdekes,
hogy a nép a jelöltől népdalt költött, mely szájról-
szájra jár s hirdeti jelöltségét.

S most végül vegyük közelebről szemügyre a
fentieket. Két fontos mozzanatra kívánjuk felhívni a
figyelmet. Az egyik a *szabadelvű párt megalakulása*,
mely eddig nem volt a titeli választó kerületben, és a
másik a jelölt nagy népszerűsége. Tény, ha bárki is
lépne fel ellenében, nagy kisebbségben fog maradni s a
polgárság idegenkedik minden más jelöltől. Zsablya
választó polgárai kijelentették, hogy ily népes, lelkes
értekezletet még nem láttak. — Mellesleg megjegyzem,
hogy a választók fele jelent meg az értekezleten s
örömmel gondolnak arra az időre, a mikor szavazatukat
Zákó Milán országgyűlési képviselő jelöltre adhatják.

Törvénykezés.

Zentai sajtóper. Esküdtzéki tárgyalás volt
a napokban a budapesti törvényházban. A vádlottak
padján Horváth Gyula ügyvédírnok ült, aki ellen Fischer
Jákó zentai lapszerkesztő emelt panaszt rágalmazás és
becsületsértés vétségé miatt. Horváth ugyanis a magán-
vádlót a „Zentai néplap“ nyíltér rovatában „közönséges
sikkasztó és tolvaj“-nak nevezte. A tárgyalást Zsitvay
Leó elnök vezette; szavazóbírák Drill Béla és dr. Baum-
garten Izidor voltak. A felek jogi képviselői nélkül
jelentek meg. Az esküdtzseknek rendes tagjai: József
Lajos, Tarcsay Lajos, Baumann Miksa, Argauer József,
Evva Lajos, Kozmata Ferenc, Marsovszky Imre, Matyca
Imre, Szávost Altonz, Feleki Károly, Fürst Jakab, Ra-
kovszky Géza; póttagok: Keresel István és Wolfner
József. Az esküdtzsek megalakulása után az elnök a
vádlottat hallgatta ki az általános kérdésekre. Horváth
Gyula 33 éves, nőtlen, ügyvédírnoknak mondja magát.
Kijelenti, hogy az inkrimált sértő kifejezésekért a
magánvádlótól ünneplés bocsánatot kér, ha ezzel meg-
elégszik. Fischer magánvádló ezt elégenek tartja anny-
iban, hogy a vádlott megbüntetését nem kívánja, ennek
dacára azonban kéri az eljárás folytatasával öt vétkes-
nek kimondani és az eljárási költségekben marasztalni.
Az elnök: Ez a feltételes kérés eljárási szabályaink
szerint nem teljesíthető. A magánvádló: Akkor a meg-
büntetését kérem kell. A vádlott az inkrimált kifeje-
zések igaz voltát kívánja bizonyítani és e tekintetben
tanukra hivatkozott. A bíróság a bizonyítást megtagadta.
Ezután az erkölcsi tanuk meghallgatására került a sor.
A magánvádlót, a ki a „Zentai Közöngyek“ szerkesz-
tője volt, jelenleg pedig egyéves önkönyles, Boromisza
zentai polgármester, Bán alkaptány, Szárits városi fő-
ügyész, Deutsch Lajos és Appel Ede apátplébános, vala-
menyien tisztességes és becsületes emberek ismerik,
akit a zentai társadalom felkarolt. Az elnök ezzel a
bizonyító eljárást befejezettek jelentéven ki, a perbeszé-
dek következtek. Fischer Jákó magánvádló arról vilá-
gosítja föl az esküdtteket és sajtóbíróságot, hogy a vád-
lott csak vak eszköze volt egyik politikai ellenfelének,
egy ügyvédnek, a kinek szolgálatban van. Minthogy a
sajtóbíróság nem engedte meg a vádlottnak az inkrimi-
nált állítások bizonyítását, de az ő becsülete érdekében
kivánatos azok alaptalanságának kimutatása, maga fog-
lalkozik a Horváth által fölemlített két esetben, a mely-
ből folyólag öt gáncs nem érheti. Mivel a vádlott nem
a maga akaratából, hanem léterdekből cselekedett, csak
egyben kéri öt büntetni. Miután még a vádlott mondott
néhány sértő védelmére, az esküdték tanácskozás végett
visszavonultak. Az esküdték 11 szóval 1 ellenében
„vétkes“-nek mondták a becsületsértésben Horváthot,
mire a sajtóbíróság öt 50 frt fő- és 20 frt mellék-pénz-
büntetésre ítélte s egyuttal marasztalta a 216 forintot
kitévő eljárási költségek megfizetésében is.

Szerkesztői üzenet.

A „Bácska“ munkatársainak. A „Bácska“
munkatársainak száma ez évben tetemesen sza-
porodott; tevékenysége pedig olyan volt, melyért
büszkén mond halás köszönetet a szerkesztő.
Közreműködésüket kéri fentartani a jövő évben is,
mert tudja, hogy ez a „Bácska“ sikerének, jól
szerkesztettségének egyik legbiztosabb záloga. Meg-
elégedéssel telt ünneplést kíván összes nagyra-
becsült munkatársainak a „Bácska“ szerkesztősége
nevében: dr. Balogh Ernő.

Naptár.

December.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
25 Pent.	Nagy kar.	Nagy kar.	13 Eusztrát
26 Szom	István I. vt.	István vt.	14 Tirzus
27 Vas.	D. János ap.	D. János ap.	15 F Eleutér
28 Hétfő	Apró szent	Apró szentek	16 Aggé prof.
29 Kedd	Tamás vt.	Jonathan	17 Dániel pr.
30 Szer.	Dávid kir. prf	Dávid kir. pr.	18 Sebestyén
31 Csüt.	Szilveszter p.	Szilveszter, G.	19 Bonifác vt.
1 Pent.	K. K. Ujévi ün	Ujév nap.	20 Ignác vt.

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.
Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

FOGORVOS
Dr. Szabó Sándor
 fül- és szemorvos,
torok- és gégebajok,
Diphtheritis és torokgyík
 különleges orvosa.

RENDELŐ INTÉZET: November 1-től Sztapári-ut, a megyeház átellenében, Kovácsy-féle ház. *—12

Ó-fehér borok kicsinyben.

Valódi
 1886-ik évi fermésű
 magyarádi és szilvási
 ó-boraimnak
 literje 50 kr. o. é.
 Kiváló tisztelettel
 Szabadka Nándor.

KÉZMŰÁRUK.
GYERMEKJATEK, BABÁK.
SZEBBNÉL SZEBB
KARÁCSONYI
ÉS
ÚJÉVI AJÁNDÉKOK.
ENGEL-nél,
 az „Angyal”-hoz,
 az Elefánt szállóval szemben.
BÓRÁRUK, SZOBADÍSZEK.
 Fehérmű és nyakkendők.

Sérvbajban szenvedőknek
igen fontos!
 Egy oldalú ruganyos sérvkötő
 1 forinttól 4 forintig.
 Két oldalú ruganyos sérvkötő
 3 forinttól 6 forintig.
 Gyermekeknek felével olcsóbb.
 Minden e szakmába vágó munkák
 javítása elvállaljuk.
 Keztyük mérték után rendelhetők.
Vig István,
 keztűs és Orthopéd sérvkötész,
 Kossanits C. A.-féle házban,
ZOMBORBAN.

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉKOK.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint ZOMBORBAN, a fútea sarkán (FALCIONE-féle házban)

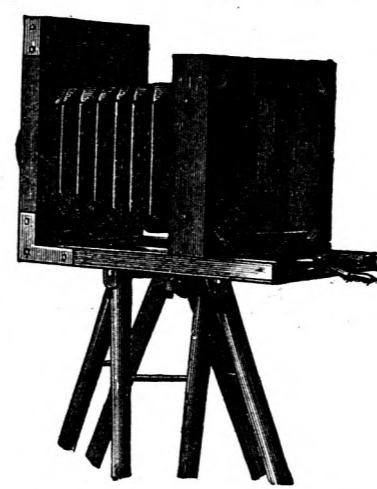
HARIS ES BERGENTHAI
 A KÉT ANGYALHOZ

bejegyzett cég alatt rőfös-, divat- és kézműáru-kereskedést nyitottunk, melyet a mélyen tisztelt vevő közönség nagybecsű pártfogásába ajánlunk.
 Különös figyelembe ajánlunk mindennemű téli kelméket, melyet az előre haladt időszak (Saison) miatt a legolcsóbb árakban számítunk.
 Igen olcsó árakban adjuk a legnezebebb minőségű creasz-vásznat, úgy mindentéle fehér és színes, rojtos és ajour szegett asztal-készleteket.
 Tapeszry és britszeli futószőnyegek 16 és 12/4. Sopha Szmirma-szőnyegek, melyek olcsóságuk miatt kitűnőek.
Atlasz-selyem paplanok igen olcsó árakban, melyhez legfinomabb pamutot szintén raktáron tartunk.

Karácsonyi és újévi ajándékok.

S P O R T!

Amateur-ök! Turisták!

Fényképészek!

A legmulatságosabb, legcélszerűbb, leghasznosabb, egyuttal legdivatosabb „Karácsonyi és újévi” ajándék egy

Goldmann-féle fényképészeti „Turista-Camera”.

Ezen gépek legolcsóbb, legpontosabb és legcélszerűbb bevásárlása nálam történhet, azért, mivel: 1. már 1858-ik év óta kizárólag azoknak készítésével és pontos összeállításával foglalkozom; — 2. gépeim, mint általánosan elismert kitűnő, pontos gyártmányok, minden kiállításon a legnagyobb elismerésben részesültek, olyannyira, hogy a külföldi gyártmányokkal is a versenyt diadalmasan kiálltam, sőt gépeim még a fényképészeti művekben is az illető szaktanárok által mindenütt dicsérve és ajánlva felmentettek.

Egy teljesen összeállított „Turista-Camera” áll: 1 Camerából (9x12), 3 kettős cassetta, 2 objektív deszkácska, 1 fekete beállító posztókendő, 1 botállvány a hozzátartozó triangulussal, 1 tájképlencse és táskából,

melynek ára összesen 35 frt

(lásd árjegyzékem 18-ik lapszámát).

Megrendelhető:

GOLDMANN REZSŐ és ANTAL fényképészeti gépgyárában
BÉCS,

IV. kerület, Viktor-utca 14. szám.

Képes árjegyzékemet kívánatra díjmentesen küldöm.

KISS JÓZSEF
 HETI LAPJA.

MEGJELENIK
 MINDEN VASÁRNAP.

TÁRSADALMI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY.

Csak az imént adta ki **A HÉT** közföltűnést keltő 100-ik számát. Ez a szám, melyet mai iródlapunk színvonalára töltött meg közleményeivel, egyuttal há tükre azon előkelő szellemnek, mely e lapot átlengti és azon magas irodalmi nívóra emeli, a melyet e lap képvisel.

A HÉT a legliberálisabb szellemben szerkesztett magyar heti lap. Közöl **novellákat, költeményeket, dramatizált apróságokat, politikai és társadalmi esszéket;** figyelemmel kíséri a hét összes mozgalmait és kiválasztja és feldolgozza a legfontosabbakat és legérdekesebbeket. Kultivált minden genret, hozzájárul minden actualis kérdéshez, de sohasem lép át azon határokat, melyeket a jó ízlés — irodalmi lapnál a legfőbb kriterium — parancsol.

A HÉT az egyetlen szépirodalmi hetilap, mely a péntek esti színházi premiekről még ugyanazon a héten, ugyszólván a napilapokkal egyidejűleg, hoz nagyobb szabású ismertetéseket. Szépirodalmi része kivételével actualis minden közleményében és jórészt ennek köszönheti nagy sikereit és azon közkedveltséget, melyben részesül.

Munkatársai fényes koszorujából alig hiányzik egy nagy irodalmi név.

Azok közül, a kik a „**A HÉT**”-be eddig irtak s részben állandó munkatársai, felemlítjük a következőket:

A „HÉT” előfizetési feltételei: Egész évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 forint 50 krajcár.

Előfizetheti a „**HÉT**”-re és a „**MAGYAR HIRLAP**”-ra együtt kedvezményes áron, vagyis 24 frt helyett a két lap egész évre 20 frt. Félévre 10 frt. Negyedévre 5 frt.

Mutatványszámokat kívánatra ingyen és bérmentve küld

„**A HÉT**” kiadóhivatala VII., Erzsébet-körút 6. szám.

↑ Karlsbadi porcellán-edény leszállított árakkal. ↓

Karácsonyi és újévi bazár!

Minden néven nevezendő ajándéokra alkalmas áruk, divatcikkek, luxus-tárgyak és játékszerek gazdag és csoda olcsó raktárának szives megtekintésére a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja

Goldfahn Sándor,
kereskedő,
Zombor, főutca, Falcione Lőrinc féle ház, a nagy tőzsde mellett.

*-5

↓ Berndorfi china-ezüst gyári árakon. ↓

Karácsonyfa díszek. **Ditmar-féle lámpák.**

Alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok.

Az EMAILLE festéshez szükséges hozzávalók ZOMBORBAN csakis

SCHÖN ADOLF
könyv- és papirkereskedésében kaphatók,
hol az EMAILLE festészet ingyen taníttatik.
A festés vagy rajz előismerete nem szükséges.
A tárgyakat festés után nem kell égetni.

Ugyanott
karácsonyi és újévi ajándékok
dús választékban, olcsó árért szereshetők be.

Gazdag könyvpiac magyar, német és francia munkákban.

Episzen és elegáns inosztárból nagy raktár. **Olcsó képeskönyvek. — Társasjátékok.**

Valódi fehér és sárga viasz.

A karácsonyi idényre van szerencsém a n. é. közönségnek ajánlani **valódi és kiválóan finom pergetett fehér akácvirág mézet**

1/1, 1/2, 1/4 kgrmos üvegekben, szintugy tisztán kimérve **kilója 60 kr.** Továbbá **hársfavirág és tisztesfű mézet** a legtisztább minőségben.

Vidéki t. megrendelőknek egy 5 kgrmos postadoboz 4 1/2 kgr. legfinomabb akác- vagy másfajú mézet, 3 frt 50 kr utánvét mellett bérmentve szállítok.

Kiváló tisztelettel:
KRIZMANITS IMRE,
Zomborban.

Méz üvegekben kapható az Arucsarnokban és Gromilovits János fűszerkereskedésében, hol megrendelések is közvetíttetnek.

Szurok-fáklyák raktáron.

Kitüntetve a zombori ál. ker. és iparkiallításán 1898-ban arany éremmel. **Kitüntetve a Bács-Bodrogh vármegyei gazdasági és iparkiallításán mézesvízzel kiállított díszes oklevéllel.**

Díszművek. — Imakönyvek. — Albumok.

Legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándékok.

Ajánlom a nagyérdemű közönség szives figyelmébe dúsán felszerelt **könyv-, zenemű-, papir-, író- és díszműáru-kereskedésemet,** melyben: díszművek, imakönyvek, ifjusági iratok, képes könyvek, emlékönyvek (Poesie), albumok a legdíszesebb kiállításban, luxus levélpapírok a legfinomabb kivitelben, igen díszes dobozokban. Legcsinosabb kivitelű fémáruk n. m.: íróasztal felszerelés, egyes téntatartók, tollállványok, levélnehézékek, arckép keretek, karácsonyfa díszek stb. **Író-mappák, szivar-, pénz- és levélfárcák** legfinomabb kiállításban, valamint általános kedvelt társas játékok nagy készletben állanak a t. c. közönség választására.

Előfizetéseket elfogadok minden, bárhol és bárki által hirdett napi- és hetilapokra, valamint minden bel- és külföldi folyóiratokra, az eredeti árak mellett, hozatal díj nélkül.

Zombor, 1891. december havában.
A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

KOLLÁR JÓZSEF
könyvkereskedő,
főutca, Szemző Gyula ur házában, a Csitaonca mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek, kívánatra kimerítő könyv- és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Karácsonyfa díszek. — Társas játékok.

Íjusági iratok. — Képes könyvek. **Emlékönyvek. — Luxus levélpapírok.**

Magtár és pince bérbeadás.

Zomborban, a Felső-városban, a Flórián-utcában, egy

nagy magtár és pince

1892. évi január hó 1-től egy, esetleg több évre is bérbe vehető. Bővebb felvilágosítással szolgál e lapok kiadója, Bittermann Nándor.

Pályázat.

Bikityen (Bácsm.) egy róm. kath. I. oszt. német-magyar és egy II—III. oszt. magyar-német tannyelvű tanítói állásra ezennel pályázat hirdetik. Javadalmazása egynek-egynek 500 frt havi utólagos részletekben, melyért a megválasztott tanítók az ismételő iskolát is ingyen tartoznak vezetni január hó 2-től. A kellőleg felszerelt folyamodványok **december 27-ig** nagós és főtiszt. Berényi Dániel, apát-esperes-plébános urhoz, Bajára kiüldendők.

3-3 **Az iskolaszék.**

3120. szám.
fig. 1891.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Temerin községében évi 240 frt fizetés és 100 frt lótartási általánnyal javadalmazott egy községi lovasrendőri állás rendszeresítettén, ezen állásra a pályázat ezenel megnyitattik.

Felhívtnak a pályázók, hogy fedhetlen előéletüket, korukat, nyelvismeretüket, egészségi állapotukat és hadkötelezettségüknek miként történt megfelelését igazoló kérvényüket folyó évi december hó 28-ig Temerin község előljáróságánál nyujtsák be.

Temerin, 1891. évi december hó 13-án.
Lakatos Péter, **Varga János,**
jegyző. 3-3 bíró.

Házeladás.

Zomborban, a Szelencse-külvárosrészben fekvő 59. ö. sz. alatt levő

lakház,

melyben 4 szoba, konyha, éléskamara, pince, mosó-konyha és felszer van, szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos

Majer Ignác.

Pályázati hirdetmény.

A vármegyei törvényhatóság által 6849/alisp. 1891. szám alatti jóváhagyott községi rendőrségi szabályrendelet értelmében az üresedésbe jött **két lovasrendőri** állásra esetleg előléptetés folytán gyalogrendőri állásra ezennel pályázat nyitattik.

Rendőrnek évi fizetése egyenként 200 frt, lótartási általán fejében 80 frt, valamint ruházat és fegyverzetéről a község gondoskodik.

Községi rendőrtől csak oly egyén nyerhet alkalmazást, a ki:

- a) magyar honpolgár;
- b) védkötelezettségének megfelelt, 24. életévét betöltötte és a 60-at el nem érte;
- c) fedhetlen erkölcsű és teljesen rovatlan előéletű;
- d) teljesen egészséges (ami orvosi bizonyítvány-nyal igazolandó);
- e) irni, olvasni tud és a községben divó szerb nyelvet bírja;

Az alkalmazásnál elsőbbség adatik:

1. Az 1873. évi II. t. c. értelmében, kedvezményezett altisztek és kiszolgált állami csendőröknek.
2. A hadsereg és honvédségnél kiszolgált egyéneknek.
3. Kifogás nélkül rendőrségi szolgálatban (nem felelős öri minőségben) állott egyéneknek.
4. Végül előnynek tekintetik minden körülmények között a szolgálati magyarnyelvnek szó- és írásban való bírása, valamint a nótlenség.

Pályázati kérvények a fentiek szerint okmányolva alólirt előljáróságához **1892. évi január hó 24-ig** benyujtandók.

Kelt Felső-Kovilyon, 1891. évi december 20-án.
Bajazetov Zsviko, **Nesin Tósa.**
jegyző. 3-1 bíró.

A „B Á C S K A“

KARÁCSONYI SZÁMA.

Karácsony ünnepén.

A csillagok az égen, a reménykedő áhitat sejtelméi a földön, az öröm hirdetői lettek a mai napon ezredévekkel ezelőtt és angyali himnusszal zengék: „megszületett a világ váltásága!”

Pásztorok és messze földről zárandókló királyok siettek a betlehemi kunyhó jászolához, hogy lássák a világra jött Isten-fiát, ki égből hozá magával az ígéket, melyek átalakíták az emberiséget társadalmával együtt, megnemesíték a kedélyt, megnyiták az ész és szív előtt a világ művelődésének eddig ismeretlen csarnokát s az embert kiragadva a föld porából a magasztos mindenség élvezetére és egy isteni hivatás betöltésére képesíték.

Az emberi ész és szív monumentális alkotásai, fenséges világa, minden, ami csak magasztosan és dicsőséggel emelkedik ég felé, ma hódolattal hajol meg a szegényes jászol emléke előtt. Innen jött minden, ezé a dicsőség! A Megváltó születése volt az a fény, mely a betlehemi jászolból bevilágítá annak a társadalomnak sötétségét, a mely nem ismerte másnak az Istent, mint egy nép haragos és boszúálló Istenének. Az a jászol, mely bölcsője volt a Megváltónak, bölcsője lett annak a világosságnak, mely az egész földön szétáradva, megjelen a karácsonyfa gyertyáinak fényében, hirdelve a szeretetet!

Karácsony ünnepe, az élet köznapi küzdelmeiben egy megszentelt pihenő. Megpihen a lélek, megpihen a szív. Megfürdik ugyszólván az ember szentelt vízben és az élet küzdelmeinek porát és verejtékét letörölve, a megtisztulás érzetével áll meg a csöndesebb emberi örömök aranyos fájának fényében. Nincs ennél a fénynél ragyogóbb. A hold méla fénye, a nap izzó heve, mind elvesznek e fény mellett. Nem a szem, hanem a szív fénye ez. Tény, mely örök, fény, melyből az ember lesz.

A családi szentélyek fészke — a gyermekek, ártatlan, dobogó szívvel lesik az esthajnali csillagot és a csillaggal az örök zöldön fölcillámoló fényét a karácsonyfának. Hogy ujjonganak, amint jó látatlanul, mint áldást hozó szellem a kis Jézuska és letelepszik a karácsonyi fényű ágaira. Az angysereg csacsogásának fülbemászó hangján beszélnek róla, ki a földre az égből szálla, ki szárnyaival bejárja a végtelent s megjelenhet minden küszöbön, hintve az igaz egyenlőség egyedüli világának, a gyermekvilágnak, az egyenlőség egyetlen igaz ajándokát: az örömet.

Oh, mily szép kép az, ha egy család körül állja a karácsonyfát és a gyermeki kedély vidám kacagása emlékeztet, hogy a kis Jézuska megjött! Van-e oly sivár lélek a világon, kit e pillanatok hangulata meg nem indítana? Ha más nem, hát a visszaemlékezés gyermekkorunkra. Hiszen egyszer mindnyájan voltunk gyermekek. S azért a karácsonyfa zöldje nemcsak a gyermekek öröme, hanem együtt a béke olajága, mely áldást hint a világra. A szeretet világossága, a szeretet melege fénylik, termékenyít a karácsonyfák által, a kis gyermekek örömeiben a karácsonyest nagy gyermekeire és a családiasság eszméjét glóriával övezi.

A családi örömök, a nyugalom és lélek-emelkedettség e pillanatai különösen alkalmasak az elmélkedésre. Egyre hívjuk fel a gondolkodók figyelmét: a magyar családi életre!

Régi igazság, hogy a család az emberiség halhatatlanságának örök forrása. Ebből a forrásból kelnek ki az új nemzedékek, mindig új és új nemzedéket vonva maguk után. E szent forrás vizébe kell elhinteni az egyéni és társadalmi erények embriáit, mert a nemzetek sorsa a családától

függ. Róma megbukott, mikor családi élete szerte szét bomlott.

A családi élet nálunk régebben bensőbb és tisztább volt. Ennek a meleg ágyából kelt ki az a nemzedék, mely az utolsó félszázad alatt történelmünk legragyogóbb csodáit művelte, mely tudott lelkesedni, dolgozni, a lángész műveit véghez vinni, harcolni és meghalni a hazáért; az a nemzedék, melynek voltak fenséges ideáljai, mert szellemének a szeretet hévétől, az összetartozandóság érzetétől áthatott családi élet adott erőt és hatalmas ruganyosságot.

Az új kor igényeivel, küzdelmével, nagy válságaival sokat rombolt. Társadalmunk ziláltsága betört a családi szentélybe, meglazultak az emberiség legszentebb kapcsolatai és viharok dúlják azt a meleg fészket, a hol a jövő nemzedék születik és első nevelését nyeri. A családi tűzhely a társadalom nagy részében nem azon oltár többé, hol a családtagok érzelmeiket és kincseiket lerakják. Az emberek vágyódnak nálunk ki a családból, a helyett, hogy az élet küzdelmei előtt ott keressenek menedéket és a mi fő, a családi élet mintegy háttérbe szorult a külső fényűzést hajhászó élet mellett.

Mind oly hibák ezek, melyek megmetye-zik és földülják a családi életet és a forrás vize, melyből meríteni a jövő lenne hivatva, zavarossá lesz. Azért a családba kell tömöríteni a magyar társadalmat, mert különben szétzúlik az, a közszellemnek, mely a családi tűzhelyen kívül csapong, kell megváltoznia és ez lesz kezdeté a családi élet reformjának. Ha ez így lesz, akkor támadni fog egy új nemzedék, mely lelkesedni fog a nemes ideálokért, mely a modern realizmusba — a mi értelmi és erkölcsi hanyatlás, — bele tudja vinni a magasabb lendületű idealizmust, mely fog dolgozni tudni anyagi javakért — tán sikeresebben mint a mai nemzedék — de egyszersmind magasabb szempontok láthatárába tud emelkedni, mely tud lelkesedni, s ha kell, küzdeni a szabadság, a szabadelvű haladásért, nagygyá tenni és az örök civilizáció útján előre vezetni a magyar nemzetet.

A családi örömök magasztos ünnepén adja Isten, hogy a szeretet áldása áradjon minden felé a hazában és minden családi tűzhely legyen „a földre hullt egy darab menyország” — megvilágítva a benső szeretet és ragaszkodás napfényével.

Don Carlos.

1891.

Politikai és társadalmi revue.

Ha a következő századok valamelyikének történetudósa nagy, terjedelmes, oknyomozó történetében odáig jut, hogy a mai kort írja le, s leírja azt úgy, hogy az események s tények világos indokait is kikutassa, — alighanem több fáradságába fog ez kerülni, mint a többi mind. Mert igaz, hogy a kőkorszak fél-állat-embereiben a humanizmus még nem nagy tért hódított, de tény, hogy eredeti vadságukat inkább csak alsóbbrendű teremtményekkel szemben éreztették, — igaz, hogy az ó-kor legműveltebb népeinek a hadviselés volt főfoglalkozásuk, de humanizmus tűnik ki minden kétségen felül oly tetteikben, hol civilizált ember-társait a jog és méltányosság körébe törekedtek belevonni, — igaz, hogy a tetőtől talpig vértezett barbár középkor az emberi vad szenvedélyek hosszú sorozata, de ki építette vajjon ugyanekkor az emberszeretet s vallásosság megannyi templomait s klastromait? A civilizált, humanus jelenkor azonban igaz, hogy állatvédő egyesületeket alapít derűre-borura s nehéz büntetéssel sújtja a csökönyös lovát megrendszabályozó kocisist, mentőegyesületeket alakít menthetetlen öngyilkosok szá-

mára és jótékony egyleteket mindenféle szűkebb és tágabb célokra, — de mindezeknél fontosabb és általánosabban embergyilkoló szerszámok fel-felvezésében töri felvilágosodott fejét. Az a történetirő alighanem puskapor-korszaknak fogja nevezni ezt a századot.

Uj puska, újabb puska, legújabb puska. Evvel ki van merítve az évek óta készült legújabb politikai hírek állandó rovata. Multságosnak nevezetnők az államoknak ezt a fegyverkezési hajszáját, ha oly komoly dolog nem volna. Mert eltekintve attól, hogy minden normális haladást megakaszt az örökös fegyverkezés szörnye, hová fog ez vezetni? Nem ott vagyunk-e már, hogy az államokban minden jártányi erejű embernek fegyvert nyom kezébe egy esetleg kitörendő háború? S mégis ha ma vagy holnap agyafúrt elméjében egy tökéletesebb gyilkolószert eszel ki a fegyverkovács, újra kezdetjük a milliókra menő befektetést, míg majd végül már minden élő lénynek a legújabb puskából kettő nyomja a vállát. Mert halad ám, óriási léptekkel halad a humanizmus jelen százada — a barbarizmus felé.

S midőn ebben az általános fegyverzörgetésben minden tavasz s minden őszi meghozza majd jobbról, majd balról a háború csalhatatlan jóslatát, s mi mindnyájan — a mint a tizenkettedik órához illik — szuronytszegezve várjuk az „előre” jelszót, a tizenkét órából csak nem akar egy óra lenni, vagyunk s maradunk mindig a tizenkettedik órában.

Meddig?

Szinte lehetetlennek látszik, hogy legújabb fegyvereink is lövés nélkül kerüljenek a lomtárba, úgy mint elődeik. A legújabb politikai taktika pedig ezt látszik mutatni. Ez az utazó politika.

Néhány év óta felütötte fejét a politikai „vígécek” serege, kik „békében” utaznak és tömik magukba az olesó dicsőséget, melyet a kelendő cikkért világszerte kapnak. Kisebb nagyobb diplomata-matadorok utazzák be Európát békecikkkel, beleugrálják a mérleg majd egyik, majd másik serpenyőjébe s nagy reklámmal állítják helyre az európai egyensúlyt. S ezek mellett a koronásfők is hívei az utazó politikának s okoznak egy-egy elejtett, sőt néha ki sem mondott szavukkal rettenetes — tözsdepanikot.

Az európai egyensúly ingásai eddig szerencsére csak a tözsdéken jelezte ingásait. A török szultán dinnyét küld a német császárnak, — s loty! a török értékpapírok emelkednek. A német császár azonban parvenünek nevezi Erfurtban a nagy Napoléont, s fűh! — végetek van hetyke franciák, hiába vagytok Európa legműveltebb népei, elfogtok pusztulni. A gallusok azonban a mogorva németen keresztül kacsingatnak az orosz-barátság után, a hideg orosz pedig rengeteg kölcsönök reményében olvadozik az északi tenger partján és nem látogatja meg a német császárt, mire ez megújítja minden nagyobb lelkesedés nélkül a famozus hármasszövetséget. Ezek mellett X. utazik Pétervárra, Y. utazik Párisba, Z. utazik Olaszországba, a császár Londonba, az angol királyné sehova, Carnot mindenhova, Rudini beszél Turinban, Bismarck is szeretne beszélni még egyszer a parlamentben, — s mindezen hűségese s nagy képpel regisztrált történeti tények fényes conclusója, hogy az európai béke szilárdabban áll, mint valaha, — hanem azért erre vagy arra a legújabb puskára vagy füsttelen löporra kell még okvetlen ennyi meg annyi millió.

Nem hangzott el Európában évek óta trónbeszéd vagy egyéb fontosabb beszéd, melynek nem ez lett volna a vége.

Az európai helyzet képe ez. Óriás komédia, hol a játékasztalnál a va banque embervérre megy, de hol a bankot megütni egynek sincsen bátorsága.

Az utazási rendszer átszarmazott a nagy politikáról az egyes államok belpolitikájára is. A kormány, ha nagyobb reformot akar keresztülvinni, minisztereit utaztatja vidékre a közvélemény kipuhatólása s esetleg hangulat-támasztás céljából. Alkotmányosság szempontjából helyes, sőt kívánatos. Ezt a példát természetesen a pártok is követik — úgy a választások előtt. Nagy ártatlansággal vallják magokénak ezt a módszert és használják a saját előnyükre. a közvéleménynek

nem kipuhatólására, de kioroszakolására. Fogadtatás — pompás, bankett — 200 teritékű, szónoklat — de hosszú, tósz — de sok, — ezek legyenek motivumai a jövő választásnak. S aztán mondja még valaki, hogy hamisítják a közvéleményt. Mintha bizony egy kis ellenzéki processió, mely csak a hívők lelki megerősítésére pályázik, megkorrumpálna valakit.

Brutusnak is szabad volt Caesar felett halotti beszédet mondani. A római harcosok is előbb Jánus templomában szedték magukra az áldást, mielőtt e harcba mentek.

Nomina sunt odiosa. A közelmúlt azonban nem név, s közönségünk aligha felejtette még el a mi hazai nagy vigéceinket, kik ezuttal választásban utaztak.

A politikai korrupció a parlamenti ülészek ezen ötödik évében ugriancsak kiöltögette nyelvét az ugynevezett hasbeszélésekben, meg abban a famózus obstrukcióban egyaránt. Miért ne folytatnák az emberi tehetetlenség eme hadjáratát most kívül, országszerte? Az eredmény immár előre veti árnyékát: az ellenzéki pártok elkülönzése ismét akuttabbá lett.

A parlamenti tevékenység öt évéből egy évet mindig rá kell szánni erre a negatív tevékenységre: egy év, melyben nem alkotnak semmit s jó szerenése, ha nem rombolják le a már meglévőket. Pedig az idő takarékos felhasználására nagy szükség van. Temérdek reform várja még életbe-leptetését.

Gondolják meg mindazok, kiknek kezébe az új országgyűlés megalakítása le van téve, hogy ennek oly tagokból kell állania, kik a haladás zászlója alatt tömörülve, egész morális erejükkel támogatni képesek azon reformok keresztülvételét, melyek az elmúlt országgyűlés hagyatékaként maradtak rá.

Es gondolják meg mindazok, kiknek azon fontos szerep jut, hogy a következő öt éven át az országot képviselhetik, hogy a nagyképű szájkodásnál komolyabb s nemesebb teendő vár rájuk: folytatni a haladás munkáját, latba vetni tudásukat és józan gondolkodásukat, hogy támaszai legyenek a jónak és irtói a rossznak. Ne keressék új állásukban mindenáron az előkelő tisztséget, a büszke címet, mert a ki csak ezért, talán áldozatok árán hagyja oda állását, nem csak magának árt, de a mi nagyobb baj, alább súlyosítja az országgyűlési képviselő már-már alábbhagyott nimbusát. A ki gazda akar lenni, gazdálkodjék, a pap papoljon, a tanár tanítson, tevékenységét senki kétfelé ne ossza, a képviselői állás, ha ki azt komolyan akarja betölteni, egész embert kíván. Az nem elég, hogy névjegyén az országgyűlési képviselő cím diszelegjen, hogy havonként egyszer (elsején) feljőjjön Budapestre — mulatni s hogy per-te levelekkel protegálja be atyafiai a minisztereknél. Ezek rongják a képviselő cím nimbusát, ettől a salaktól kell hogy purifikáltassék az új országgyűlés.

S hogy visszatérjünk az elmúlt év politikai jellemzésére, szóba kell hoznunk ama diésretes takarékoságot, mely a kormányzat minden ágában divattá vált. Szándékosan használjuk e szót, hogy divattá vált s őszintén szólva nem óhajtjuk, hogy e takarékoság még fokoztassék. Nem csak azért, mert jól tudjuk, hogy ennek fő indító oka a hadügyi beruházások fokozódó nagy mértéke, de azért, mert bizony-bizony némely helyütt már nagyon idején volna a bőkezűbb költsékezés. A hivatalnoki fizetések silánysága nem lehet már hosszú életű, azon nagyban fokozott mérték, melyet az államhivatalnoktól kvalifikáció dolgában megkivánnak, kell, hogy maga után vonja a fizetés tetemes fokozását is.

A hol pedig leginkább szükség van a bőkezűbb költségvetésre, ez a tanügy. Ha meggondoljuk, hogy a jövő generáció nevelése által mily óriási felelősség nyugszik a néptanítók vállain, s hogy dacára ennek, ezek fizetésének átlaga mily alacsony áll, úgy ezek fizetésjavítását kétségkívül első sorba kell állítanunk. Viszonyainkhoz képest igaz, elég nagy áldozat a most bizottsági tárgyalás alatt levő tanítók fizetésének és nyugdíjának rendezéséről szóló törvény által célzott javítás, de elég ez nem lehet. Csak ideig óráig nyugodhatunk bele abba, hogy a tanítói fizetés minimumát 300 forintban állapítjuk meg, mert hogy népünk általános műveltségi fokát emeljük, hogy becsületes, vallásos elveket csepegtessünk lelkébe s képessé tegyük egy új ezredév viharait elviselni, ehhez több, ehhez lelkiismeretes, magasabb műveltségű tanítói-kar szükséges, mint a ma létezőnek többsége. Attól a tanítótól, kinek 300 forint évi fizetést biztosítunk, nem követelhetünk magasabb műveltséget, sem jellem szilárdságot, sem a tanítói pályán annyira megkivánnatott morális ambíciót.

A tanítói pályára ma oly elemek lépnek (tisztület a kivételnek), kik más tudományos pályán boldogulni nem képesek, míg a tehetséges s e pályára hivatással bíró ifjak kénytelenek a vala-

mivel jobb fizetésű közhivatalnoki pályára menni. Ezt az intelligens elemet kell a tanítói pályára terelni tisztességes, sőt nagy díjazás által, mert szerintünk a tanítói állás sokkal fontosabb, mint a hivatalnoki, a tudásnak, ambíciónak ott sokkal nagyobb s hálásabb tere nyílik, mint itt.

Örömmel üdvözöljük tehát a kormányznak az elmúlt évben ugy a hivatalnoki, mint a tanítói pályán mutatkozó javítás kezdeményezését. Hisszük és reméljük, hogy a viszonyokhoz és a hadügyi kiadások apadásához képest, ez a mostani, csak a kezdet kezdete lesz, s hogy ha nem is imitáljuk, de legalább megközelítjük az ily irányú bőkezűségben a nagy nyugati államokat annyira, hogy ne legyen többé hazafias önfeláldozás az, ha valaki Magyarországon közhivatalnoki pályára lép.

Még egy gravamenünk van a közoktatás-ügy terén. De ez már a városoknak szól. Az, hogy a színházügyet nem tekintik egyáltalán a közoktatási intézetnek, vagy nem eléggé. Pedig a nép zömének, mely olvasni nem tud, vagy nincsen érkezőse, a helyesen vezetett színház, mily könnyű szerrel nyújtja a magasabb oktatás s kiképezést. A köznép nem jár színházba. Dehogy nem jár. Meg kell vele kedveltetni. El kell oszlatni azon tévhitet, hogy csak uraknak való. A nép anyagi helyzetéhez mért olcsó helyeket kell számára fenntartani s ennek fejében csekély subvenciót is kellene a városnak fizetni, viszont megkövetelhetné az igazgatótól, hogy modern kassadarabokon kívül egyszerű, könnyen érthető s tanulságos darabokat adjon, melyekből a legegyszerűbb ember is levonhassa morálját. Azt hisszük, hogy egy állandó, lehetőleg egész télen működő ily színház, jó rést tudna ütni úgy az annyira divatos korezmázáson, mint elejét venni annak, hogy holmi socialis esodabogarak üssék fel fejüket.

Nem hiába nevezik a színházat is templomnak. Ha a szentegyházak a vallást ébresztik s tartják fenn, az erkölcsi elveket, a józan gondolkodást és nemes jellemet a színházak fejlesztik s oltják be fokozott és intenzívebb mértékben. Ezekre pedig valljuk be, különösen a fejlődő nagyobb városokban, erősen szükségünk van. Ha ily városokban szükség van iskolákra a gyermekek számára, szükséges a színház a felnőttek tovább képzése céljából. Áldozatot kíván, de kamatait is behozza ez is, az is.

S ha már a nagyvárosoknál vagyunk, még egyet. A nagybörmű ipari és kereskedelmi foglalkozás, a hivatalnoki pálya, az ülő foglalkozás egy szóval, mely ily városokban nagyobb mérvű, nem nyújt elegendő alkalmat a test edzésére. Jól lehet az iskolák, a tornázás rendszerítése által eleget tesznek a testedzés követelményének, hanem az iskola bevégezése után, alkalom hiányában a legnagyobb rész félbenhagyja az annyira üdvös testedzést.

A mi az iskolai tornázást helyettesítené, a divatos sportok igen költségesek arra, hogy azt bárki üzhesse, s a mellett bizonyos parádával járnak, melyet nem mindenki kedvel. A mi a testedzést — a rendszeres tornázást értjük — általánossá tenné, egy közös tornacsarnok, melybe bárki eljárhat, melyben ünnepélyek rendezése, díjak kiosztása képezhetné a vonzerőt azok számára is, kik nincsenek teljesen áthatva a testedzés szükségének érzete által.

Jusson eszünkbe valahára, hogy a versenylovak, hízó malacok s egyéb közérdekű dolgok mellett saját testünk művelése is hatalmas tényezője egy életképes nemzetségnek. Értsük meg, hogy a jelen nemzedék erőteljessége az utána következő nemzedék sorsát is magában rejti, s hogy a jellem, a férfiaság és akaraterő nem csekély mértékben testünk épéségén alapul.

Az idei pünkösdi ünnepeken a közoktatás-ügyi miniszter kezdeményezésére összegyűltek Budapesten az ország iskolai tornászai, hogy a nemzet színe előtt bemutassák ügyességüket.

Felémelő kép volt, reményvel töltött el, mert egy erőteljes jövő nemzedéket ígért. Ezt az olympiai játékok évenként meg fogják ismételni, részt kell, hogy vegyen abban minden tornaegylet, idővel a városi nagy torna csarnokok is, ez fogja ébresztetni s fejleszteni a bizalmat népünk-höz egyrészt s az összetartóság érzetét másrészt.

Talán tulságos hosszán foglalkoztunk a közoktatás ügyével, de ha tettük, szándékosan tettük, mert szilárd meggyőződésünk, hogy lenni, a nép testi és lelki nevelésénél kell kezdeni a nagy horderejű javításokat és reformokat: a beteg fának hiába nyesegetjük galylyait, ha gyökereinek nem adunk jobb talajt, jobb életnedvet. Büszkeséggel tekintünk közép- és felső-iskoláink magasra emelt színvonalára, de sohasem szűnünk meg hangoztatni, hogy a népnevelés és az ifjuság testedzése még ennél is fontosabb dolog, s ezeknek az elmúlt évben megkezdett javítását mindenáron fokozottabb mértékben kell folytatni, mert ez az ága a kormányzatnak istá-

polja a többi is, az erre költött összegek valamennyinek hasznára válnak, ennek életerős működése a többi is életben tartja, mint a szív-lyktetése a testrészeket.

Barátai vagyunk a mérkőzésnek minden vonalon. A verseny csak fejleszti s fokozza az egyesek ambícióját s szívesen konstatáljuk, hogy azon mezőgazdasági és iparkiallitások, melyek az elmúlt év haladását tanusították Temesvárott, Váccon és Komáromban, erősen hozzájárultak iparunk fejlesztéséhez. Mindhárom kiállítás teljesen sikerült is, — elérte célját, mert megmutatta mily kitűnő produktumokat vagyunk képesek előállítani s mily mértékben tudjuk azokat feldolgozni. Am mégsem hallgathatjuk el azon észrevételünket, hogy mindenütt a mezőgazdaságé volt az elsőség. Iparunk még gyermekkorát éli. Mezőgazda nép vagyunk elsősorban.

Korántsem akarjuk ezen megjegyzésünkkel a kiállítások sikerét kisebbiteni, sőt ellenkezőleg, azt állítjuk, hogy minden ily kiállítás egy lépéssel előbbre fogja vinni az ipar ügyét. Mert feltárja a néző előtt mily óriás gazdag terményeink vannak, melyek feldolgozásra várnak s minden statisztikánál jobban demonstrálja mennyit veszünk az által, hogy terményeinket nyers állapotban kell a külföldre vinnünk. S midőn ezt demonstráljuk, meg van adva az első lökés arra, hogy a hazai tüke hivatott helyére odamutassunk s hogy az itthon találja helyét.

Közlekedési eszközeink évenként szaporodnak s mindinkább szűnik az akadály, mely a nyers-termények feldolgozását gátolta. Kitarató, hosszú munka vár még hazai nagyiparunkra, hogy kellőképp megerősödjék. de az irány, melybe a mi szerenésés kezű kereskedelmi miniszterünk azt terelte, helyes, s nem kétkedünk, hogy a közel jövő évei már e helyes iránynak eredményeiben fog bővelkedni.

Az elmúlt esztendő történetét végig lapozva, ezek voltak kiválóbb benyomásaink. Kiemeltük a jót s kárhoztattuk a rosszat, az összbenyomás pedig a jövőbe vetett bizalmat ébreszti bennünk. Jó az irány mindenütt, s ha itt-ott lassú is a haladás, ez nem a mi hibánk, de a puskakorszaké.

Egy óhajunk van a jövőre nézve, melynek teljesülése megszüntetne minden hiányt és hátramaradást, mely erőssé, hatalmassá tudna tenni: az általános lefegyverezés.

Ezt adja nekünk az Isten újévi ajándékul!
Dr. Marschalkó János.

A század vége felé.

Az idők járásán, körülmények alakulásán elmélkedők gondolatsozvedékén és az emberek vágyai megnyilatkozásán nagyon is meglátszanak a kor jellegzetes tünetei.

Es ha e tüneteket vizsgáljuk, bizony nem nagy örömiünk telik bennük.

Vajjon e század, mely ma már erősen a vége felé hajlik, közelebb juttatta-e csak egy lépéssel is az embert a boldogság felé.

Vagy nincs-e az emberi társadalom ma éppen távolabb tőle, mint a megelőző századok bármelyikében?

Hisz láthatjuk!

A társadalom egyedei lekötve a haszon, az élvezet ridég élettörvényéhez, mialatt az élet kincseit rohamosan kirabolva, a haszon törvényei szerint vergődő lélekkel tengődnek tovább, még csak az élvezetek utáni egyedüli vágyaikat sem képesek kielégíteni többé.

A könnyű boldogulhatás korát rég átéljük. Sokan vagyunk, kik élni akarunk; egyre komplikáltabbak lesznek az életviszonyok, egyre súlyosabb a kötelesség teljesítése.

Az álláshoz jutás, a kenyérkereset sokszor évtizedekbe kerül és hányan vannak, kik az életre való előkészületben elvesztik magát az életet.

Más oldalról minél súlyosabbak lesznek a megélhetés feltételei, annál nagyobb, lázasabb a hajsza az élet oly javai után, melyek a legtöb-
bekre nézve elérhetetlenek.

Az elégedetlenség ott rágódik a társadalom minden egyes osztályának élete fáján.

A munkás osztály egyre követelőbb, maga a köznép erkölcsében egyre megbízhatatlanabb lesz.

Az iparos, ki elől a hitel minden forrása zárva marad, nem tud mozogni és egész életére földhöz ragadt szegény marad.

Viszont a kereskedőt meg épp ellenkezőleg a tulságos hitelkinlát teszi tönkre. Nyakába dobják az árut, melyet nem bír oly gyorsan értékesíteni, hogy a váltók özönével szemben helyt tudjon állni, csődöt mond, vagy csődöt kérnek ellene és a legtöbb esetben vagyonaival nevét, becsületét is elveszti.

A tudományos pályák tömve vannak és ezer meg ezer diplomás ember bolyong állás nélkül, koplal hiu kilátások, reménytelen biztatások mel-

lett és elzüllick, mielőtt célját érhetné. Akinek pedig állása van, az is rendszerint csak nyomorog a hitvány fizetés mellett és a családos hivatalnokot a rangjához illő megélhetés és a nyilvános életben való kénytelen szereplés folytán az uzsora emésztí fel.

Az ellentétek az egyes társadalmi osztályok között mind jobban kiélesednek. Mindegyik a maga érdekeit tolja előtérbe, a maga jogaiért küzd, a nélkül, hogy e jogokért a kötelességeket is szívesen vállalná.

Mindegyik az osztályérdekeket szolgálja és másokkal szemben, kik a cébbe nem tartoznak, nincs egyéb szavunk ama szomorú vigasztalásnál, hogy „segíts magadon.“

E mellett bizonyos kedélytelenség, a léleknek bizonyos üressége uralkodik a társadalomban mindenütt.

Pesszimisták a teoriában, anyagelvűek a praksisban, kihasználva másokat, vagy kihasználtatva általuk, minden érzék nélkül az eszményi javak iránt, nem lelve nyugalmat sehol és semmi- ben, hasztalan törekszik a század gyermeke a boldogság után, melyet az utszélen felszedett élvezetekben sehoggy meg nem találhat.

Hol van e jelenségek hatásának gyökere, nem nehéz rámutatni, hanem a kibontakozás útja, az úgy látszik még sokáig fog magára várni.

Pozsonyi Béla.

A bácsmezei Karavukováról.

Karavukova község 1870-ben ülte meg létezésének századik évfordulóját. A „Karavukova“ név nem egyidejű vele, mert ő, Uj, Magyar s Német jelzőkkel több községet kiszolgált dicsőséggel.

Midőn még simpliciter Karavukova volt, egy szerb község neve gyanánt használtatott, mely valahol a mostani karavukovai rétekben feküdt. Ez pusztulni kezdett, fölvette az ő jelzőt; de szomszédságában — a mai bogojevai alsó szőlőkben — ugyanekkor emelkedett föl egy magyar község, mely Uj-Karavukovának nevezte magát.

Ebből származott idők multával Magyar- s Német-Karavukova, hogy mikép, rövid értekezésem célja kimutatni.

Uj-Karavukováról, melyet egyszerűen Karavukovának s Káro-Vukovának is irtak, 1753-ban tétetik már említés a doroszlói egyház anyakönyveiben. A gróf Battyányi József, kalocsai érsek parancsából 1761-ben elkészített conscriptióban pedig e helyre vonatkozólag a XIII. sz. alatt e szavak olvashatók: „Doroszló pure chatholica; habet filialem Karavukova, in qua omnes Hungari et catholici.“

E szavak természetesen Uj-Karavukovára vonatkoznak, nem az O-ra, mert ennek lakói szerbek voltak; nem is a maira, mint Katona (Hist. Metr. Eccl. Col. II. p. 310.) véli, midőn e szavak után „in qua omnes Hungari“ ezeket teszi „iam Germani“: mert ennek akkor még hire sem volt, nem hogy magyar lakói lettek volna. Különben ő maga is helyreüti hibáját, midőn (U. o. 323. l.) a felső bácsi districtus plébánosait fősorolván, uj-karavukovait említ, karavukovairól pedig meg sem emlékezik.

Pár száz lakosa lehetett csak ekkor Uj-Karavukovának; látható abból is, hogy csak egy kis kápolnája volt, melyben Gergely Erasmus, a Doroszló ki-kiránduló szt. Ferenczerend szerzetes végezte vasár- és ünnepnapoként az istentiszteletet. Abból pedig, hogy 1764-ben szt. József tiszteletére egy templomot emelt, melynek sövényfalait 1766-ban téglával pótolta, arra kell következtetnünk, hogy 1760—66-ig új gyarmatokkal szaporodott.

1766-ban, midőn Doroszlótól elszakadva különálló községként kezdett szerepelni, 792 kath. lakosa volt. Ezekon kívül más vallásfelekezetűek is laktak. Legalább azt, hogy a kereskedő zsidó nép is megtelepedett benne, a logikán kívül egy e községből elmaradt protocollum-részlet is bizonyítja, melyben ily cím alatt: „Kinek szabad puskát tartani“ a többi közt e szavak olvashatók: „Fisser zsidónak 1 drb.“ Hozzája tartozott valószínűleg a pusztuló O-Karavukova is; mert egyházi adminisztráció tekintetében ennek nyomára akadhatni.

Szolnoky János (1768) jegyző; Laczkó József (1768), Bálint György (1769), Agoos György (1770) bírák; Székely Ferenc (1766—1770), Gyurooska István (1770) plébánosok; Németh János (1767—1770), Behovitsits Máté (1770) káplánok álltak a község rövid életében annak hivatalain.

Midőn 1768-ban német gyarmatosokkal szaporodott, rendkívül vérmes reményekkel nézett a jövőnek elébe; de ember tervez, Isten végez.

1770. július közepe táján kiöntött a Duna úgy, hogy Uj-Karavukova még temetőjét sem hasz-

nálhatta s jó másfél hónapon keresztül Doroszlóra volt kénytelen temetkezni.

A zsidóság csakhamar elhagyta a községet; hova költöztének még csak nyomára sem akadhatni. A nem régiiben megtelepült németek, talán mivel ekkor jöttek rokonaik is új hazát keresni, vagy talán mivel községrészeket jobban érte a víz, szintén még ez évben eltávoztak s a mai Karavukovát létesítették, melyet eleinte Uj-, később Német-Karavukova nével neveztek. Néhány magyar család is velök tartott ekkor s innen magyarítható meg, miért vannak a mai Karavukovában Verebesek, Galambosok, Birók német anyanyelvvel.

A magyarok legnagyobb része nem akart fészkeből mozdulni. Kiténik ez abból, hogy községök nevét, megkülönböztetésül a csak most benépesített Karavukovától, Magyar-Karavukovára változtatták s jöllehet már január 19-én megtörtént a bíróválasztás, szept. 15-én a bekövetkezett változások miatt új bírót választottak a már bíróviselt Bálint György személyében. Sőt a szőlőföldeket is csak okt. 18-án osztották ki közöttük, melyek természetből egyedül kilencedet fizettek volna az uraságnak.

Magyar- s Német-Karavukova állott tehát vidékünkön abban az időben. S ennek nyomát találhatjuk főntebb említett gróf Battyányi Józsefnek, a m. kir. helytartótanács 1770. máj. 4-éről kelt rendelete értelmében kiadott levelében is, melyben a bácsi szerzetesek számára kijeleli a községeket, hol azok alamizsnát gyűjthetnek. Ebben a többi községek nevei között Magyar- s Német-Karavukova község neve is olvashatók.

Német-Karavukova azóta előnévét levedlette s egy 4000 lélekből álló, kendertermesztésről híres, német községnek szolgált név gyanánt.

Magyar-Karavukova többé nem létezik. Szomszédságában, alig pár ezer lépésnyire feküdt a szerb Bogojeva. Ennek lakosai, talán szintén az árvíz miatt, 1770-ben csapatosan kezdették elhagyni községüket s Rác-Militicsen és Lalityon telepedtek meg újból.

E körülmény kedvező alkalmul szolgált a magyar-karavukovaiaknak is a költözésre. Lassan-lassan Magyar-Karavukova lakossága fogyott, Bogojeváé szaporodott. 1771. nov. 19-én már Bogojevában választják meg Szűcs Jánost bírónak; a plébánia-hivatal pedig már okt. 13-ika óta itt vezetik.

Magyar-Karavukova dacára annak, hogy az 1771. s 72-iki árvíz ismét többet hontalanná tett lakosai közül, nem szűnt meg teljesen létezni: 1772-ben, midőn Bogojeva urbariumot kapott, még mint praedium főnnállott. „Anno 1772. Die 6-ta et subsequis Mensis July pro peragenda in Re Urbariali Executione Nos (Polyák, Mattos) . . . ad Possessionem Bogojeva (quae partem aliquam Praedii Karavukova Terreno Incolatus adjunctam usuat) exivisse recognoscimus.“ (Camerális Bogoeva Helységnek Urbárioma.)

A XIX. századot azonban nem érte meg, s ott, hol virágzó élet pezsgett nem régiiben, kővér buzakalászokat lenget a nyári szellő s szőlő remeg a filloxera ijesztő pusztításaitól.

A templom, az iskola, a községháza, a vendégfogadó hol állt, . . . ki tudná megmondani. Egy maradt meg a községből: — emléke; melyet a bogojevai nép igen találóan a „Pusztá-Falu“ elnevezésben örökölt meg.

Cziráky Gyula.

Megyei kórházat!

A tizenkilencedik század egyik jellemző vonása a humanizmus. De ugyanakkor, a midőn ezen elv szolgálatában lépten-nyomon a szenvedő emberiség sorsán javítani igyekeznek, — ezek kinövésével is találkozunk; azalatt míg Olaszországban a békeliga a háboru megszüntetése iránt hoz meddő határozatokat, míg országszerte állatvédő-egyesületek alakításán fáradoznak, az emberiség kiáltó nélkülözései alig jönnek tekintetbe. Herman Ottó égise alatt állatvédő-egyesület alakulásáról olvastam eleget, — de embervédő-egyesületről még semmit.

A Magyar közigazgatás ez idei 47. számában dr. Ruffy Pál azt írja: „vívmány bizonynal, hogy minden vármegyének vannak már közkórházai.“ Vannak, de nem Bácskában. Hihetetlen, de igaz, egy több mint fél milliónyi lakossal bíró megyének nincsen megyei közkórháza. Ezen tekintetben a városok túltettek a megyén. Újvidék egy alkalmas kórházal bír; Szabadka ezreket szavazott meg ily célra. Zombor a szükségnek is alig megfelelő épülettel bír.

A központ tehát még annyira sem vitte, mint a területén fekvő önálló hatósági joggal bíró városok. Nemkülönbén a járások; az egyetlen csajkás-kórház, a kerület felosztásával megszünt és alapvagyona községenként felosztva értéktelenül

hever. A megyei községek legnagyobb részt nem bírnak kórházzal, s ha bírnak, olyanok, melyek csak szegényére válnak a modern kórház fogalmának. Az utóbbiak nem is állíthatnak fel jobbadára modern kórházakat, a lakosság létszámának csekélysége miatt sem. E tekintetben tehát első sorban, — s ez égető szükség — egy teljesen felszerelt, a modern igényeknek megfelelő megyei kórház felállítása csak rövid idő kérdése lehet már; ez ideig a trachomás egyének kórházba szállítása nagy akadályokkal van összekötve, az elmebetegeket a fővárosba viszik, ha ugyan van hely a számukra s nincs túltömvé; az egyes községek beteget idegen kórházokban kezeltetik stb.

De még más szempontból is sajnálandó, hogy mindedig megyei kórházunk nincs. Az egyes községek kórházai a lehető legnyomorultabb állapotban vannak; provenienciájuk is elég furcsa. Többnyire ugynevezett „átalakítások“ a fenlévő épületek felhasználásával, pl. istálló, fészter stb. Nemcsoda tehát — fel sem említve a belső csinyt — ha a betegek legalsóbb osztálya is undorodik ezen középületektől. A községi kórházak látogatói holmi földönfutó utasok, örültek, szegények, kik a más világra való vándorlásuk utolsó stációinak tekintik azokat.

Ez szomorú valóság, de igaz; kivételt képez legfeljebb néhány nagy község, melyben egyes férfiak tulszárnyalták a közegészség terén megszokott nembánomságot. S most szóljunk a humanizmus követelte többi intézményekről; hol vannak a szegényházak, az árvák háza, munkaképtelenek, a vakok, némák, stb. intézetei?

Közelebről vettük szemügyre a humanizmus mezejét. Látjuk mennyire maradtuk el; de meg vagyunk győződve, hogy a közszellem még nem sülyedt annyira, hogy nem tudna lelkesülni a jöltevő emberiség közintézetekért. Bácska sem zárközhatik el sokáig, s erősen hisszük, hogy nem várja meg a kilenc év mulva bekövetkező jövő századot, hanem felfogja építeni a megyei kórházat, melynek emlékövén ragyogni fognak jelen uralkodó és a megye élén álló férfiak nevei, hirdelve az utókornak, hogy Bácskában is valának férfiak, kik a humanizmus magasatos elveinek önzetlen szolgálatában állottak.

Dr. Thim József.

Régiségek vándorlása.

(A t. kulaiaknak szives üdvözlét)

Nemrég volt alkalmunk a „Bácska“ hasábjain rámutatni azon fontos kulturérdekekre, melyek a vármegyénk területén található emlékek és leletek összegyűjtését s megőrzését itt a vármegyében kívánatosná, sőt szükségessé teszik. Alig emeltük fel szavunkat a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat muzeuma érdekében, midőn ime a fővárosi lapok utján arról a minket egyáltalán nem kellemesen meglepő hírről értesülünk, hogy a kulai határban, a magas Telecska partjaiban, bizonyos emberek egy nagyobb számu érem-leletre bukkantak s ezen lelet az ottani hatóság utján legott a nemzeti muzeum igazgatóságának lón felküldve.

Kulán tehát, úgy látszik, még mindig nem tudják, még a hatósági közegek sem látszanak tudni arról, hogy létezik e vármegye székhelyén egy u. n. Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat, melynek van olyan muzeuma, amely egyedül hivatott arra, hogy abban a megyei régiségek összegyűjtessenek és megőrizve legyenek. Nem tudják Kulán, s ezt nagy sajnálatunkra esik konstatálnunk, hogy a lokál-patriotizmus és a vármegyei tudományos érdekek ezen helyi muzeum gyűjteményének felvirágoztatását teszik e megye minden fiának és lakójának kötelességszerű feladatává; ebben fáradozik a történelmi társulat minden számbavehető tagja s ezért küzd szóval és tollal e vármegye számos jobb nevű embere közel egy évtized óta.

De azt sem látszanak tudni Kulán és sajnos, még talán e vármegye egyéb más geográfiai pontjain sem, hogy másrészt a nemzeti muzeumnak semmi szüksége sincs a mi megyei leletünkre, ott már nem tudnak helyet találni a chablonszerű és többszörös példányban meglevő régiségeknek és így az ily leleteknek, főleg érmeknek felküldése által a nemzeti muzeum igazgatóságának semmi örömet, a gyűjtemények szaporodásának pedig semmi előnyt nem biztosítunk s nem okozunk.

Ily viszonyok között leghelyesebb tehát, ha a vármegyei leleteket nem küldjük egyenesen a fővárosba, hanem elküldjük Zomborba a vármegyei történelmi társulatnak. Ennek a társulatnak intézői tudni fogják, hogy mit tegyenek a nekik megküldött régi tárgyakkal, s ha az a régi tárgy csakugyan oly unikum és oly becses, hogy országos jelentőségű, történelmi társulatunk elnöksége erről a nemzeti muzeumot majd fogja értesíteni, sőt amennyiben azt tudományos érdekek

kivánnák, viszontszolgálat fejében, az ily unikum tárgyakat a nemzeti muzeumnak át is engedné. Addig azonban semmi indok sincs arra, hogy régiségeinket a fővárosba küldözgessük, mert ez által csak azt idézzük elő, hogy a vármegyénk területén található régiségek mind idegenbe vándorolnak, mint a hogy elvándoroltak a titeli szobornüvek, a bulkeszi árpádkori kölelet és számos egyéb más régi tárgy, a mely jelenleg a nemzeti muzeum vagy a temesvári muzeum-egylet gyűjteményeiben található.

Ezeknek az elvándorolt régiségeknek ott, ugy szólva, semmi jelentőségük nincs, holott ha itthon volnának, a helytörténet legfontosabb emlékeit s helyi kulturánk méltó büszkeségeit képezhetnék.

Muhoray Alfonz.

A szegedi muzeumról.

Magyarország kulturális fejlődésének sulypontja a városokban fekszik. Ezek azon gócpontok, melyek expanszív erejüknél fogva, minden művelődési mozzanatban egyedüli tényezőként szerepelnek. — Szeged városa e tekintetben az alföldön első helyet foglal el, s megmutatta ezt legújában is, midőn muzeumot állított fel.

Fontos mozzanatnak tartjuk ezt, és sietünk üdvözölni Szeged városát és különösen azt a férfit, ki fáradságtalan ügyeszeretettel a muzeum felállításának eszméjét meg is valósította. — A mai muzeum a Dugonics téren van és két részből áll. Az egyik a könyvtár, melyet Somogyi ajándékozott a városnak és azóta a város tetemesen megsaporította, a másik a régiségi és művelődési történeti osztály. A muzeum vezetője Reitner János, ki Szeged város monografiáján dolgozik és mely műből eddig két kötet jelent meg. Az ő ügybuzgalmának köszönhető a régiségi gyűjtemény felállítása. Alkalmam volt látni az érem-gyűjteményt, mely mintaszerű, könnyű kezelhetésénél fogva más muzeumnak igazgatóinál is feltűnést keltett. — A pénzgyűjteményben számos Bácskában talált érmet láttam és különösen fel-említem a titeli római arany-érem leletet néhány gyönyörű példányát. — A prehisztórikus eszközök, a barbárkori tárgyak, a római régiségek, a talpcsöves edények, a bronz és réz eszközök, a népvándorláskori és magyar sírleletek immár képviselve vannak az új muzeumban; mind meg annyi szegedi leletek. — A középkori emlékek közül kiemelendők a szegedi vártemplom maradványai, melyeknél feltűnést keltettek az agyagból égetett faragvány utánzatok. Az újabb emlékek közül a fegyver és a 48-as gyűjtemény kellemes benyomást tesz.

A képtár egy külön teremben van elhelyezve. Szeged város kiválóbb fiai itt megörökítve vannak. Újában is szaporítják a gyűjteményt s hisszük, hogy mihamarabb fejletté lesz.

Röviden eseteltem a szegedi keletkező muzeumot; igazán hihetetlen, hogy ily rövid idő alatt ennyit mutathat fel. De ennek is meg van az oka. Szeged városa bőkezűen gondoskodott az anyagi támogatásról s most már egy külön nagyszerű muzeum épületet akar felállítani. Ásatásokat eszközöl, vételekre összegeket szavaz, két tisztviselőt fizet stb. Szeged város ily felelős gondolkodás mellett Délmagyarországon joggal el fogja foglalni a kulturális téren az első helyet. S most vonjunk parallelt Zombor városa és Bács-Bodrogh megye között. A megye a legújában ismét bebizonyította áldozatkészségét, midőn a monografia számára 12,000 forintot szavazott meg. — A történelmi társulat is a megyei intéző köröknek köszönheti megalakulását. Igaz ugyan, hogy a társulat szegény, mint a templom egere s a be nem fizetett tagság díjak semleges vagyont képeznek s a társulat soraiába hiába kerestük megyénk hírnevesebb családait, míg viszont az agarászat, általuk nem várt lendületnek indult, mégis el kell ismerni, hogy a megyének van érzéke a kulturális mozgalmak iránt. Viszont Zombor városa érzéketlen. Tudtukkal egy krajcárt sem áldozott még ilyen célokra. De hisszük, hogy fél fog ocsudni letargiájából; s ha igaz lesz, akkor részünkről kockáztatni merünk egy indítványt. Régi dolog az, hogy a szövetkezés útján nagyobb célokat lehet megvalósítani.

A kulturális téren, különösen a történeti és régészeti szempontból Zombor város és a megye érdekei nem lehetnek ellentétesek. A város egyuttal székhelye is a megyének s ennél fogva indítványozom, hogy azt, a mit Szeged egymaga teremtett, elérheti Zombor városa és Bács-Bodrogh megye karöltve. Ha jut színbáznak, katonaságnak, iskolának, juthat más célokra is néhány forint. — Kevés megterheléssel, ha a város és megye a történelmi társulatot pártfogásába veszik, egy közös muzeumot teremthetnek. Zombor város is, a megye is a társulat útján rendezhet ásatásokat területeiken, s a leletek a közös muzeumban helyeztetnek el. Ily uton aztán ha a város évi 4-500 és a megye ugyanannyit megszavazna, évi 1000 frttal, — a mennyiben a tagsági díjak a folyóirat költséget fedeznék, — rövid idő alatt kiváló gyűjteményre tehetni szert. Ehhez járulhatna a városi könyvtár, anélkül, hogy önállóságából, vagy az alapítás intentiója szenvedne.

Bács-Bodrogh megye és Zombor városa tehát rövid idő alatt és aránylag kevés anyagi áldozat útján teremthetne magának muzeumot s mi azt hisszük, hogy ha a jóakarát meg van, — meg is lesz. Avagy kulturális érzékünk oly durva volna s a művelődés oly alacsony felszínen állna nálunk, hogy az agarászat és a löverseny előbbre való?!

Dr. — m — f.

Karácsonyfa.

Légy üdvös, ok áldott Karácsony!
Egész erdő e kis szoba,
Ajándék függ minden faágon,
Csak egy kis bárány fér oda,

Biros gyümölcs, hard, lant, selyemcikk,
És a középen egy kereszt,
Alatta a kis Jézus alszik,
Tudom, hogy többen kéri ezt.

Tapsolva jelt ad a családfo,
S betoppan a gyermekszereg,
De egy se szól, néz, mint az első,
A kincset nem érintve meg.
„Válasszatok! tiétek e fa.“
Mind választ, his leánya nem,
„Válassz te is.“ Az felve sugja:
„Ezt a keresztet add nekem!“

Könnyűnek látszik az, leányom,
De azt te még nem bírod el,
Lerohadnál, mint ő, galambom,
Élég, a mit anyád visel.
„Erőt ad hozzá nekem is, ki
Fiának fenn erőt adott.“
Levette anyja a keresztet —
És ő is új erőt kapott.

Hiador.

ÁGLEGÉNY KARÁCSONYA.

— Karcolat. —

... Egyedül van. Csened a szobában, szomorú némaság. Unalom a levegőben, halálos unalom, mely megdermeszti a tagokat, összeszorítja az ember szívét, s ellenségé tesz mindent, a mi él, mozog. Egy neme a láznak, a mely bilinesbe veri a száguldanó vágyó képzeletet, rabba teszi a lelket, s koloncot akaszt az idő kerekére, mely lomha fordulással mutatja, hogy ismét tovább vagyunk egy perccel.

Oh unalom perce! Kinos, hosszú óra! ... Most fülgrük a puha ottománról, melyen eddig heverésztet, az ablakhoz gördít egy karszéket és — kibámul a téli éjszakába. Odakinn hó és zuzmára minden. A gázlángokat meglóbogtatja a vad éjszakai szél, nekidől az ablaktáblának, megzörgeti, s a hol egy kis hasadékot lel, kacagva sivit be rajta.

A szél most egyedüli vendége az utcának. Ki is esatangolna kiűn ezen az éjszakán? Otthon van most mindenki, a szeretet, az öröm szent ünnepe mindenki azok között óhajt lenni, a kiket leginkább szeret. És mindenkinek van a kit szerethet! Mindenkié! ... csak neki nincs!

Az átelleni ház egyik lefüggönyözött ablakán árnyakat lát mozogni. Csak az asztal közepén álló karácsonyfa árnya mozdulatlan, hanem annál inkább változtatják helyüket azok az apró emberkék, a kiknek kis szívök most épp úgy tele van örömmel, mint az óvé kererűséggel. Mi is okozza ő neki örömet? Végig pillant elmúlt életén, nincs egy emlék a sok között, melynél szívesen pihenne meg hosszabb ideig, a mely melegséggel töltené el, megdobogtatná azt a fásult szívét, a mely fényt adna azokba a bágyadt tekintetű szemekbe!

Révedező tekintete megakad egy arképesoporton. Csupa nő, csupa győzelmi jel — és csupa ... halotti cédula. Mind csak a multat hirdeti, egy pár óra gyönyörét, egy-két csókunk a kékét, s aztán az ébredést, a kiábrándulást, az üres, sivár jelent! A legtöbb asszonynak az arképe, a kik megcsalták vele férjeiket, a kiket meghódított, mert ügyesebb volt, mint azok éretnesek! Csupán egy kép válik ki — fiatalág tekintetében — a csoportból. Egy tizenhét éves, széke lányának képe, nagy merengő szemekkel.

Összerezzen kissé, hogy észrevette, majd kezébe veszi, nézi, nézi hosszan, aztán megcsókolja s egy könnyet törül ki szeméből ... Régi történet! ... Fialat volt ő is, a lány is. Szerették egymást ... igen! szerették, akkor még tudott szeretni! Egy éj magánya a lejtőre vitte őket, a lány megölte magát szegényében, s a férfi folytatta a megkezdett utat lefelé a lejtőn. Lett belőle csábító, asszony-bolondító, becsületlábó. És annyi szerelem után ime mégis! — nem maradt számára senki szívében egy kis szeretet!

... Minden évben így szokott lenni. Ilyenkor mindenki elhagyja, mikor pedig legnagyobb szüksége volna egy kevés melegségre, szeretetre ... Az óra lassan elúti az éjfélt. Fölrezen a hangra, végigsimítja homlokát, egyet sóhajt és kalapja s felöltöje után nyul. Meg kell fulladnia, ha még tovább benn marad, meg kell örülnie, ha egyedül van emlékeivel. Ki a szabadba, a hűvös levegőre, aztán el a cimborák, az éjjeli tivornyázók közé! Ott, ott érzi ő magát jól; ott majd helyreáll ismét lelkének megbomlott egyensúlya. A javithatatlan és megterhetetlen kompániában van az ő helye!

És beülnek egy kávéháza vagy egy kocsmaiba és elkezdenek mulatni. Szomorú mulatság! Hiába! nincsen kedve egyiknek sem, még a pincérek sem mosolyognak olyan szívesen, s a kasszirfaján is meglátszik, hogy szívesebben játszanék huszonegyet dióra, mint töltögeti ott a groggot, meg cognacot!

Mig aztán megáspasztja a gázlángokat a hajnali szürkület derengő világozása, lassankint haszálángóznak és álmognak tovább asszonyhódításról, a családi tűzhely lopott melegéről, kétes boldogságról, hamis csillogásról! ...

Erdélyi Zoltán.

Fényképvirás.

XIII. Leo pápa latinnyelvű költeménye.

Fénykép! mihelyt a napsugár
Kirájzol: átható szemet,
Homlokderűt, arc-kellemet,
Csoda, mi híven eltalálsz.

Oh éss varázshatalma, oh
Uj bámulattárgy! szebben a
Természethűség mestere,
Apelles, az se festene.

M. I. L.

MÁSNAK BAJ, NEKI SZERENCSE!

Írta: Bársony István.

A minap találkoztam Sanyaró Vendellel, a nagy koplalóval.

A nyakamba borult, mikor meglátott és meghit vacsorára, föltéve, hogy adok neki kölcsön annyit, a mennyi-ből két pájsli, meg két spritzer kifutja. A mi a kényeret illeti, azt le lehet tagadni.

Annak, hogy Sanyaró Vendel a nyakamba borult, meg van a maga története. Tudnillik én is voltam valaha díjnok-gyakornok annál a törvényszéknél, a hol Vendel körmölt. Az irodavezetőt jól ösmertem s az beprotégált három nap alatt egy állásba, a melynek elnyerése harminc esztendejébe került Vendelnek. Az igaz, hogy nekem csak zsepéznem kellett az a harminc forint, a mit úgy megkerestem, míg Vendel még a négy öcsését is abból tartotta el.

Mindössze annyit tettem az érdekében, hogy mindennap adtam neki egy szivart és ezzel megnyertem barátomnak.

A szivarért ugyan ő mindig lemásolt egy pár aktát az enyéim közül, de azt én nem bántam. Miért ne tölthetné az idejét úgy, a hogy akarja? Azt a szivart azután szivta egész nap. Egy Geier Jeremiás nem ügyelhetett volna rá jobban, hogy eltartson estig. Néha azonban arra is volt eset, hogy eladta. Ilyenkor azzal kárpótolta magát, hogy az árából nagy vacsorát csapott.

Tehát, a mint mondtam. Vendel a nyakamba borult. — Képzelve: drága barátom, (meg kell jegyeznem, hogy nagyon bizalmaskodó természetű) milyen szerencse ért?

Kételkedve néztem rá. Hogy még őt is érheti szerencse!...

— Ugyan mi legyen az?
— Hát megint nem neveztek ki irnoknak.
— No ez a szerencse harminc évi néhány év óta minden évben éri, nem tudom, hogy mit örvend így rajta.

— Igen, mert nem érti.
— Hát magyarázza meg.
— Az van benne, hogy ha most kineveznének, akkor kötelezve lennék kétszáz forintot vissza fizetni.
— Talán bizony tartozik?
— A hogy vesszük.
— Vendel, Vendel! Mióta nem láttam, nagyot változott maga. Ugy látszik, hogy nagyzási hőbortban szenved. Kinek tartozhatik maga kétszáz forinttal? Ha csak az ördögnek nem.

— Annak.
Vendel olyan nyugodalommal mondta ezt, hogy vagy egészen bolondnak kellett lennie, vagy nagyon is tudta, hogy mit beszél. Annyi bizonyos hogy kíváncsivá tett.

— No beszélje el.
— Így nem lehet.
— Hát hogy?
Vendel csak pantomimikával mutatta, hogy inni,
— Ugy, hát minden áron vacsorálni akar?
— Minden áron.
— No jó, akkor hát meghívom én magát, de kijelentem, hogy a történettel nem várok addig ameddig jóllakik.

Vendelnek felcsillant a szeme.
— Eszünk ugye krumplit is vajjal.
— Két porciót, ha tetszik.
— Hát még?
— Mondom, hogy a mit tetszik.
— Akkor először is három porció krumplit vajjal.
Ezt a szót, hogy „vajjal“, mindig olyan vontatottan és hangsúlyozva mondta, hogy szinte azt hihette volna az ember, hogy már is ott forgatja a nyelvén azt az olvadó portékát.

— A mennyi krumpli és vaj lesz, azt mind elfogyaszthatja, föltéve hogy bele kezd végre a történetbe.
— Kérni fogok majd pájslit is, meg fekete retket is.
— A mesét Vendel, a mesét!
— Két, esetleg három spritzer; meg két kemény tojás. Keményen kiadóbb.

— Még egy szó inyenekedés és visszavonok mindent!
Vendel tiltakozó mozdulatot tett és azonnal belekezdett a történetébe:

— Tudja, drága barátom, — mondá, — hogy négy öcsém van. Az egyik maholnap katonasorba jön. Alig várom, hogy legalább is káplárságig vigye, mert akkor már lehet neki szakácsné szeretője is. Akkor talán jobbra fordul némileg a sorsunk.

Hanem a másik három még csak olyan sárga csőrű. Inas mind. Ki itt, ki ott. Sok bajom van velök. A tizenkét esztendő, a légkisebb, a multkor a boltban zálogba tette a félcipőmet; a szatócs nem akart másképen holmi egyetmást adni, ha csak nem adnak biztosítékot. Gyuszti egyszerre eltűnt és nemsokára megjött az elemőzsiával. Örömmünkben nem csak az elemőzsiát, de Gyuszit is majd megettük. Mikor aztán hivatalba akartam menni, nem találtam, csak a félcipőmet. Gyuszti jól volt lakva és ilyenkor nagyon őszinte. Rögton megmondta, hogy az imént az egyik cipőmet ettük. A megmaradt cipőmet előbb a hátához vágtam, azután felhúztam. Az árván maradt lábomat bepólyáztam vastagon, mintha fájna és felhúztam rá a papucsot. Nagyszírtien sikerült a dolog. Másnap már mind a két lábam be volt pólyázva, mikor a hivatalba mentem. Harmadnap pedig családi tanácsot ültünk és meghánytuk-vetettük azt a kérdést, hogy tekintettel a ká-

nikulára, nem volna-e kivihető, hogy kivételesen kabát nélkül tegyem meg a rövidke utat?

A terv élénk vita után szavotbőszéggel elvetetett. A gazemberek közül kettő arra szavazott ugyan, hogy elmehetnek az utcára akárhogy, de végre én mint tanácselnök, oda döntöttem el a dolgot, hogy maradjon csak rajtam a kabát. E helyet azonban felajánlottam a kalapot. Ugy is minden ember levett kalappal támoog az utcán. Ha az egyik kezemet a mellre teszem, ujaim hegyét kissé a mellénynyílásba dugva, a másik kezemet meg hátra teszem a derekamra, akkor a szemkötő jövök azt hiszik, hogy a kalap a hátulsó kezemben van, a hátul jövök pedig, hogy előlről legyem vele magamat. Próbát tartottam belőle, azután elmentem hivatalba. Utközben szélvihár kerekedett s így egy ösmerősömnek, a ki megállított, hogy velem diskuráljon, azt mondhattam, hogy a fergeteg hordta el a fejdíszemet. Elhitte.

Negyednapra komolyan megváltunk akadva. Ekkor újra összeült a tanács. Indítványoztatott, hogy közölnék a leggyorsabb lábú vegegyen el egy kenyeret a legelső péktől és fusson. A nyomorultak! Nem valamennyien rám akarták disputálni, hogy én vagyok a leggyorsabb lábú? Még a leendő káplár is. Utóljára is sorsot húztunk. Kiki felírta a nevét egy cédulára és beledobtuk a papirosokat egy nagy pohárba. Az utolsó pillanatban látnoki ihlet szállott meg, úgy tetszett, mintha ördögi kajánsággal vigyorognának rám a kölykek. Gyanu támadt bennem és sorra bontogattam a pohárba dobott cédulákat; valamennyire Vendel volt írva.

No hát akkor már kijöttem a békétfürésből és szétütöttem köztük. És ime kitűnt, hogy valamennyinek gyorsabbak a lábai, mint az enyéim: egyet sem bírtam utólni.

Végre akadt egy eszmém. Rettenetes gondolat volt, de időszerű. Elhatároztam, hogy meg fogok halni. Ehhez ugyan nem kellett valami nagy önzetlenség, mert úgyis éreztem már, hogy egy pár hónapnál tovább semmi esetre se bírom ki táplálkozás nélkül. Ismét összehívtam a családi tanácsot. Minthogy ezuttal nagy dologról volt szó, beleavattam a „rokon“-t is. Tudja ki a „rokon“? Egy asszony Ó-Budán; özvegy és elhagyott. Különbösen házmesterné. Ma már nem szép, de egykor szerettem és hogy látogatásaim fel ne tűnjének, kiadtuk egymást „rokon“-nak. Az igaz, hogy ő is árva, mint én.

Mondtam már ugy-e, hogy megakartam halni? Igen. Biztosítom hogy ez nem volt olyan könnyű. Elhatároztuk, hogy miképpen történjék; kiosztottuk a szerepeket, aztán lefeküdtem és behunytam a szemeimet. Mikor a „rokon“ így látott, olyat visított, mint egy páva. Azt hitte a jámbor a nagy sápadtságom miatt, hogy megvert az isten és csakugyan meghaltam. Látván, hogy tévedett, kapta magát és fellármázta az egész házat, azzal hogy kisenvedtem.

Ó-Budán lakom én is, egy földszintes házban, a hol csak két partáj van. Az egész házban nem lakik rajtunk kívül egy féltucat ember. Ezek hamar belenyugodtak abba, hogy itt hagytam a siralom völgyét s rögtön futtatták a „rokon“-t a halottkémhez. A „rokon“ nem ment, hanem elküldte a leendő káplárt és míg a halottkémét vártuk, még egyszer megvizsgálta és rendbeszedte azokat az iratokat, melyeket halálom előtt biztam volt rá. Nyugtatónyok voltak egy temetkezési egylettől, melyek alapján halálom esetében családóm vagy örökösöm a temetésre kétszáz forintot követelhetnek az egylettől.

A halotkém megjött. Amint bedugta az orrát a kapu, hamar kinyújtottam és visszafajítottam a lélekzete-met. A tudós ember eljött a szobáig a hol feküdtem. Nagy és vékony volt: köhögött egyre. Megkérdezte a „rokon“-t, hogy miben haltam meg, az azt felelte rá, hogy kolerában. A tudós férfiú csóvalta a fejét. Nem járvány ugyan a kolera, de hátha én vagyok az első áldozat?... Bejönni nem mert, de az mégis érdekelte, hogy hát igazán meg vagyok-e halva? A „rokon“ bejött hozzám és kitakart. Ott feküdtem a tudós férfiú előtt, mint egy mumi. Elszörnyedve fordította el a tekintetét. Belátta, hogy ilyen testben nem lakhat lélek.

Adott bizonyítványt, hogy meg vagyok halva. A „rokon“ rögtön futott vele az előjárószághoz és lestempliztette, onnan vágatott a temetkezési egylethez és előmutatta az okiratot, esedezvén, hogy a halálesetért járó kétszáz forintot neki azonnal kifizessék, mert különben tisztességesen el sem temethető. A pénztáros illő sáprését kivetelt tett vele és rögtön kifizetett neki százötvenet. Kijelentette egyttal, hogy az egylet megbizottja is meg fog győződni elhalálózásomról.

A „rokon“ rengeteg ideig odamaradt. Mire visszajött, közel voltam hozzá, hogy az éhségtől igazán meghaljak. Erre azonban nem volt szükség többé. A „rokon“-nál volt már egy hétre való elemózsia. Bevásárolt előbb s csak azután jött haza. A gyalázatos kölykek egy pillanat alatt felfaltak mindent, a mi nyersen is megehető volt. En csak éppen egy kalarábit bírtam megkaparítani. Nagyot haraptam bele, egyszerre elnyiffantja magát a „rokon“: „szent isten jön a temetkezési egylet!“... Nekem sem kellett több, ucu bele az ágyba. Hanem a félkaralábiról, a mi a fogam közt volt, megfeledeztem. Az igaz, hogy eldobni sajnáltam volna.

Mire az „egylet“ benyitott, akkorra már a halottas ágy alatt volt az egész spájz. A kölykek hirtelenében összepofokodtak, hogy legyen okuk sirni, a „rokon“ meg beleszagolt egy darab tormába és attól potyogtak a könnyei.

— Meghalt? Mikor halt meg? Miben halt meg? — kérdezte az „egylet“, a ki ezuttal csak egy szál emberből állott. Még egyet küldtek ugyan, de az útközben megszomjazott és beült egy korcsmába, oda várta vissza a társát.

Valamennyi gyerek egyszerre felelt neki sirva:

— Az éjjel; kolerában.

A temetkezési egylet olyat ugrott visszafelé, hogy ha a „rokon“ nem áll mögötte, menten hanyat esik.

— Tessék beljebb sétálni, biztatta a „rokon“, tessék megnézni, hogy tönkre tette a szörnyű betegség. Sokat szenvedett a szegény ember!...

Mi alatt beszélt, egyre tuszkolta az „egylet“ befelé, az meg valóságos birokra kelt vele, úgy szabadkozott. Végre is kitört belőle a kétségbeesés:

— Hallja-e asszony! maga egyszerűen bolond! Mit akar maga én tölem? Isz én fel nem támaszthatom magának azt az embert?... Még képes volna rám ragasztani a nyavalyáját!...

A „rokon“ bocsánatot hebegett és félreállt az útból. Az „egylet“ elrohant. Legfőbb ideje volt, mert a kála-

rábédarab időközben a torkomra csúszott és fojtogatni kezdett. Ha még egy percig így kinez: explodáltam volna.

Na iszen azt látta volna, hogy kicsoda evés volt az azután. Másfél óráig nem szólt senki egy só sem, csak nyelt. Még pedig nem csak úgy üresen.

Estére az egylet elküldte a koporsót. A „rokon“ tudniillik ott rendelt meg mindent, hogy annál kevésbé keltsen gyanút. Korán reggel már belefeküdtem. Meggyűjtöttak egynehány gyertyát, én pedig vártam. Sokáig feküdtem úgy.

Egyszer ijedten kezd valaki ráncigálni.

— Ne horkoljon, keljen fel, jön a temetés. Összeszedtem magamat. Na Vendel, gondoltam magamban, itt a pillanat. Atközöttül jól voltam lakva és szüknek éreztem a koporsót. Mindegy megvolt a tervem.

Mikor a temetkezési szolgák elkezdtek becsavarni a lábamat, halkan sóhajtottam:

A két ember szemközt volt egymással, a fejük lehajva. Egyszerre felnéztek:

— Mi baja kendnek?

— De kendnek!

— Mit sóhajtoz?

— Mondom, hogy kend sóhajtoz.

Ismét a lábam körül kezdtek babrálni. Ujra sóhajtottam, ezuttal erősebben.

A két férfiú megrezent és rám pislantott.

— A halott! — mondá az egyik.

— Mi lelheti ezt a halottat?

— Levegő volt a tüdejében, az szabadult el.

— Vagy talán tetszhalott.

— Szúrjon csak kend egyet a szívébe ezzel a kö-

tűvel.

Na már kérem befogja látni, hogy ennek a dolognak fele sem volt tréfa. Akármilyen nyomorúságos élet is az enyém, de hogy türe szúrjanak, mint egy pillangót, azt még sem hagyhattam annyiban. Egyet tüszentettem és felültem a koporsóban.

A temetkezési szolgák ordítva rohantak kifelé, az ajtóban összeakadtak és nem tudtak egymástól szabadulni. A „rokon“ a pítvarban sivalkodott, a kölykek az ablak alatt rivalgtak, két perc alatt a háznép összefutott.

Feltámadtam és mindenki csodálkozott rajta. Mikor a halotkém megtudta a dolgot, kijelentette, hogy az egész svindli, én mindenesetre megvagyok halva, mert ő azt már úgy bizonyította és azzal punktum.

A temetkezési egylet visszakövetelte a pénzét. Késő. Nem kapta vissza. Miután az én jóhiszemű tetszhalottságomat kétségbe vonni a hivatalos bizonyítványokkal szemben nem lehetett, csak polgári pört indíthattak volna ellenem. Ebből pedig nem lett volna hasznuk. Hanem adtam egy kötelezvényt, arról, hogy ha irnokká leszek, akkor megfizetem a kétszáz forintot.

Ezért drukkolok én most, hogy ne érjen valahogy ez a szerencse.

— Pincér! Három porció krumplit vajjal.

Hajlón.

Szép holdvilágos este van,

A méla esend őy ringató;

A tó vizén lágyan suhan

Egy kis magányos gőzhajó.

Nincs a hajócskán senti más,

Csak egy szerelmes ifju pár,

Ringó hajón nász-utazás, —

Ámor, nyilat hegyezve, vár.

Az égen rezgő csillagok,

Férj s asszony a földzeten ...

A tó vizén az ég ragyog —

S ők összebujnak csöndesen.

Csók csattan ... édes suttagás ...

Megérthetetlen halk szavak.

Oh néma üd! szállan varázs!

És újra csókok hangzanak.

S lenn a kazánban bús legény

Éleseti a hajó tüzet: —

Sóhajva hallja a szegény

Az édes suttagás neszt ...

Rudnyánszky Gyula.

KÉSŐ TAVASZ.

A szép özvegy elszunnyadt a karosszékben. Boldog, ábrándos mosoly lebegett félig nyílt ajkai körül, s az álom szelid angyala pár pillanatra lecsillapította szívében a remény és a kétség szilaj hullámzását. Orlay alig várta, hogy a mama éber pillái lecsukódjának. Régóta szenvedett, véget akart vetni a bizonytalan-ságnak.

Egyedül maradtak a szellős erkélyen s önfeledten néztek a kéklő messzeségbe. Teljes fényében ragyogott a tenger, a mint a hanyatló nap sugaréi ezernyi csillogó pikkelyre szakadva fűrdött benne.

— Holnap csakugyan utaznak?

— Igen. A mama határozta így és tudja, hogy a mit ő akar annak meg kell lenni.

Milyen kár!

En is sajnálom, hogy elme gyűnt, mert itt olyan boldog voltam. Imádom ezt a végtelen kéz vizet, ezt a felhőtlen eget, s úgy érzem, hogy egész életemet boldogan tudnám eltölteni itt a tenger partján, a pálmák között. Ugye ön is.

Orlay hátrasímitotta ritkuló haját s felsóhajtott.

— Ilyen kedves társaságban, akár örökre itt maradnék ...

Szeretett volna még többet is mondani, de torkán akadt a szó. Nagyon ügyetlen volt az udvarlásban.

Clarisse elpirult, de nem felelt. Felkapott az asztalról egy pompás piros rózsát s elkezdte tépdetni a szirmait.

— Ön meddig marad itt?

— Ha egyedül hagynak, alkalmassint engem is nemsokára elkerget innen az unalom.

— Hiszen vannak még elegen.

— Igaz ... vannak ... Elme gyűnt utazni ...

Orlay remélte, hogy Clarisse majd meghívja, hogy kísérelje el őket Svájcba. Már szinte beleélté magát abba a boldogságba, hogy együtt fognak bolyongni a havasok és a glecserek közt, szerelmes fantáziájával maga elé varázsolta a legregényesebb helyzeteket s érezte, hogy a Rigi csúcsán, vagy valahol a Jungfrau tövében majd több bátorsága lesz, s eldönti végre jövendő sorsát. Hiszen oly régi ismerősök, miért ne mehetne velük?... De csalódott, s ez a csalódás nagyon fájt becsteltes szívének.

Clarisse csak tépte a piros rózsát s gyermekes örömmel nézte, a mint a szellő felkapott egy-egy szirmot, s mint a tehetetlen himpóra-vesztett pillangót besodorta a tengerbe.

— Apropos! Vernet is velünk jön. Ugy örülök ...

Az a francia piktor?

— Igen. Télen Párisban lakik, a nyarat pedig mindig tengerparton tölti. — Nagyon szeretnék Párisban élni.

— Hiszen az elébb még a tengerért rajongott!?

— Igaz, nyáron ... de télen ...

— Párisban ugy-e ... éppen mint Vernet ur?

— Miért ne ...?

— Igaza van ... Párisban nagyon boldogan lehet élni ...

Felkelt, s füstölgő cigarettjét ledobta a tengerbe. Piciny, alig észrevehető gyűrű támadt körülötte, de csakhamar elsimult. Oda könyökölt az erkélyre s kezébe temette fejét.

— Mi lelte?

— Semmi.

— Egyszerre úgy elnémult.

— Tudja Clarisse a csalódás néma.

— Csalódott valakiben?

— Igen. Abban, a kitől legszebb álmaim megvalósulását vártam, a kire rátettem életem egész boldogságát, a kit ...

— Pszt! Csendesesen, felébreszti a mamát. Lássá, már megint kezd szentimentális lenni ... pedig hány-szor megígérte ...

— Igértem, ígértem ... de mikor olyan a természetem ... és egész életem nem egyéb egy hosszú, fáj-dalmas csalódásnál ...

— Örüljön, hogy még jókor meggyőződött róla, hogy az a valaki nem volt érdemes a bizalmára ...

— Azt nem mondom, ... érdemes volt, de engem nem tart méltónak rá, hogy viszonzozza ...

— De hát kiről beszél?

— Kiről beszélnek ...?

— Pszt! ... A mama ...

— Én istenem, a virágról, a mely nem nekem illatozik, az égről, a mely nem én rám mosolyog, a nap-sugárról, a mely kerüli az arcomat ... és az istenről, a ki elhagyott és megvert azzal, hogy őt megismertem ...!

Clarisse kiejtette kezéből a rózsát s idegesen felugrott. Az imént még nyugodt, gyermekes arcát egyszerre feldulta, elpiritotta ennek a szerelmes vén gyereknek a hirtelen vallomása. Ugy érezte, hogy nem fog merni többé a szemei közé nézni.

Kinos, végtelen csend következett.

Lenn a sétányon megszólalt a zene, s az árnyékos fasorok lassan megteltek elegáns, tarka közönséggel. A pálmák fényes levelei titokzatosan összeszűgtek s Orlaynak úgy tetszett, mintha róla suttagódnak. Érezte, hogy boldondott tett, elragadta a régóta rejtegetett szenvedély, de azért nem mondott le végkép a reményről. Hiszen a tavasz, ha elkésett is, mégis csak a szerelem, a remény időszaka.

Lábujjhegyen oda sompolygott Clarissehoz.

— Kísasszony ... bocsáson meg ...

Nem felelt.

— Haragszik?

— Miért? Nincs rá okom ... Csak csodálom, hogy ennyire megtudott feledkezni magáról ...

— Igaza van ... belátom. De lássa oly régóta rejtegetem, végre ki kellett törni ...

— Felébredt ...

A mama felnyitotta pilláit. Szép nagy szemeiben még ott pislogott az álom, mögötte pedig a kielégítetlen vágyak halovány szikrája. Hirtelenében bajos lett volna ketőjük között választani. Az egyikben tizenhat év úde frissessége s az ártatlanság szelid bája, a másikban az üntudatos szenvedély forrósága, az asszony ellenállhatatlan varázsa.

Tekinteteik egy pillanatra találkoztak.

— Velünk tart egy kis sétára?

— Ha megengedi nagyságos asszonyom ...

Clarisse bement öltözködni.

A mint könnyedén beszőkött az ajtón, a mama jó ideig nézett utána.

— Milyen szép leány!

Orlay némán bólintott s zavarában elkezdett köhécselni.

— Csak most érzem, hogy mennyire vénülök.

Mindenki őt nézi, őt bámulja, a fiatalság neki udvarol, még az aglegények is inkább körülötte forgo-lódnak ...

— De nagyságos asszonyom ...

Hagyja el kérem, ennek így kell lenni és azért mégis olyan furcsán esik.

Tekintete rácsatt arra a rózsára, a mit Clarisse összetépett.

— Olyan a mi sorsunk, mint azé a rózsáé. A mig bimbók vagyunk szeretnek, rajongnak érettünk ... s mikor rózsá lesz belőlünk, egyenkint tépik ki szívünk-ből az illuziók illatos szirmait ... ez kegyetlenség ...

Eleinte szelid megadás, majd vad szenvedély sugá-zott szavaiból, s Orlay elbámolt a búbajos szíren ékezzolásán. Egy pillanatra tán maga is megtántoro-dott, de amint meglátta Clarisset az ajtóban, egyszerű fehér ruhában, széles szalmakalappal a fején s a ke-dély melegségének pislogó szikráival tiszta szeméi-ben, szeretett volna térdreborulni előtte, s nem törődve az ily jelenetek idélen banalitásával, szerette volna tisztán és szenvedélyesen bevallani, hogy szereti. De észbe jutott az első kudarc.

Lenn a sétányon vidám, tarka tömeg kavargott. A pavillonban harsogott a zene s körülötte pajkos gyermekesereg táncolt, kergelődött. Sima volt a tenger,

mint a végtelen rónaság s csak itt-ott csillogott rajta, mint valami vízbe hullott óriási pille, egy-egy halászbárka fehér vitorlája.

Találkoztak Vernet-el. Udvariasan köszönt s Clarissenak is kezet csókolott.

Orlay és Clarisse hátramaradtak. Szótlanul mentek egymás mellett. Orlay érezte, hogy ez az utolsó tete a tete, s tudta, hogy minden perc drága. De mintha megbabonázták volna nem tudott szólni. Előtte ment a piktor, boldog vetélytársa, s bizalmasan suttogott a mamával.

— Holnap ilyenkor már Svájcban leszünk! — szólalt meg Clarisse közönyös hangon.

— Az utolsó este!... Pedig annyi mondani valóm volna még...

Clarisse összeresztett Attól félt, hogy a vén gyerekből újra kitud a forrongó láva.

Leültek az esplanadra. A piktor valamit sugott Clarissenak s a mama lestitött szemmel mosolygott.

Cognacot hozattak.

— Orlay ur — szólalt meg a mama — szánja rá magát és jöjjen el velünk... legalább négyen leszünk...

Clarisse naiv örömmel elkezdett tapsolni.

— Pompás! Orlay bácsi, igazán eljöhettek velünk. Orlay elvörösödött s csaknem kiejtette kezéből a cognacos pohárkát. Erre még sem volt elkészülve.

— Csak nem veszi rossz néven — tette hozzá Clarisse — hiszen oly régen ismerjük egymást...?

Mikor elváltak, Orlay hazament, s kitült az erkélyre. Tiszta holdvilágos éjjel volt. Milliárdnyi csillag ragyogott az égen, s a hús éjjeli szellő halászos messze dalát hozta magával balzsamos szárnyain. Lenn kísértetiesen imbolyogtak a sötét pálmák, s az apró kis habok halkán locsogva nyaldosták a partot. A mint ittült s lassan elvonultak lelkében gyermekkorának s leltint ifjúságának szintelen, sivár képei, kezdte belátni, hogy a tavaszi virág érzékeny, finom szirmocskáik nem bírják el a nyár forró lehelletét, s hogy az elkésett tavaszi csak egy keserű csalódás választja el az ősz sárguló harasztjától.

Érezte, hogy most esett át ezen a csalódáson. Másnap kora reggel elutazott s csak egy rövid levelet hagyott hátra a fogadóban.

Ambrozóvics Dezső.

Holdvilágos...

Holdvilágos, csöndes éjszakákon,
Hogyha szunnyad az egész vidék
S csak az éji szellő jár susogva
Virágokról virágokra még:

Elmerengve, álmadozva járok
Kert végében akácfaik alatt;
Hallgatom, hogy sír a csalógány ott
Mélábisan édes dalokat.

Csalógánynak mámoros danája
Bús szívemnek ah! oly jól esik...
Elhallgatnám késő éjszakáig,
Elhallgatnám kora reggelig!

Hallgatom a dalt s eszembe jutsz te
Szöke fűrtől, drága kedvesem!...
Kert végében ezt a mélabús dalt
Oh! be sokszor hallgatád velem!

Rád gondolok édes, drága gyermek,
Mintha látnám halvány arcomat,
Mintha mondnád újra: „E madárka
Hejh! én nálam százszor boldogabb!

Be szeretnék ily madárka lenni
A vadonnak a legmélyiben...
Hejh! ott volna igazán csak boldog
Az én sokat zaklatott szívem!

— Egy ősszel, ha haldokolni látnám
Az erdőt, a szép természetet:
Egy fájdalmas, szívrendítő dalban
Elsőhajtnám árva lelkemet!...“

Igy beszéltél lelkesülten, édes,
És könyezve hallgatálak én.
Lelked ilyen sötét gondolatját
Oh! még akkor meg nem érthetém...

Lassan-lassan halaványabb lettél,
Mint letépett bimbó hervadál —
És egy csöndes őszi alkonyatkor
Eljött érted a rideg halál...

S megértettem, mért szünt meg dobogni
Jó szivecskéd s e nemes kebel!...
Oh! fenséges is lehet az: lassan
Szerelem tüzeben égni el!

Szabodka Gyula.

A HÓ.

Már két nap óta esik szakadatlanul. Egy óra előtt, mikor ez a korai téli est még nem köszöntött volt be, jól láttam, hogy belepte már a házakat, az utakat. Most azonban este van. Egyike ama téli estéknek, melyeken oly élénken varázsolja élénk a multat a szoba titokzatos homálya, melyeken a rég nem látott alakokat oly hiven varázsolja élénk a képzelet... Az árnyak mintha előttem lebegnének, mintha olvasnák kőbor gondolataimat, hogy felöltés amaz alakokat, melyeken, mint régi emlékeken, mereng képzeletem.

Igen, árnyak, régi emlékek. Azok, a kiket az est-homály varázsa alatt megelevenedve látok magam előtt, rég elköltöztek az árnyékvilágba; régi emlékeim ezek, abból az időből, mikor tavasz, ős, verőfényes tavasz volt a természetben és virágos tavasz, napsugaras kikelet életben. — De azóta nagyot változott a természet, nagyot életem. Verőfény, tavasz nincs többé a természetben: künn esik a hó, tél van; ifjúkor, kikelet elmúlt életemben: hajam, szakállam hó, életem tele van itt... Az esthomály élethű árnyaival gyakran varázsolja vissza ama kikeletet — emlékezeteembe. De ilyenkor az álmodozás, a merengés pár pernyi boldogságát sokszorosan felülmulja a szomorú valóra ébredés fájdalma, keserve.

Itt hagyom a szobát szomorú emlékeivel, lengő árnyaival, kiragadom magamat az emlékezet bilincseiből; az ablakhoz állva nézem a nyüzsgő, siető, munkálkodó emberiséget. A szemközti levő ház előtti lámpa fényes kört világít be, csillámító, aranyos fényével, a körön túl sötét éj van. És a hó még mindig esik; a pelyhek a látatlanból jöve végig siklanak a lámpa fénykörén, hogy ismét a látatlanba tűnjenek.

Nézem az embereket, a havat, de hiába. azoktól az emlékektől, melyekkel az imént foglalkoztam, nem tudok szabadulni; ez a hűr egyszerű megpendítve, hosszú sorát adja a fájdalmas hangoknak. Ujjaim még dobognak az ablakon, szemem még keresi a sötétben sietve eltűnő emberek nyomait, — de érzem, hiába iparkodom ezekkel foglalkozni: a lámpa fényében lebegő hópelyhek, a merőn néző szem előtt karikákká szélesedve, egy átlátszó lepel képeznek... s mintha csak e vékony átlátszó lepel választana el ama régmúlt tavasztól, a gázlámpa fény sugarait a tavasz aranyragyogású napsugarainak látatja felhevült képzeletem.

A képek, melyek a vékony lepel mögött sorban eléműnnek, mind a tavaszi nap kedves fényével vannak behintve. Ez a verőfény olyan jól illik ahhoz a kerethez, melyben pajzán nevetéssel futkároz a két kis gyermek; az egyik ő, fényes arany fűrtjeivel, melyeket szét-szór a játszi tavaszi szellő, a mint pihegve, kipirulva üldözi a kis lepkét játszó társával, velem együtt. Midőn így szaladva oly sok-sok virágot tapostam le utamban, nem sejtettem, hogy egy hasonló letört virágért, életem tavaszának egy drága virágzáráért, még most, életem de-lén is keseregni fogok, hogy a megtört virágot, most életem alkonyán is fogom siratni.

A két gyermek felnőtt; ime, előttem áll, a karesu, bájos hajdon és az életerős ifju. Látom, mint akkor, mikor pillangó helyett magasabb cél lebegett előttünk... egymás mellett ülünk, mint akkor, terveket szöve a jövő-ről, elmerülve egymás tekintetében, közel a célhoz, hogy örökre egymáséi lehetünk...

Egy szélrohám megzörgeti az ablakot; a lámpaláng nyugtalanul lobog, az előtte elterült hófátyol, mintha szétszakadt volna; azután minden olyan lesz, mint az előbb, csak hogy elem több kép nem tűnik; az a lámpa sárga fényével csak a tavaszt tudja elképzeltetni, már pedig ama képek folytatásában, további életben nem volt több tavasz. Tél volt mindig, tél, hó mindenütt; az én számomra többé niesen tavasz. Ez a hó, mely oly sűrűn esik, elborítja fehér lepelével azt a sirt is, mely messze, messze innen, elhagyva domborik a temetőben. De a siron csak kívül van tél, hó; belül, elzárva a világtól, a tavasz jelképe, bájos, de letört virága nyugszik. Csak ott a sírban lelem én meg tavaszomat, mely vilá-gomra többé el nem kerül; e világon elmúlt számomra a tavasz a természetben: künn esik a hó, tél van; ifju-kor, kikelet és minden virága elmúlt életemben: hajam, szakállam hó, életem tele van itt.

Virág Sándor.

Vanitatum vanitas.

Hogy megcsókoltalak, te rám borultál
Szó nélkül és zokogtál hevesen.
És én — gyalázat! — én ügyeltem arra,
Hogy meg ne lássék majd mellényemen.

.... Azóta — hogy ne gyűrjük azt a mellényt —
Ha úgy fordult a sor, le is vetém.
Hány asszonnyal, meg kánnyal boldogultam!
De boldog azért nem voltam, nem én.

Mit ér a kék, ha tart ameddig tart és
Utána annál lankadtabb vagyok?
Az élet maga mit? Don Juan és Caesar,
Shakspeare és Kis Pál egyformán halott.

A satnya perc is semmivé lesz és ti,
Ti is csak azzá, övszke századok!
Vagy léteztek, mi nem tart mindörökké?
Letűnt koroltok, válaszoljatok!

Hallgatnak. És az ember egyre kapkod
Remény után s imígyen jégben áll,
Hogy fris maradjon mire majd rátátja
Száját az éhes gourmand, a halál.

Révész Ernő.

ÖT PERC AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA UTAZÁS ELŐTT.

(Egy amerikai levélből merített legújabb rémdráma.)

Soha életemben — beszél a levél írója — viharral úgy zúgni nem hallottam, mint ama rémdráma éjszakáján. Ez alkalommal sokáig várok a gyorsvonatra. Az éj koromsötét volt, és a szünni nem akaró viharról meg-megrázkódó gázlámpák kísértetiesen szórták fényüket ide s tova a sötétségbe. Az indóház ablakai recsegnek, az épület reng; künn az orkán rettentően üvölt, az eső patogva csapdossa a falakat; mintha az elemek harcra keltek volna egymással, mintha az egész világ, ég és föld

megindult volna. Fontos ok készített, hogy éppen ezen éjjel utazzam. Remegve gondoltam a széles folyón átvető óriási függőhídra, melyen a gyorsvonatnak át kell haladnia. A hid ezer láb széles, két iszonyu drótkötelen függ és csak kevés a szédítő mélységben fekvő folyamból felnyúló vasoszlop tartja. Jajj, ha az átkelésnél szerencsétlenség történik!

Egy éles fűtő!... a gyorsvonat rideg zakatolással törtet be az állomásra. A vonatvezetőtől női kupét kértem. Több kupét kinyit, mind telve van; sietve még egy ajtót nyit, ép e pillanatban bevillanó fényugárnál láttam, hogy csak ketten vannak benn. A leghátso sarokban összezsugorodva egy fiatal leány ült, kezét mellére szorítva; ártatlan arcvonásain sajátságos felindulás látszott. A leány mellett toladó közelben egy férfi ült, kinek szemeiből csakhamar kiolvastam, hogy kalandor kéjvádlás. A kupé ajtaja legott becsukódik, én a leánnyal szemközti helyet foglalok, — mire a férfi kissé félrebb vonult. Csakhamar beszédbe ereszkedünk. A leány ritka szeretetreméltó volt; barna szemeivel oly nyájasan tekintett maga elé... arcából kisugárzó gyermekded szivjóság és szűzies ártatlanság elragadó benyomást tettek reám. Elbeszél nekem, hogy több mint száz mérföldről jő, hogy mint komorna helyét meg elfoglalni, és értelemre adá, hogy e férfi a kupében neki tökéletesen idegen. Halkan és angolul társalgánk, az idegen férfi, ki közben egészen a másik sarokba húzódott vissza, nem igen érthetett bennünket. Utitársunk öltözete, egész kinézése az első pillanatra elárulá, hogy lelkiismeretlen kalandorral, léha rouével van dolgunk. Gyűlöletemet irányában nem palástolhattam, hogy ártatlan utitársnőmet trágár beszédével nyugtalanítá a mint ezt a leány könnyezve elutatóg nekem. Mily rossz szíve lehet e férfunak — gondolám magamban — a ki még akkor sem tud szenvedélyeinek parancsolni, midőn a bosszúzó istenség rettentő orkánya tombol körülötte!

A szélvész tényleg szakadatlanul dühöngött; mintha a vonatot a sinekről le akarta volna hajítani, oly erős heves szélrohámok vágódtak a vagon oldalához. Szédítő sebességgel, a száguldó viharral mintegy versenyezve ro-gott tova vonatunk az éjben... a borzalmas éjben. Ajánlom a fiatal hölgynek, hogy imádkozzunk. Örömtelten engedelmessé váltam... és imádkoztunk. De különös: minél tovább haladtunk, annál jobban féltem a hidon való átke-léstől. Érzékeim mintha megszigbadtak volna... elkezdtem szédülni... lát fogott el... beláttam, hogy tovább nem mehetek. Ijesztő sejtélem vett rajtam erőt... Kijelentettem társnőmnek, hogy a legközelebbi állomásnál, közvetlenül a nagy hid előtt kiszállok. Együttl kértem őt is, hogy szálljon ki velem és holnap tovább utazunk. De a mily fájdalmasan lepte meg távozásom, ép oly állha-tatos maradt kérésem visszatartásában. „Uraságomat értesítettem jövetelemről, nem szeretnék késedelemmel megjelenni“ felelé. „De csak szálljon ki, hisz a vihar ménteségül szolgáland“ válaszolám. „Nem félek“ — mondá nyugogtan — a jó Isten gondoskodni fog rólam.

„Hát ha szerencsétlenség éri?“ „Imádkozni fogok még tul leszék“ volt megint nyájás válasza és ezen hatá-rozott szavainál félénk pillantást vetett kelletlen utitársa felé. A vonat megállott. Szivélyes ölelés közt elbucusz-tunk egymástól... hisz benső barátok lettünk. Midőn kiszálltam az idegen pislogva felnyitá szemeit, melyekből egy rosszlelkű örömsugár villant felém.

„Get dout, get dout!“ könyörögtem még egyszer barátomnak. Egy pillanatig habozott, de csakhamar vá-laszolt: „szót kell tartanom, az Ur kegyelme velem!“

Utolsó készszoítás, a mozdony fűtője, a gyorsvonat elrobog a folyam felé. A sötétség tengeréből, melybe a vonat beleiramlott, ijesztően kandikáltak ki a hidnak gáz-világította magas oszlopai és az óriási drótkötél. A telkor-bácsolt folyam hullámainak moráját még az orkán sem bírta tulzogni. Most hajt be a vonat a hidra; lassan és óvatosan halad; már nem lehet mást látni mint a leg-utolsó vagon lámpáit és a mozdony kéményéből fel-telvil-lanó szikra tömeget. Hirtelen csend áll be... a szélvész megállott... csak a mélységbe zuhogó víz hallatszik. Én imádkozva szemeimet a vonat után szegeztem, mely most a hid közepén lehetett. E pillanatban egy borzasztó dőreje ég és föld megrázkódik!...

A hirtelen feltámadt orkán tizszeres erővel nekítőri a hidnak... és győzött. A hatalmas vasmű iszonyu roppanással szétrepedt... a mozdony siketítő vészfütye, száz meg száz torok szivrázó jajgatása... és a vonat mint egy óriási rakéta hosszú tűzszályaival villámként zuhan le a mélységbe. Egy egzhasító robbanás fejezte be a rémdrámát: — a kazán a vízben explodált. Most ismét csend jön... a gyorsvonat ott hevert a folyam fenekén. — En hangos kiáltással összerogytam, — annyira elborzadtam e gondolatnál: „öt perc az örökkévalóságba utazás előtt... mely isteni kegyelem szabadított meg engem e borzasztó katasztrófától!...“

Nyolc nap mulva értesültem, hogy minden mentési kísérlet sikertelen volt. Néhány vagon kivételével még meg sem találták az egész vonatot. Senki sem menekült meg. Öt percel a katasztrófa után mind halott volt.

Ezen éj félelmes emlék marad életemben. És az én kedves utitársnőm?... egész életemben viszhangzani fog szívemben vigasztaló bucsuszava: „Imá-dko-zni fogok mig tul leszék“... A gonosz kisirtó pedig nem is sejté, hogy a halál sötét terveinek nyomában volt.

M. M.

Vágy.

Megkap a vágy: viszontlátni!
Csak még egyszer, utóljára,
Csak egy szóra, egy utolsó,
Rövid búcsú-pillantásra!

Aztán menni messze, messze!
Soh' látni többé téged,
Keresni a magány útján
Búmhöz illő sötétséget.

Szüntelen csak menni, menni,
Vándorolni mindig messzebb,
És viselni és cipelni
Azt a nehéz, nagy keresztet.

... Mig nem aztán, ismeretlen, Vad, kiellen pusztaságon, Rám borulna, betakarva Feledtető, édes álom!

Erdélyi Zoltán.

A NAGYAPÓ MESÉJE.

(Karácsonyi kép.)
Írta: Del Toró.

... Szízi... szízi... szízi... fűtyült keményen az öreg tölgyes szele, midőn kiszabadult Aeolus barlangjából és végig sepepte az utcákat a szállingó hópelyheket. A zuzmarás fák karesu derekait meg úgy megröptetett, hogy fájalmunkban jég-könnyeket hullattak a fehér szemfedéllel bevont göröngyös földre. Mert olyan a föld ilyenkor mint az obszid: rongyos. Csak itt-ott dugja ki fekete testét, mintha esdekelné szél uramhoz, hogy takarja be csillogó hópelyhekké az is, mert megfázik. És az öreg szél nem instáltatja magát kétszer (hisz már nem völegény), hanem neki kavarog fagyos szárnyaival a nagy mindenségnek és úgy vágja a kövő fagyott hóbarázdákat az anyaföldhöz, hogy vén csonthai csak úgy ropognak belé. Bizony, nem jó ilyenkor kacérkodni a megvadult természettel; sokkal kelemesebb a meleg szobában a tüzes kandalló patogó lángnyelvei mellett elhallgatni a nagyapó édes meséjét, mely visszavarázsolja a régmúlt idők emlékeit és aranyos jókedvvel tölti el a csapogó kis unokák fogékony keblét.

Karácsony előestéje volt.

Az apró nemzedék körülfogta a nagyapó szelid alakját és végig simitván hófehér szakálát, esicsérgő hangon esdekelt, hogy mint máskor, úgy most is meséljen nekik valami szépet addig, míg a kis „Kriszkindi“ elhozza a ragyogó karácsonyfát.

Es a nagyapó maga mellé ültetvén a haza leendő oszlopait, elkezdett mesélni.

... Hát, kedves gyermekeim, egyszer régen, nagyon régen, mikor még rossz csillagok jártak az égen, volt egy nagy, nagyon nagy háború. Két fejedelem lakott egymásnak tözsomszédságában: a magyar király, meg a muszka császár. A magyar király szerette a békét meg a népet és nem bántott senkit sem, hacsak őt nem háborgatták; de azután meg olyan volt, mint a dühös oroslán: nem kegyelmezett senkinek sem. A muszka császár meg nem igen kedvelte a népet, hanem inkább szerette a háborút és ha csak szerét ejthette, belekötött mindig a szomszédokba. Nagy volt már a „dominijuma“, de azzal sem elégedett meg, hanem egyszer csak nagybüszkén rátette a lábát a magyar király „portájára“ is.

Nosza lett erre riadalom, de nagy.

Megfuvatták a trombitát, körülhordozták az országban a véres kardot, ami mindig nagy veszedelemnek a jele és glédába állították a fegyverfogható fiatal legényeket, mert a haza úgy kívánta, hogy mindenki, ha kell, életét és vérért áldozza föl hazájáért és királyáért.

Akkor még nem volt gőzköcsi, amelyen elvitték országot látni, csatát vívni a legények elejét; még csak az sem dalolhatták a síró-rívó leánykák (már persze olyanok, kiknek a babájuk is elment), hogy: verd meg Isten a vasköcsi kerekét... de Tisza Kálmán se fuvatta még akkor a riadót... nem bizony... hanem kiki a maga alkalmatosságán tette meg a farszto utakat, de azért olyan jó kedve volt, mint a mosolygó almának, mert tudta, hogy a „burkusra“ fognak piros nadrágot szabni.

Hej, fiaim, nagy idők voltak azok! A szívem most is elszorul, ha visszagondolok rájuk.

Az édes anyák siránkozó jajjai összevegyültek a szerető hitvesek panaszhangjaival, melyeknek visszhangja mint egy fájdalmas moraj hasított a keresztül a levegőt; de azért mindannyian azt mondtuk: meggyünk, el kell mennünk! A haza veszélyben forog. Magyar ember szíve pedig olyan, ha a hazát veszély környékezi, mint az acél, nem hajlik meg, nem lágyul meg, hanem inkább megszakad... bánatában.

El is mentünk.

A trombiták harsogtak, a dobok peregték és mindannyiunk ajkáról csak egy ima hangzott el: Isten áldd meg a magyart!

Amint a határhoz értünk, a muszka ágyuk ránk tátozták förtelmes szájukat és úgy okádták az öldöklő golyóbisokát, mint valami tűzhányó; de mi sem voltunk restek, nekiduráltuk a „esicsóinkat“ és úgy szórtuk rájuk a tüzes bombákat, hogy potyogott a burkus, mint az érett szilva. Azután kivonták a huszárok fényes kardjaikat a hüvelyükből és „éljen a haza“ kiáltással rohantak az ellenségre, mint egy vérengző tigris a zsákmányára.

Puskák ropogása, kardok csatogása és ágyuk bömbölése töltötte be a levegőt és olyan sűrű füstoszlop emelkedett fel az égre, mint a sötét éjszaka.

Egy pár pillanat alatt a csata el volt döntve.

A füstoszlop, mint a köd a napsugárban, széteszött, a zaj lecsendesült és a néma légtér csak a csatateren elterülő haldoklók halálhőrgése vegyült be. A hős harcsook kiömlő piros vére pedig végigfutott a fehér földön, mint egy patakoeska és rózsaszínre festette a csillogó hópelyheket; mert akkor is ilyen zímankós, hideg tél volt, mint most. És ha jól tudom, éppen karácsony hete volt.

A csata meg volt nyerve.

— És ki nyerte meg a csatát? — szakasztotta félbe a nagyapó beszédét a kis Aladár, mialatt a többiek bámuló szemekkel kísérték az öreget és alig várták, hogy újra megnyiljanak ajkai.

— Hát ki más, édes gyermekeim, mint a magyar király, a magyar legényekkel!

— Nincs szebb katonája a világnak a magyar huszároknál, de nincs is bátrabb. Megsarkantyuza a lovát, szelnek eresztí a kék dolmányát és bátor szívvvel rohan a csatába, hol villámokat szór a kardja és száz halált oszt a karja!

És itt kipirult az öreg arca, szemei fénylettek, mint az éjszakai csillaga és nagyot pödörített hosszú, ősz bajuszán, mert édes volt neki is a visszaemlékezés... hisz az ő karja is ott osztotta a halált, az ő kardja is ott szórta a villámokat. Csak hogy akkor a délceg fiatal legény ült a karesu paripán, most meg a szelid képi jó öreg mesélt az aranytűrtű kis unokáknak, kik beteltek a szavaival, mint az apostolok a szt. lélekkel.

— Mondom, a csata meg volt nyerve.

— Csata után a jó király elbocsátotta katonáit. Azok vették a sátorfájukat és a szélrózsa minden irányában elszáledtek, hogy minél hamarabb a jó anya és szerető hitves ölelé karjai közt egy új tusát vívjának: a viszontlátás édes-keserű örömeivel. Mert voltak ám olyanok is, akik bédán és csonkán tértek meg, de azért büszkék voltak arra, hogy a hazáért és királyért vésztek!

Most a gyermekek szemei önként megakadtak a nagyapó jószágos alakján, mert bizony neki is ott maradt a balkarja és csonka volt, mint sok más, de azért a világegyet sem merték volna kérdezni, hogy hol maradt az a kar, hanem e helyett szivszorúva lesték tovább is arany szavait.

De itt az öreg most már be is akarta fejezni a meséjét, mondván: Fiaim ti is olyanok legyetek!

Hanem amint az unokák ezt észrevették, újra hozzásimultak és csengő hangon kérték, hogy meséljen még, mesélje el, hogy miként tértek vissza a huszárok a nagy utról.

— Az ugyan nagyon hosszan tartana fiaim, — mondá az öreg — hanem addig is míg a „Kis Jézus“ bekopogtat az ő szép ajándékával: az örökké zöldelő karácsonyfával, kiszakított a hazatérés emlékeiből egyet, melyre vigan fogtok visszaemlékezni mindig, még akkor is, midőn már nagyok lesztek és a ti unokáitok hallgatják a mesét ajkaitokról.

Mint mikor ősszel a fecske keletre száll és szebb hazába megy vigadni a madár, úgy szállinkóztak a vitéz legények is csata után a „Burkus“ országból egy szebb hazába: a magyar hazába.

Csapatosan jöttek egy darabig, míg el nem kellett válniok, mint a jó testvérek és „rágyujtottak“ a legszebb huszár-nótákra, a melyeknek dallamos hangjait a goromba északi szél fagyos szárnyaira vett és fűtyülve vitte édes hazájuk felé hirmondónak. Mikor pedig el kellett válniok, bucsu-kezet szorítottak egymással és kiki folytatta az utját a maga faluja felé.

Történt, hogy egy nyalka magyar huszár meg egy német dragonyos együtt folytatták utjukat. Csakhamar megbarátkoztak egymással, ami különben rövid katona dolog is.

A holdvilág fagyos képével bevilágította utjukat, és ők nem törődve a dermesztő hideggel, egész éjjel ropogtatták a csikorgó havat, csak hogy minél hamarabb haza érkezhessenek.

Minthogy azonban az idő nagyon lassan múlt, egymást mulattatták szebbnél szebb katona bravurokkal.

Egyszer a dragonyos azt mondta többi között a huszárnak, hogy ő egy háború alkalmával igazi „huszár bravúr“ csinált, mert egy tíz mérföldről sebesen repülő ágyugolyót, mely éppen a király fejének volt szánva, hirtelen elkapt a tenyerével és husz mérföldre hajította vissza oly erővel, hogy az ellenség csapatait rongyokra szakította. Kapott volna is e hős tetteért „medáliát“, de nem fogadta el, mert amit tett, nem volt vitézség, hanem csak kötelesség; azért pedig nem illik kitüntetést elfogadni.

A huszár, a ki már jól ismerte az ilyenfajta katonai „megnyilatkozásokat“, amit közönségesen füllentésnek neveznek, csak annyit mondott erre, hogy: lehet, hanem amint a német tovább is akarta folytatni a beszédét, így szólt a huszár:

— Megállj pajtás, most már rajtam van a sor... elmondok neked én is egyet-mást tapasztalataimból.

Egyszer midőn egy csatározás alkalmával ki voltam rendelve „portyázásra“, kissé elmaradtam a csapatól; ez ugyan nem tett volna még semmit sem, hanem egyszerre csak azt vettem észre, hogy a paripám szörnyen kezd velem ágaskodni és horkoló orrlíkain fujja a párákat mint egy tüzes sárkány.

— Nem tudtam, hogy mi lelte.

— Odatekinttem egy jobbról eső nagy bokor mögé, hát láttam, hogy ott egy óriás rejtőzködik. Magam is meghöködtem, de azért nem „lantoltam“ el, hanem bátor szívvel szembeálltam az óriással. Hát, uram fia, most láttam csak, hogy annak egyik szeme két öltre van a másiktól és....

Hanem itt már közbe vágott a dragonyos és azt mondá, hogy: az nem igaz!

— Mít, nem igaz! — mondá a huszár szemeit összeráncolva. Hisz te az előbb husz mérföldet hazudtál még sem szóltam semmit, én meg csak két ölet emlegettem, mégis hazudok?!

— Már pajtás az nem igaz — erősíté a dragonyos. No megállj, gondolta magában a huszár, majd megboszulom magamat ezért a vakmerőségédért rajtad; nimet, majd megbánod, hogy a magyart egzekváló!

A hold sápadt képe majd kibukkant a fellegek mögül, majd meg elbujt, mintha kózt volna, a katona pajtások pedig csak mentek, megdögöltek. Persze, hogy a nagy „marsch“ alatt elfogyott az „elemőzsiájuk“, és mindkettőjük gymora olyan hangosan koncertezéft, hogy az ég csillagai is megálltak hallgatni a keserves hangokat.

Egyszer csak megszólal a dragonyos:

— Pajtás, beh éhes vagyok!

— Én sem vagyok szomjas — válaszolá a huszár röviden.

— De jó volna, ha egy hosszú sült kolbászt találnánk az uton, — fonta tovább gondolatait a német.

— Bizony, Isten áldása lenne — replikázott a huszár.

Hát amint így beszélgettek, egyszerre csak egy nagy fához értek, melynek fehér, havas ágain kényelmesen hintáztott egy hatalmas, hosszú, füstölt kolbász.

No, gondolta magában a huszár, megboszulom most magamat a nimeten.

Megálltak hirtelen mind a ketten és a bámullatól egy ideig szóhoz sem jutottak. Mert valóban nem gondolhatták el, hogy honnan jutott a fára az a kolbász. De nem is soká kutatták a nyitját, hanem hozzáláttak a leböngézéséhez, hogy mihamarabb bekebelezhessenek.

A huszár csonka lévén: nem mászatott a fára; felsegítette hát a német pajtást.

Midőn pedig a „sógor“ szépen leszedte a fagyos ágakról, így szólt hozzá a huszár:

— Pajtás, nagyon uszik a kolbász után a nyálam, nem várhatok, míg „lekezemergsz“ a fáról... Azután pedig egyet gondolt és így folytató: hanem tudod mit, fogd te az egyik végét odafönt a fán a szádba,

a másik végét meg bocsásd le, hogy én szopogathassam; azután egymás felé fogjuk rágni és aki jobban bírja, jobban marja.

A német gondolta magában, hogy ez nagyon jó lesz, hisz ő fönn van a fán, hát neki több fog jutni a jóból. Leeresztette hát egyik végét a huszárnak.

Erre mindketten jól neki álltak a lakmározásnak.

Midőn azonban a huszár látta, hogy a „sógor“ nagyon jó étvágyal rendelkezik s hogy ő így a rövidebbet húzza majd, egyet gondolt és kész volt a bosszúálló huszárfogás.

Jól betette a szájába a kolbászt, keményen a fogai közé szorította, azután pedig a fogain keresztül így szólt a pajtáshoz:

— Megfogtad nimet?

A német sógor erre gömbölyűre tátotta ki a száját és lekiáltotta, hogy: ja!

A huszárnak nem kellett több, kirántotta a kolbászt hirtelen a sógor karikára nyitott szájából és futott... futott... egész hazáig.

Igy járatta meg fiaim a magyar huszár a német dragonyost, nem bosszúból, mert azt a huszár nem ismeri, hanem csak tréfából.

— És ki volt az a magyar huszár? — „okvetetlenkedett“ ismét a kis Aladár.

Az öreg fekete nagy szemei erre ismét fénylettek, mint a szt. János bogár, ismét pödörített egyet hosszú, szürke bajuszán, azután pedig felegyenesedett mint egy óriási tölgy, mely a viharral dacol és szinte lázasan így szólt:

— Hát ki lett volna más, mint én!

A gyermekek most még jobban hozzásimultak, összecsókolták az egykori vitéz huszárt és csengő hangot hallgatták ki a jó nagyapó vig meséje fölött, melyet még igen sokáig emlegettek maguk között és mindig jóízű nevetek a tátoztó száju németnek.

— Hát az a dragonyos ki lehetett? — kérdék mindannyian egyszerre.

— Az a német... az a német dragonyos pedig nem volt más, mint a... .

De ezt már nem mondhatta meg nekik a kedves nagyapa, mert egyszerre csak kitért a belső szoba ajtaja, egyszerre csak káprázatos világgosságot szórtak a nagy csillárnak apró üveg nyelvecskéi és ott állott a gyermekek legnagyobb öröme az aranyos karácsonyfa: zöld reményességével, vigaszt nyújtó hitével és szétáradó szeretetével!

Künn az utcán tovább is üvöltött a fagyos szél, a csonka toronyban pedig megkondult a nagy harang érc hangja: bim... bam... bim... bam... és magával ragadta a bethlehemi pásztorfiuk magasztos éneket: Krisztus Jézus született, örvendezünk, neki hála éneket zengedezünk... .

És a jó gyermekek utána zengték a melodikus hangokat és leborulva áldották a világ Megváltóját: Krisztus Jézus!

Azra.

(Heine.)

A szultánnak szép leánya Estéknél föl és alá jár, Lenn a kerti szökököttnél, Locsogó vizek zajánál.

Estéknél egy ifju szolgál Tiúnt fel a királyleánynak, Estéknél ott állt a kútnál, Minden este halaványabb.

A hercegnő egy ily este Gyors szavakkal kérdi tőle: Szólj rab ifjú, hogy neveznek, Családod, hazád miféle?

Yemenek hívják hazámat, Engem pedig Mohammednek; Nemzetsem azon Azrak, Kik meghalnak, ha szeretnek.

Pataj.

KARÁCSONYI PATTANTYUK.

Praktikus tantárgy.

A tanítói képezdékben dacára a tanulmányi tulterheltségnek, egy új tantárgyat akarnak behozni. Az új tantárgy címe: „Módszertan, miként lehet háromszáz frt tanítói fizetésből uri módon megélni.“

Es e tantárgyat nem ezer forintos tanárok fogják előadni, hanem oly tanítók, kik a kérdéses módszernek gyakorlatában vannak, p. o. egy vaskuti tanító; vagy még leghivatottabb lenne e katedrara a gyurityi tanító.

Cigány differitisz.

Cigány: Doktor uram, nem bírok nyelni. Doktor: Tán differitiszed van? Cigány: Kérem, még annál is rosszabb; má' kít nap óta nincs mit nyelni.

A zsidóiskolában.

Tanító: Minő hibát követtek el József testvérei, midőn őt eladták? A kis Lévi: Khérem, hogy nagyon olesón adták el!

Bölcs feleletek.

Ki volt az az igralmas szamaritánus? Egy olyan ember, a ki számaron ült. Ki a legokosabb ember? A pék, mert legtöbb sütnivalója van.

Ki a legingatagabb jellemű ember? A cukrász, mert legtöbbet haboz.

A fotografus.

A fotografus haza viszi a könnyelmű fiu arcképeit és mutatja az apának, mondván: „nemde nagyon hasonlítanak reá?“ „Oh igen“ feleli az apa. „De kérem az ifiur még nem fizette ki.“ — „Oh ez még legjobban hasonlít rá!“

Szemrehányás.

A tanárné férjéhez: Ferikém te jobban szereted a könyveket mint engem. Bár én is könyv lehetnék!
Férj: Bizony jó is lenne, és pedig kalendárium...

Gombóc.

No Gyuri, hogy vagy megelégedve majstromékkal? „A majsterral csak meg vagyok, de a majsternével sehogys meg vagyok megelégedve.” „Miért?” „Mindig gőzgombócot főz.” „Hiszen az nagyon jó, te bibasz!” „Igen ám, a gombócot majstromék eszik meg, a gőz meg nekem marad.”

A mit az asszony nem tehet.

A lelkész oktatja a jegyeseket és a menyasszonyok többi közt azt mondja, hogy az asszony tartozik férjéért mindenkor híven követni. „Azt én nem tehetem”, jegyzi meg a menyasszony. „Miért?” rival reá a szigorú lelkész. „Azért kérem, mert az én leendő férjem levélhordó!”

Heineből.

*Ne félj semmit, kedves lelkem,
Nálam elég biztos lehetsz;
Ne félj, hogy ellopnak minket,
Az ajtómon jó a retesz.*

*Nincs veszélyben szobánk, házunk,
A vihar csak hadd tomboljon;
S hogy tűzvész se keletkezék,
Im, a lámpánk is előltom.*

*Karomat most, ugy-e lelkem,
Nyakad köré is fűzhetem;
Nagyon könnyen meghűlhetsz ám
Kendő nélkül ily hidegben.*

S. József Imre.

Közzgazdaság.

Felhívás cukorrépa termelésre.

A hatvani cukorgyár a vármegyénk területén termelendő cukorrépat hajlandó az alábbi feltételek mellett átvenni:

A répa 5% levonással métermázsánként a termelési helyhez legközelebbi vasutállomásnál 76 krajvá vetetik át.

A gyár a répa átvétele után történő elszámolásra magot kilogrammonként 25 krajvával ad. Az esetleg bármely okból utánvetésre szükségelt vetőmagot a gyár ingyen adja. A termelő köteles csakis a gyár által adandó magot használni.

A termelő kivására a gyár minden cukorrépával bevetett kat. holdnyi föld után 4%-ra 30 frt előleget ad és pedig vetés után 15 frtot, a második kapálás előtt 15 frtot.

Aki e feltételek mellett hajlandó cukorrépat termelni, sziveskedjék alulírtokhoz fordulni.

Tudnivalók a termelésre:

Vizenyős, mély fekvésű, friss törésű, szikes, áradásnak kitett, frissen trágyázott föld a cukorrépa termelésre nem alkalmas.

Legcélszerűbb előveteménye az őszi buza vagy rozs, másodsorban az árpa, tavaszi buza és koránérő tengeri.

A talaj bemunkálását illetően az őszi mély szántás nagyon ajánlatos. Tavasszal vetés előtt sekélyen kell szántani, vagy amennyiben a föld megengedi, a szántás pótolható extirpálással.

Vetési ideje április hó elejétől május hó közepéig terjed. Kivételesen, például kipusztult vetésnél, utánvethető május végéig.

A cukorrépa legcélszerűbb folytatólagos sorokba vetőgéppel vetni vagy 2-3 cm. (1") mélyre kapanyéllal huzott barázdácskába. A sorok egymástóli távolsága 32-34 cm. (12") legyen. A fészkeket nem ajánlatos.

A vetés 2-3 hét alatt kikél, ekkor azonnal kapálni kell. Ha kissé megerősödik, ritkítandó s ha már 2-3 levél mutatkozik és gyökere ludtoll vastagságú, egyezendő, úgy hogy a növények egymástóli távolsága a sorban 16-18 cm. (6") legyen.

Egy kat. holdra 10-12 kiló mag szükséges. A maggal nem szabad takarékoskodni. Mentől sűrűbben vetünk, annál kevesebb esélynek van a répa kitevé.

Ha hiányok mutatkoznak, utánvetéssel pótolandó.

A répat valahányszor gyomos, a földje csepepes, kapálni kell. Évenként legkevesebb 3 kapálást igényel. Az utolsó kapálásnál a répa a levél koronáig feltöltögetendő.

Az érési állapot vetés után 6 hónapra következik be, vagyis szeptember-október hónapban.

Minden egyéb tudnivalóra nézve készséggel felvilágosítást nyújtok.

Zombor, 1891. december havában.

Rombay Dezső,

a Bács-Bodrogi vármegyei gazd. egylet titkára.

Az új távirati díjszabásra vonatkozólag megjelent a kereskedelemügyi miniszterium rendelete, mely részletesen föltünteti a beálló változásokat. Az új díjszabás jövő hó 1-én, vagyis újévkor lép életbe. — E rendelet szerint a táviratok díja a magyar korona területén, úgy szintén a magyar-osztrák, bosznia-hercegovinai, valamint a magyar-német csereforgalomban a régi 24 és 30 kros alapdíj megszüntetésével szavankint 3 krosban, 30 kros díjminimumban lett megállapítva. E díjakat bélyegeken kell fizetni. A helyi és kedvezményes határvidéki forgalomban pedig a 12 kros alapdíj elejtésével, 1 krosban, 20 kros minimummal. A magán- és vasuti telegraf-hivatalokban ugyanezeket a díjakat fogják szedni, csak hogy készpénzben. A feladott táviratokról kiállított nyugta 5 krosba kerül, a távirat blanketta pedig 1 krosba. A kereskedőcégek, amelyek meg akarják őrizni távirataik kefelevonatait, maguk nyombatják blankettáikat, az állami blanketták mintájára, de ezeket 50-nel osztható mennyiségben kopírozó könyvekbe kell köttetni és a hivatal-főnököknek kivására bemutatni. A könyv minden egyes lapja után 1 krt kell fizetni, amely összeg levélbélyegen a könyvből lesz ragasztva. — Az utólagos leszámolás mellett feladható táviratok lapjai, mivel ily lapok feladói nyugtát is kapnak, 2 frt 25 kr helyett 5 frt értéket kapnak el. — Oly helységekbe szóló táviratok, ahol csak vasuti táviróhivatal van, a rendes díjon felül 15 kros kézbesítési díjat fizetnek. — A magyar és osztrák forgalomban sifirózott vagy szöveg nélküli táviratok is használhatók, Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában azonban nem. — Egy szó állhat 15 betűből, vagy 5 számból. — A helyi forgalom körébe tartoznak Budapest és összes táviró hivatalkák, Temesváron a két külvárosal való forgalom, Aradon a vár és Ujarad, Eszéken a vár, a felsőváros és alváros, Ujvidéken pedig Pétervárad, hozzáértve mindenütt a pályaudvarokat is. Budapestre a lipótmezei őrtől kezdve házához, a honvédek házához és a Ferenc József-kaszárnyához 40-40 kros kézbesítési díj jár. — A táviratok rendkívüli kezelésére (sürgős kézbesítés, átvétel elismerése stb.) a régi taksá marad érvényben, a fizetett válasz azonban csak 30 krosba kerül. Sürgős táviratokért a háromszoros díj, több cím alatt kézbesítendő táviratnál minden cím és 100 szó után 24 kros jár.

Új díjszabás. Jövő évi február 1-ével a magyar-német vasuti forgalomban új díjszabás lép életbe kocsirakományokban szállítandó lovak, marha és sertések, valamint élő baromfi küldeményeknek gyorsárúként való szállítására. Lovak, marha és sertések szállítása csakis veres szállító-levelekkel történhetik. Élő baromfi ezentúl kizárólag gyorsárúként fog szállítani. E küldeményeknek lehetőleg gyors szállítása céljából külön menetrendet állítottak fel. Az állatoknak utközben etetéséről is a vasut gondoskodik.

Iparosaink vállalkozása külföldön. A szegedi kereskedelmi és iparkamara közli velünk Baross Gábor miniszternek egy leiratát, melynek az a célzata, hogy hazai iparunk termékeinek értékesítése s iparunk fejlődése érdekében iparosaink keressék föl mindazon külföldi piacokat, amelyeken fogyasztókat szerezhetnek és a külföldi hasonló cikkekkel eredményesen versenyezhetnek. — Kivánatos e cél elérésére az, hogy iparosaink a külföldön kiírt ajánlati tárgyalásokon tömegesen vegyenek részt. Arról maga a miniszter gondoskodott, hogy iparosaink a külföldön, főleg pedig a közelintébe eső keleten kiírt ajánlati tárgyalásokról mindenkor kellő időben értesüljenek. Az erre vonatkozó hirdetések rendszeresen megjelennek a „Központi Értesítő” mellékletét képező „Kereskedelmi Közlemények” című lapban, melyet a kereskedelmi muzeum útján bárki megszerezhet. Így e lap f. évi 39-ik számában közzétett az az ajánlati felhívás is, melyet a bolgár hadügyminiszterium többféle rubzáti cikkek szállítására kiadott. — Mintán pedig az ilyen külföldi szállításokra pályázó iparosoknak ajánlataik pártolására és arra van szükségük, hogy legyen valaki a helyszínen, aki fölvilágosítással szolgál, a kamara figyelemzeteti a külföldi szállításokban résztvenni kívánó iparosokat, hogy ily esetekben teljes bizalommal és megnyugvással vehetik igénybe a kereskedelmi muzeum képviselőseit és ügy-nökeit, kik állásuknál és földadatuknál fogva ismervén a helyi viszonyokat, kétségkívül jó szolgáltatásokat tehetnek és mintán feyelmi köteletében álló rendes alkalmazottak, a hozzájuk forduló felek kizsákmányolása teljesen kizártnak tekinthető. — Baross miniszter intézkedései következtében a kereskedelmi muzeum most már főkökkel, illetően képviselőiségekkel és ügynőiségekkel bír Belgrádban, Szófiában, Szarajevóban, Bukarestben, Fiumében és Máltában, Konstantinápolyban és Szalonikában pedig kereskedelmi állandó tudósítói vannak. — A kamara erőteljesen figyelmebe ajánlja a kereskedőknek és iparosoknak, hogy igénybevegyék ezen intézkedéseket, melyeket a miniszter jelentékeny költséggel, csakis a hazai iparosok és kereskedők érdekében tart fenn.

A méhészet terjesztése. Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter az okszerű méhészet gyakorlása és terjesztése ügyében köriratot intézett az egyházi főhatóságokhoz. A miniszter konstatálja, hogy hazánkban a méhészet öröndetes módon emelkedik ugyan, de azért még sok helyen nem fordítanak reá kellő figyelmet. Ez okból kéri a főhatóságokat, hogy hívják fel a felügyeltek által álló népiskolák tanítóit a méhészet gyakorlására és terjesztésére. Az alattuk álló tanítóképződékekben pedig hassanak oda, hogy a méhészet tanítására már előbb kiadott köriratnak elég legyen téve. Az okszerű méhészet alapismereteinek megszerzésére szükséges utasításokat a buziási orsz. méhészeti felügyelőség a tanítóknak, kívánatra, díjmentesen küldi meg.

Állategészségügyi értesítés. A földmiveltésügyi miniszterium a marhavész és egyéb ragadós állati betegségek állásáról f. hó 3-án a következő értesítést teszi közzé: I. Keleti marhavész. Magyarország, Fiume és környéke, nemkülönbön Horvát-Szlavonország egész területe ez időszerint vészmentes. II. Lépfene összesen 58 községben 85 udvar, mult héten volt 127 község 167

udvar, e szerint kevesebb 69 községben 82 udvarral. III. Vesztség összesen 20 községben 26 udvar, a mult héten volt 24 községben 32 udvar, e szerint kevesebb 4 községben 6 udvarral. IV. Takonykór és bőrféreg összesen 55 községben 76 udvar, a mult héten volt 84 községben 122 udvar, e szerint kevesebb 31 község 36 udvar. V. Ragadós száj- és körömfájás összesen 365 községben 2182 udvar, a mult héten volt 506 községben 4503 udvar, e szerint kevesebb 141 községben 2321 udvarral. VI. Himlő összesen 17 községben 19 udvar, mult héten volt 17 községben 18 udvar, e szerint több 1 községben 1 udvarral. VII. Tenyészbenáság és az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés összesen 0 községben 0 udvar, a mult héten volt 1 községben 1 udvar, e szerint kevesebb 1 községben 1 udvarral. VIII. Kúh összesen 7 községben 11 udvar, a mult héten volt 10 községben 14 udvar, e szerint kevesebb 3 községben 3 udvarral. IX. Sertésorbán összesen 62 községben 658 udvar, a mult héten volt 92 községben 808 udvar, e szerint kevesebb 30 községben 150 udvarral.

Mennyi ipariskola van az országban? Az 1889-90. tanévben a szab. kir. és törvényhatósági joggal felruházott városokban 41 iparos-tanonciskola volt 367 osztállyal, 509 tanítólal és 19551 tanulóval. Alsó-foku kereskedelmi iskola 86 osztállyal, 154 tanítólal és 2472 tanulóval. A vármegyei törvényhatóságok területén az egész országban van 248 iparos-tanonciskola 815 osztállyal, 990 tanítólal és 31486 tanulóval; ugyancsak 45 alsófoku kereskedelmi iskola 108 osztállyal, 125 tanítólal és 1972 tanulóval. Összesen tehát van az országban: 289 ipariskola, 51037 tanulóval.

A Mosztonga és a kendertermelés. Megirtuk már egy ízben, hogy kereskedelmi és iparkamaránk mozgalmat indított meg a megyénket szelő Mosztongaer szabályozása iránt, aminek foganatosítását a kendertermelés érdekében látja célszerűnek. Ez ügyben nemrég folytatódott is a kamara a kereskedelemügyi miniszteriumhoz, kérte, hogy a Mosztongába egyrészt elegendő tiszta viz vezetessék a Ferenc csatornából, másrészt meg maga az ér is szabályozassék. Ezzel elérnők, hogy roppant nagy kendertermelő területnek tiszta áztató helye lenne, ami a megye közgazdasági érdekeit is közelebből érdekeli. A mostani áztató helyek piszkos vize a kender megfesti, miáltal az értékeknek 1/3 részét elveszti. — A folyamodványt a kereskedelmi miniszterium áttette a földmiveltésügyi miniszteriumhoz, ahonnan megérkezett e hó 17-én a megye alispánjához. A földmiveltésügyi miniszter ugyanis fölszólítja a megye alispánját, hogy az ügyet vegye tárgyalás alá s amennyiben az érdekeltséget társulattá alakítani nem sikerülne, a Mosztongaer kitisztítása iránt az eljárást a vízjogi törvény 40. § a értelmében indítsa meg.

Vasuti tanfolyam. A kereskedelmi miniszternek 1890. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett jelentése szerint a vasuti tisztképző tanfolyam az 1889-90-iki ciklusban harmadik éve áll fenn. Három év alatt a tanfolyam 340 egyént képezett ki a vasuti végrehajtó szolgálatra. — Az 1889-90-iki iskolaévben a tanfolyamnak volt 126 rendez hallgatója és 57 magántanulója. E 183 ifjúból a képesítés elnyerésére 150 a tanfolyamot elvégezte és azokat próbaszolgálatra bocsátották. — A próbaszolgálatra képesített 150 vasuti tisztjelölt közül önálló vasuti szolgálatra csak 113 egyént kapott képesítést és ezeket mindnyájan a képesítés után azonnal díjas hivatalnok-gyakornoki állásra nevezték ki. — A vasuti szolgálatban alkalmazott 113 díjas hivatalnok-gyakornok kiképzése az államnak egyenkint 57 frt 50 krajcárba, összesen pedig 6497 frt 50 krajcárba került.

Vidéki pénzintézetek központi jelzalogbankja. Mozgalom indult meg a fővárosban, amely a magyar ipar és kereskedelmi bank-részvénytársaság kebeléből kiindulva a vidéki intézeteknek érdeküköbe vonásával a gazdaközönség hiteltigét akarja emelni. A vidéki intézetek ugyanis betéteiket rendszerint oly módon helyezik el, hogy azok erősen lekötvén, nem bírnak a kellő mobilitással sem a hitelnnyújtás bővebb fejlesztésére, sem pedig bizonyos esetőségekkal szemben. A tervezett új intézet az által szándékozik a dolgon segíteni, hogy a vidéki pénzintézetek jelzalogos követeléseit engedmény útján megszerzi s azok alapján kamatozó és kisorsolás útján visszafizetendő saját zálogleveleket bocsát ki. A vidéki pénzintézeteknek szabadságukban áll az átruházott követelés fejében kapott zálogleveleket tárcájukban megtartani, vagy azok egy részét a szűkséghez képest értékesíteni. Ez által a vidéki pénzintézetek bármikor rendelkezhetnek elegendő készpénzzel, hogy a szokott hiteltigényeket kielégíthessék. E fölött a tervezet fölött tanácskozt az a magyar ipar és kereskedelmi részvénytársaság elnökségének vezetése alatt 15 kiváló vidéki pénzintézet képviselője az ország minden vidékéről. Az értekezlet egyhangulag kimondta, hogy az így kontemplált jelzalogbank létesítését örömmel üdvözi s azt a vidéki pénzintézetek szempontjából kívánatosnak és kivihetőnek tartja. Az értekezlet továbbá elvben megállapította, hogy az új intézet részvénytársaság legyen 2 millió frt alaptőkével, melyet a vidéki takarékpénztárak fognak előteremteni.

Gabona, hüvelyesek és lisztkivitel 1891-ben. Az áruforgalmi adatok szerint kivittek az első tíz hónap folyamán a monarchiából összesen 7.084,828 mmázsát és pedig: búzát 1.466,285 métermázsát, árpat 2.315,087 mmázsát, malátát 968,962 mmázsát, rozst 332,576 mmázsát, zabot 172,069 métermázsát, tengerit 137,815 mmázsát, babot 659,074 métermázsát, borsót 25,525 métermázsát, lencsét 65,133 métermázsát, lisztet 919,828 mmázsát. A kivitel a következő főbb piacok felé vette irányát: Németországba ment 4.206,819 mm., Svájcba ment 1.178,201 mm., Nagy-Britanniába 631,297 mm., Franciaországba 239,911 mm., Oroszországba 112,506 mm., Brémán és Hamburgon át kiment 235,737 mm., Trieszten át ismeretlen helyre 85,593 mm., Fiumén át 55,338 mm., Romániába 43,947 mm., Szerbiába 14,687 mm., Oroszországba 13,320 mm., Törökországba 5,040 mm., egyebüvé 259,387 mm. — Behozták az említett árukból összesen 1.555,823 mmázsát, tulnyomólag Szerbiából, Oroszországból, Oroszországból.

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.
Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.